

Direktoratet for
samfunnssikkerhet
og beredskap

10

RAPPORT

Kommuneundersøkelsen 2010

Status for samfunnssikkerhets- og
beredskapsarbeidet i kommunene

Utgitt av: Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) 2010

ISBN: 978-82-7768-237-2

Grafisk produksjon: Capella Media AS

Trykk:

KOMMUNEUNDERSØKELSEN 2010

INNHOOLD

FORORD	5	7 HÅNTERING AV UØNSKEDE HENDELSER	43
		7.1 Områder hvor det er satt krisestab/kriseledelse	43
1 OPPSUMMERING OG HOVEDRESULTATER	7	8 INTERKOMMUNALT SAMARBEID	47
1.1 Bakgrunn og gjennomføring	7	8.1 Områder hvor det er etablert et interkommunalt samarbeid	47
1.2 Viktigste endringer siden 2008	7	9 GJENNOMFØRTE TILTAK	49
1.3 Risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS)	7	9.1 Tiltak gjennomført på bakgrunn av funn/erfaringer fra ROS	49
1.4 Samfunnssikkerhet i kommuneplanleggingen	8	9.2 Tiltak gjennomført på bakgrunn av funn/erfaringer fra øvelser	50
1.5 Beredskapsplan	8	9.3 Tiltak gjennomført på bakgrunn av funn/erfaringer fra uønskede hendelser	51
1.6 Øvelser	9	10 BRANNSIKKERHET I PLEIE- OG OMSORGSBOLIGER	53
1.7 Håndtering av uønskede hendelser	9	11 HÅNTERING AV FARLIGE STOFFER (INKLUDERT GASSANLEGG)	55
1.8 Interkommunalt samarbeid	9	11.1 Oversikt over virksomheter som håndterer farlige stoffer	55
1.9 Gjennomførte tiltak	9	11.2 Oversikt over konsekvenser av en mulig ulykke	57
1.10 Brannsikkerhet i pleie- og omsorgsboliger	10	11.3 Oversikt over krav om arealmessige begrensninger	59
1.11 Håndtering av farlige stoffer	10	11.4 Sikring av områder rundt virksomheter som håndterer farlige stoffer	60
1.12 Fyrverkeri	10	11.5 Sikring av medvirkning fra sentrale myndigheter i plansaker som endrer bruk av areal rundt virksomheter som håndterer farlige stoffer	62
1.13 Lekeplassutstyr	10	12 FYRVERKERI	63
1.14 Klimatilpasning	11	12.1 Gjennomføring av risikovurdering ved bruk av fyrverkeri	63
2 BAKGRUNN OG METODE	13	12.2 Endringer som følge av risikovurdering	64
2.1 Formål	13	13 LEKEPLASSUTSTYR	65
2.2 Måletema	13	13.1 Gjennomføring av skriftlig dokumentert kontroll for å avdekke feil	65
2.3 Datagrunnlag	13	13.2 Gjennomføring av skriftlig dokumentert kontroll for å rette opp feil	65
2.4 Erfaringer fra gjennomføringen	14	13.3 Hvordan sørger kommunen for at de som skal utføre kontroll har tilstrekkelig kompetanse	66
3 RISIKO- OG SÅRBARHETSANALYSER (ROS)	15	14 KLIMATILPASNING	67
3.1 Hyppigheten av ROS	15	14.1 Planleggingsarbeid der det tas hensyn til klimatilpasning	67
3.2 ROS-aktivitet på ulike områder	18	14.2 Ansvar for arbeid med klimatilpasning	68
3.3 Gjennomføring av sektorovergrepene ROS	22	VEDLEGG - SPØRRESKJEMA	69
4 SAMFUNNSSIKKERHET I KOMMUNEPLANLEGGINGEN	25		
4.1 I hvilke deler av kommunens planlegging er samfunnssikkerhet ivaretatt?	25		
4.2 Bruk av digitale kartverktøy i forbindelse med ROS-analyser	26		
5 BEREDSKAPSPLAN	27		
5.1 Oppdatering av beredskapsplan for kommunens kriseledelse	27		
5.2 Områder som er dekket av beredskapsplaner	28		
5.3 Hvilke kanaler vil tas i bruk for å informere og kommunisere med befolkningen ved en krise?	35		
6 ØVELSER	37		
6.1 Forekomst	37		
6.2 Øvingsmetodikk	38		
6.3 Tema for siste øvelse	38		
6.4 Ansvar for gjennomføring	42		

FORORD

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) skal ha et helhetsperspektiv på sikkerhetsutfordringer i et komplekst samfunn i stadig endring. Samtidig skal direktoratet ivareta lovregulerte myndighetsoppgaver på spesifikke fagområder. For å kunne være pådriver i arbeidet med å forebygge og håndtere uønskede hendelser, er det avgjørende for DSB å ha god oversikt over risiko og sårbarhet i samfunnet.

Kommunene har et grunnleggende ansvar for ivaretagelse av befolkningens sikkerhet og trygghet. De utgjør det lokale fundamentet i den nasjonale beredskapen og er således viktige bærebjelker i det norske beredskapsarbeidet. De har en særlig rolle både når det gjelder forebygging, beredskaps og krisehåndtering, og oversikt over beredskapsstatus i kommune-Norge, er derfor viktig både for lokale, regionale og sentrale myndigheter.

DSB sender årlig ut kommuneundersøkelsen til alle landets kommuner, og årets undersøkelse er den niende i rekken. Av landets 430 kommuner har 368 besvart undersøkelsen, noe som gir en svarprosent på 86.

Kommuneundersøkelsen 2010 avdekker enkelte markante endringer sammenlignet med fjorårets undersøkelse. Den mest positive utviklingen er antall kommuner som har gjennomført risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS). Ni av ti kommuner har gjennomført en slik analyse en eller flere ganger de siste fire årene. Nye bestemmelser i Lov om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og sivilforsvaret trådte i kraft 1. januar 2010 og stiller blant annet krav om gjennomføring av helhetlig ROS. Resultatene viser at et flertall av kommunene enten må gjennomføre eller oppdatere sin sektorovergripende ROS i året som kommer for å tilfredsstille lovens krav.

Undersøkelsen understøtter DSBs oversikt og inntrykk av at mange kommuner er godt i gang med arbeidet innen samfunnssikkerhet og beredskap. Samtidig viser resultatene at det er forbedringspotensial på enkelte områder. Kommuneundersøkelsen utgjør et viktig grunnlag for DSB og Fylkesmannens prioritering og tilpasning av framtidig bistand til kommunene, og er slik sett et viktig verktøy i arbeidet med å hindre tap av liv og helse, miljø og materielle verdier.

Jon A. Lea
Direktør

1 OPPSUMMERING OG HOVEDRESULTATER

1.1 BAKGRUNN OG GJENNOMFØRING

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) har siden 2002 gjennomført en årlig undersøkelse om status for samfunnssikkerhet og beredskap i landets kommuner. Undersøkelsen er basert på spørreskjema, hvor det er mulig å svare enten postalt på papirskjema eller elektronisk via webskjema. Kommuneundersøkelsen i 2010 ble gjennomført i perioden mars til mai. Av landets 430 kommuner har 368 besvart undersøkelsen, noe som gir en svarprosent på 86. Hovedresultater for de ulike måletemaene som inngår i undersøkelsen, er oppsummert nedenfor. Synovate Norge ved Wenche Berntsen har bistått DSB med gjennomføring og rapportering av kommuneundersøkelsen i 2010. Prosjektleder i DSB har vært Janniche Cramer.

1.2 VIKTIGSTE ENDRINGER SIDEN 2008

Årets kommuneundersøkelse har avdekket enkelte markante endringer sammenlignet med undersøkelsen i 2008. Først og fremst er det en klar forbedring i antall kommuner som har gjennomført risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS) én eller flere ganger de fire siste årene – der årets tall er 90 prosent, mot 74 prosent i 2008. Gjennomføring av ROS innenfor de enkelte sektorområdene er nokså stabile, men vi ser klar tilbakegang for ROS-aktivitet knyttet til *helse- og sosialtjenester* (fra 60 prosent i 2008 til 49 prosent i 2010), *brann- og redningstjenesten* (fra 61 prosent i 2008 til 51 prosent i 2010), og *vann og avløp* (fra 67 prosent i 2008 til 60 prosent i 2010). Det er en oppgang for konsekvenser av klimaendringer (fra 17 prosent i 2008 til 24 prosent i 2010).

Det har vært en markant økning i andelen kommuner som har beredskapsplaner knyttet til skole- og barnehagesektoren (fra 61 prosent i 2008 til 76 prosent i 2010). Vi merker oss en markant tilbakegang i andelen kommuner som har beredskapsplaner knyttet til *miljø/akutt forurensning* – fra 78 prosent i 2008 til 60 prosent i 2010.

Når det gjelder hvilke områder som var tema for den siste øvelsen i krisehåndtering, er det en tendens til nedgang på flere områder. Det gjelder særlig *helse- og sosialtjenester* (fra 44 prosent i 2008 til 27 prosent i 2010), *miljø/akutt forurensning* (fra 25 prosent i 2008 til 9 prosent i 2010), og *skoler og barnehager* (fra 34 prosent i 2008 til 21 prosent i 2010).

Andelen av kommunene som har vært nødt til å sette krisestab/kriseledelse i forbindelse med uønskede hendelser ser ut til å ha økt fra 42 prosent i 2008 til 59 prosent i 2010. Man kunne anta at denne økningen har medført redusert øvingsaktivitet, men resultatene tyder ikke på det. Andelen som har gjennomført øvelser i krisehåndtering er på 90 prosent i 2010, mot 87 prosent i 2008.

73 prosent av kommunene oppgir å ha oversikt over virksomheter som håndterer farlige stoffer. Det er en framgang på ni prosentpoeng sammenlignet med 2008.

1.3 RISIKO- OG SÅRBARHETSANALYSER (ROS)

I årets undersøkelse svarer ni av ti kommuner som har deltatt i undersøkelsen, at de har gjennomført risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS) på ett eller flere områder de fire siste årene.

Dette er en oppgang sammenlignet med de to siste årene.

Årets resultat ligger 14 prosentpoeng høyere enn i 2008. Seks prosent av kommunene har ikke gjennomført ROS de fire siste årene, og fire prosent er ikke sikre på om dette er gjort. ROS-aktiviteten er høyest på Østlandet og Sørlandet, og lavest i Nord-Norge. Dette er omtrent det samme bildet som i 2008.

Det er innen de tre områdene *vann og avløp*, *brann- og redningstjenesten* samt *helse- og sosialtjenester* det har vært høyest ROS-aktivitet. Henholdsvis 60, 51 og 49 prosent av kommunene har gjennomført ROS innen disse områdene de siste fire årene. Årets resultater viser det samme hovedbildet som i 2008, men årets ROS-aktivitet har vært noe lavere innenfor *vann og avløp*, og *brann og redningstjenesten* enn i 2008. Området *langvarig bortfall av arbeidskraft* er nytt i årets undersøkelse, og fremstår som det fjerde største aktivitetsområdet.

ROS-aktiviteten er også relativt høy innenfor områdene *skoler og barnehager*, *naturutløste hendelser* og *samfunnssikkerhet i arealplanleggingen*. Prosentandelene er henholdsvis 43, 40 og 39 prosent for kommuner som har gjennomført ROS de siste fire årene. Oppgitt ROS-aktivitet for *helse- og sosialtjenester* er betydelig lavere i år enn i 2008, fra 60 prosent i 2008 til 49 prosent i 2010. Aktiviteten knyttet til *naturutløste hendelser* er på samme nivå som i 2008, mens det er en svak framgang for *skoler og barnehager*. ROS aktiviteten innenfor området *konsekvenser av klimaendringer* har økt noe siden 2008.

Av de kommunene som har gjennomført ROS de siste årene, oppgir i underkant av en tredel (34 prosent) ROS-aktivitet innenfor områder *IKT-sikkerhet*. Dette er på nivå med 2007 og 2008. 17 prosent av kommunene har gjennomført ROS for *storulykkevirksomhet*, noe som er en nedgang på tre prosentpoeng fra 2007. 24 prosent av kommunene har gjennomført ROS innenfor området *konsekvenser av klimaendringer*. Dette er en fremgang på syv prosentpoeng siden 2008.

Det er henholdsvis 32 og 19 prosent av kommunene som har gjennomført ROS innenfor de nye områdene *akutt forurensning* og *atom/radioaktivt nedfall*.

73 prosent av kommunene oppgir å ha gjennomført en *sektorovergripende ROS* i løpet av de siste fire årene. 40 prosent av kommunene har gjort dette i 2006 eller tidligere, mens 27 prosent ikke er sikker eller har aldri har gjennomført dette.

1.4 SAMFUNNSSIKKERHET I KOMMUNEPLANLEGGINGEN

I årets undersøkelse er ”Samfunnssikkerhet i kommuneplanleggingen” behandlet som et eget hovedtema, mens dette i tidligere undersøkelser er blitt belyst gjennom andre spørsmål. Siden spørsmålsformuleringene er såpass forskjellige, kan vi ikke sammenligne med tidligere tall.

De fleste kommunene har ivaretatt hensynet til samfunnssikkerhet i planleggingen, kun fire prosent rapporterer at de ikke har tatt slikt hensyn. Det er først og fremst i forbindelse med reguleringsplaner og i kommuneplanens arealdel at hensynet er ivaretatt (henholdsvis 73 og 66 prosent).

På spørsmål om bruk av *digitale kartverktøy (GIS)* i forbindelse med ROS-analyser, svarer 78 prosent av de kommunene som har deltatt i undersøkelsen, at de bruker slike verktøy. Drøyt halvparten (53 prosent) sier at de benytter kartinformasjon fra grunnkart, ortofoto, GAB, befolkningsdata og/eller plankart. Omtrent like mange (49 prosent) bruker kartinformasjon fra nasjonale/regionale fagetater. 29 prosent bruker kartinformasjon som kommunen selv har etablert.

1.5 BEREDSKAPSPLAN

I årets undersøkelse svarer samtlige av kommunene som deltar at de har én eller flere beredskapsplaner. 71 prosent av kommunene har oppdatert planen i løpet av 2009. Generelt er deknningen av beredskapsplaner på omtrent samme nivå som i 2008. Tar vi utgangspunkt i de mest nevneverdige

endringene, kan vi oppsummere med at det er fire sektorer med tendens til oppgang i dekningsgrad, mens tre sektorer viser nedgangstendens.

95 prosent av kommunene oppgir at de har en beredskapsplan for *smittevern*, mot 93 prosent i 2008. 88 prosent av kommunene har en beredskapsplan for *helsemessig og sosial beredskap*, mot 91 prosent i 2008. 85 prosent av kommunene er dekket av beredskapsplan for *psykososial omsorg* (kriseteam), samme nivå som i 2008. 82 prosent av kommunene har en beredskapsplan for *vann og avløpssektoren*, og det tilsvarer 2008-resultatet. 76 prosent av kommunene har beredskapsplaner for *skole- og barnehagesektoren*, mot 61 prosent i 2008. Her ser vi altså en markant fremgang. 73 prosent av kommunene har beredskapsplaner for *brann i kommunale, særskilte brannobjekter* (eksempelvis sykehjem og skoler). Her ser vi en liten tilbakegang sammenlignet med 2008 da andelen var på 80 prosent. 67 prosent av kommunene oppgir å ha beredskapsplaner for *strømutfall i kommunen*. Det er en liten oppgang i forhold til 2008 da andelen var på 62 prosent. 60 prosent av kommunene oppgir at de har en beredskapsplan mot *akutt forurensning*, mot 78 prosent i 2008. Altså er det en nedgang på dette området. 47 prosent av kommunene er dekket av beredskapsplaner på området *naturutløste hendelser* (skred, flom, skogbrann etc.), mot 44 prosent i 2008. 36 prosent av kommunene sier de har beredskapsplaner for *transport av farlig gods*, mot 40 prosent i 2008. 28 prosent av alle kommunene i landet sier de har beredskapsplaner for *håndtering av ulykker ved storulykkevirksomheter*, mot 35 prosent i 2008. 13 prosent av kommunene er dekket av beredskapsplaner på sektorområdet *store arrangementer* (kultur og idrettsarrangement, demonstrasjoner, feriesteder etc.), mot ni prosent i 2008.

Seks nye områder er tatt inn i årets undersøkelse. 32 prosent av landets kommuner er dekket av beredskapsplaner på området *veier/transportnett/trafikkale knutepunkt*. På området *IKT-sikkerhet* har 49 prosent av kommunene deknning.

Hele 76 prosent av kommunene har beredskapsplaner for *krisekommunikasjon/informasjonsberedskap*. Området informasjonsberedskap som sådan er ikke nytt av året. Det var også med i de forrige undersøkelsene, men da som et eget hovedtema. I år dekkes området av andre spørsmål enn tidligere, og kan derfor ikke sammenlignes med tidligere tall.

Videre har 21 prosent av kommunene beredskapsplaner på området *konsekvenser av klimaendringer*. På området *langvarig bortfall av arbeidskraft* har 57 prosent av kommunene beredskapsplaner. 35 prosent av landets kommuner har beredskapsplaner på området *atom/radioaktivt nedfall*.

I årets undersøkelse er det tatt inn et nytt spørsmål om hvilke kanaler kommunene vil ta i bruk for å informere og kommunisere med befolkningen ved en krise. De fleste kommuner vil informere og kommunisere gjennom internett (97 prosent), aviser/ lokalaviser (93 prosent) og radio/tv (89 prosent). 65 prosent av kommunene vil kommunisere med befolkningen gjennom telefon/mobil/SMS, mens 47 prosent av kommunene vil bruke brosjyrer/oppslag på offentlige plasser, og folkemøter.

1.6 ØVELSER

Andel kommuner som har gjennomført øvelser i krisehåndtering de siste fire årene er 90 prosent. Det er på samme nivå som i 2008 og 2007 (87 prosent). Den vanligste formen for øvelse er *diskusjon (table-top)* (35 prosent ved siste øvelse) og *samøvelse av stab og kriseledelse* (31 prosent).

Fylkesmannen er som i tidligere år den som oftest har hatt hovedansvaret for å gjennomføre øvelsen i kommunen. Det gjelder 63 prosent av kommunene som har gjennomført øvelser de siste fire årene. 23 prosent av kommunene har tatt *hovedansvaret for gjennomføringen selv*. Generelt er det en utviklingstendens fra 2007 til 2010 der andelen som svarer *Fylkesmannen* er svakt nedadgående, mens det er en svak fremgang i andelen som svarer at kommunen selv har ansvaret.

I 40 prosent av kommunene har *krisekommunikasjon/informasjonsberedskap* vært tema for den siste øvelsen. Området måles for første gang i årets undersøkelse. I 27 prosent av kommunene har *helse- og sosialtjenester* vært tema for den siste øvelsen. Andre vanlige temaer for siste øvelse har vært *brann- og redningstjenesten* (22 prosent), *skoler og barnehager* (21 prosent), og *atom/radioaktivt nedfall* (20 prosent). Det sistnevnte området er også nytt i årets undersøkelse. I 49 prosent av kommunene har siste øvelse omfattet mer enn ett område.

1.7 HÅNDTERING AV UØNSKEDE HENDELSER

I år svarer 59 prosent av kommunene at de på grunn av uønskede hendelser har vært nødt til å sette krisestab/kriseledelse de siste fire år. Med forbehold om at spørsmålet var formulert annerledes i 2007 og 2008, var det da rundt 42 prosent som hadde gjort det samme. Resultatene antyder derfor at andelen kommuner som har satt krisestab har økt de siste to årene. 26 prosent har satt krisestab/kriseledelse én gang eller mer.

Helse- og sosialtjenester er det området hvor flest kommuner rapporterer om at det har skjedd uønskede hendelser som har gjort det nødvendig å sette krisestab/kriseledelse. 17 prosent av kommunene oppgir dette i år, mot 11 prosent i 2008. Omtrent like mange (16 prosent) har satt krisestab/kriseledelse i forbindelse med *naturutløste hendelser (skred, flom, skogbrann etc.)*. 13 prosent har satt krisestab/kriseledelse knyttet til *brann- og redningstjenesten*. Deretter følger *langvarig bortfall av arbeidskraft* (12 prosent), *skoler og barnehager* (11 prosent) og *vann og avløp og veier/transportnett/trafikkale knutepunkter* (6 prosent).

1.8 INTERKOMMUNALT SAMARBEID

I årets undersøkelser er det tatt inn et nytt spørsmål som kartlegger innenfor hvilke temaer eller områder det er etablert et interkommunalt samarbeid. *Brann- og redningstjenesten* er det området som det er vanligst å ha et interkommunalt samarbeid om. Det er 68 prosent av kommunene som har et interkommunalt samarbeid på dette området. Over halvparten av kommunene (53 prosent) har etablert et interkommunalt samarbeid knyttet til *miljø/akutt forurensning*. Videre har 34 prosent av kommunene et interkommunalt samarbeid for *GIS*. En femtedel av kommunene et interkommunalt samarbeid om *helse- og sosialtjenester* og *risiko- og sårbarhetsanalyse(r)*. Seks prosent av kommunene har ikke rapportert om interkommunalt samarbeid på noen områder.

Samlet sett har 71 prosent av kommunene et samarbeid på ett eller flere områder. Andelen kommuner som samarbeider på fire eller flere områder er på 30 prosent.

1.9 GJENNOMFØRTE TILTAK

Kommunene er spurt om hvilke tiltak som er gjennomført på bakgrunn av funn/erfaringer fra henholdsvis ROS, øvelser og uønskede hendelser.

76 prosent av kommunene har gjennomført tiltak på bakgrunn av funn/erfaringer fra ROS. 52 prosent av kommunene har foretatt en *oppdatering av kriseplanen* på bakgrunn av funn/erfaringer fra ROS. Omtrent én av tre kommuner har foretatt *oppdatering eller gjennomføring av ROS* og/eller *beredskapsmessige tiltak*. Videre har én av fire kommuner foretatt *organisatoriske tiltak (ansvarsplassering, oppgavefordeling, fullmakter etc.)*, *forebyggende tiltak (regulering, sikring etc.)*, *styrking av informasjonsberedskap* og/eller *lagt økt vekt på intern opplæring/øvelser*.

84 prosent av kommunene har gjennomført tiltak på bakgrunn av funn/erfaringer fra øvelser. Den vanligste formen for tiltak er *oppdatering av kriseplan* (65 prosent). Nærmere to av fem kommuner har også gjennomført *styrking av informasjonsberedskap* og *organisatoriske tiltak (ansvarsplassering, oppgavefordeling, fullmakter etc.)*.

Når det gjelder gjennomføring av tiltak på bakgrunn av funn/erfaringer fra uønskede hendelser, svarer 41 prosent av kommunene at de ikke har iverksatt noen tiltak. Det mest vanlige tiltaket er å *oppdatere kriseplanene*. 26 prosent av kommunene har gjennomført dette tiltaket på bakgrunn av funn/erfaringer fra uønskede hendelser. Rundt en femtedel av kommunene har også gjennomført *beredskapsmessige tiltak, organisatoriske tiltak* og *styrking av informasjonsberedskap* som følge av uønskede hendelser i kommunen. 17 prosent av kommunene har gjennomført *forebyggende tiltak*, og rundt 14 prosent har *oppdatert eller gjennomført ROS* og/eller *lagt økt vekt på intern opplæring/øvelser*.

1.10 BRANNSIKKERHET I PLEIE- OG OMSORGSBOLIGER

Nytt i årets kommuneundersøkelse er et spørsmål om hvilke tiltak som er iverksatt for å styrke brannsikkerheten i pleie og omsorgsboliger. Resultatene viser at 55 prosent av kommunene har *oppgradert brannsikkerheten*. Én av tre kommuner har *utarbeidet rutiner for kontinuerlig vurdering*, mens rundt én av fem kommuner har *utarbeidet en helhetlig plan*.

1.11 HÅNDTERING AV FARLIGE STOFFER

I år som i 2008 er det stilt spørsmål knyttet til håndtering av farlige stoffer. Kommunene fikk først et spørsmål om de har oversikt over virksomheter som håndterer farlige stoffer. 73 prosent av kommunene oppgir å ha en slik oversikt. Dette er en fremgang på ni prosentpoeng siden 2008. Videre er 14 prosent av kommunene usikre på om det finnes en slik oversikt, og det er en tilbakegang i forhold til 2008 da den tilsvarende andelen var på 23 prosent. I år oppgir 13 prosent av kommunene at de ikke har oversikt, og en tilsvarende andel oppga det samme i 2008.

Neste spørsmål knyttet til håndtering av farlige stoffer er om kommunen har oversikt over konsekvensene ved en mulig ulykke i virksomheter som håndterer farlige stoffer. 76 prosent av kommunene svarer at de *i stor grad* eller *i noen grad* har oversikt over konsekvensene. 14 prosent av kommunene oppgir at de *i liten grad* har oversikt, mens 8 prosent *ikke er sikre* på om kommunen har oversikt over mulige konsekvenser. Kommunenes oversikt på dette området er den samme i 2010 som i 2008.

Kommunenes oversikt over krav om arealmessige begrensninger rundt de virksomheter som håndterer farlige stoffer, er på omtrent samme nivå som deres oversikt over konsekvensene av en ulykke. 27 prosent av kommunene oppgir at de *i stor grad* har oversikt, mens 47 prosent av kommunene svarer *i noen grad*. Sammenlignet med 2008 er det en økning i andelen kommuner som har oversikt over krav om arealmessige begrensninger rundt virksomheter som håndterer farlige stoffer.

Et av spørsmålene under måletemaet håndtering av farlige stoffer handler om hvordan kommunene sikrer at det ikke er uforenlig aktivitet i områder med arealmessige begrensninger rundt virksomheter som håndterer farlige stoffer. Tre av ti kommuner gjør dette gjennom *synliggjøring i arealplanen*. Det er på nivå med resultatet i 2008. Ni prosent av kommunene sikrer dette *gjennom digitale verktøy/GIS*, mens 30 prosent av kommunene gjør det *på andre måter*. 17 prosent av kommunene *gjør ikke noe*, og det er en liten økning på fem prosentpoeng i forhold til forrige måling. 24 prosent sier de *ikke er sikre* på hvordan dette gjøres. Denne andelen har falt med ti prosentpoeng siden 2008.

1.12 FYRVERKERI

I årets undersøkelse har vi tatt inn to nye spørsmål om risikovurdering ved bruk av fyrverkeri. På spørsmål om det er gjennomført risikovurdering mht. bruk av fyrverkeri etter at forbudet mot pinneraketter ble innført, svarer kun et mindretall på 13 prosent av kommunene at de har gjennomført risikovurdering.

1.13 LEKEPLASSUTSTYR

I årets undersøkelse er det også tatt inn to nye spørsmål knyttet til kontroll av lekeplassutstyr. Det første spørsmålet kartlegger hvor ofte kommunen gjennomfører skriftlig dokumentert kontroll av lekeplassutstyr for å henholdsvis avdekke og rette opp feil. Resultatene viser at skriftlig dokumentert kontroll for å *avdekke* feil vanligvis er en årlig foreteelse (gjelder for omtrent tre av fem kommuner). Tre prosent av kommunene sier dette skjer ukentlig, mens seks prosent sier det gjøres månedlig. Ni prosent av kommunene sier at slik kontroll ikke er gjennomført. Én av fire kommuner er usikre på hvor ofte det foretas en skriftlig dokumentert kontroll av lekeplassutstyr for å avdekke feil. Når det gjelder skriftlig dokumentert kontroll av lekeplassutstyr for å *rette opp* feil, er også her den vanligste frekvensen årlig gjennomføring (halvparten av kommunene). Fire prosent av kommunene sier dette skjer ukentlig, og syv prosent sier det skjer månedlig. Syv prosent sier at slik kontroll ikke er gjennomført. Tre av ti kommuner er ikke sikker på hvor ofte det foretas en skriftlig dokumentert kontroll av lekeplassutstyr for å rette opp feil.

Kommunene er også spurt om hvordan de sørger for at de ansatte som skal utføre kontrollen av lekeplassutstyr har tilstrekkelige kompetanse. Her svarer 36 prosent av kommunene at de sørger for kompetent personell gjennom eksterne kurs om sikkerhet ved lekeplassutstyr, mens 24 prosent bruker interne kurs. Andelen kommuner som bruker både eksterne og interne kurs er på 10 prosent. 16 prosent av kommunene sier at det ikke gis opplæring på området. Én av tre kommuner er ikke sikker på hvordan det sikres at ansatte som skal kontrollere lekeplassutstyr har tilstrekkelig kompetanse.

1.14 KLIMATILPASNING

Klimatilpasning er et nytt måletema i årets kommuneundersøkelse. Det er spurt om i hvilke deler av kommunens planleggingsarbeid det tas hensyn til klimatilpasning. Hensynet ivaretas ført og fremst i *kommuneplanens arealdel* (rapporteres av 61 prosent av kommunene). 53 prosent av kommunene tar hensyn til klimatilpasning i reguleringsplaner, mens 46 prosent tar slikt hensyn ved ROS/risikovurderinger. 37 prosent tar slikt hensyn i kommuneplanens samfunnsdel, og 30 prosent sørger for klimatilpasning i beredskapsplanene. Omtrent én av ti kommuner sier de ikke tar hensyn til klimatilpasning i planverk eller styringsdokumenter.

2 BAKGRUNN OG METODE

2.1 FORMÅL

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) har siden 2002 gjennomført en årlig undersøkelse om status for samfunnssikkerhet og beredskap i landets kommuner. Kommunene har en nøkkelrolle i arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap. Oversikt over beredskapsstatus i landets kommuner er derfor et viktig verktøy for lokale, regionale og sentrale myndigheter. Kommuneundersøkelsen utgjør et viktig grunnlag for å prioritere og tilpasse fremtidig bistand til kommunene fra DSB og Fylkesmannen. Resultatene brukes også i forbindelse med DSBs årlige rapportering til Justis- og politidepartementet.

2.2 MÅLETEMA

I årets undersøkelse er kartleggingen strukturert etter tolv måletema, dvs. ulike områder som DSB anser som viktige i kommunenes arbeid med beredskap. Sentrale måletema er i hovedsak de samme som i tidligere undersøkelser, noe som sikrer muligheten til å følge utviklingen over tid. Noen måletema er nye i årets undersøkelse og omfatter spørsmål om interkommunalt samarbeid, brannsikkerhet i pleie- og omsorgsboliger, fyrverkeri, lekeplussutstyr og klimatilpasning.

Kommuneundersøkelsen omfatter dermed følgende tema i 2010:

- risiko- og sårbarhetsanalyser
- samfunnssikkerhet i kommuneplanleggingen
- beredskapsplan
- øvelser
- håndtering av uønskede hendelser
- interkommunalt samarbeid
- gjennomførte tiltak
- brannsikkerhet i pleie- og omsorgsboliger
- håndtering av farlige stoffer
- fyrverkeri
- lekeplussutstyr
- klimatilpasning.

I tillegg til dette er det registrert innbyggertall i kommunen, og synspunkter på skjemaet eller andre tilføyelser fra de som har besvart undersøkelsen.

2.3 DATAGRUNNLAG

Som ved tidligere gjennomføringer ble spørreskjemaet tilrettelagt både for postal utfylling og for elektronisk utfylling på internett. Alle kommuner fikk tilsendt brev, med spørreskjemaet og svarkonvolutt vedlagt. Listegrunnlaget ble overført til Synovate Norge fra DSB, og beredskapsansvarlige i kommunene ble satt som adressat i utsendelsene. I følgebrevet ble det gjort oppmerksom på muligheten til å besvare over internett. Spørreskjemaet er vedlagt denne rapporten.

Datainnsamlingen pågikk i perioden 4. mars til 5. mai 2010. Det ble lagt inn tre påminnelser til kommunene som ikke hadde svart innen gitte frister underveis. Først fikk alle kommuner som vi ikke hadde registrert svar fra, tilsendt en påminnelse per e-post med link til det elektroniske skjemaet. I neste omgang ble alle de beredskapsansvarlige i kommunene ringt opp på telefon for å minnes på undersøkelsen. Til slutt ble beredskapsansvarlige hos fylkesmennene koblet inn for å oppfordre de siste kommunene til å svare på kommuneundersøkelsen.

Det ble sendt ut brev med spørreskjema til alle landets 430 kommuner. Det ble registrert svar fra 368 kommuner. Dette gir en svarprosent på 86. Dette tilsvarer svarprosenten ved gjennomføringen i 2008 (85 prosent). Svarprosenten fra 2007 og 2006 var på henholdsvis 90 og 89 prosent. Tallene i undersøkelsen gir et godt bilde av det kommunale beredskapsarbeidet i 2010, og gir også et representativt uttrykk for status for forholdene i norske kommuner.

Responsen har variert noe fra fylke til fylke. I tabellen under vises antall svar, antall ubesvarte og svarprosent for det enkelte fylket. Høyest svarprosent har Hedmark og Vestfold hvor alle kommunene har besvart undersøkelsen. Lavest respons har vi fra Sogn og Fjordane hvor 58 prosent av kommunene har svart. Små kommuner (under 5000 innbyggere) er klart overrepresentert i frafallet. De utgjør totalt 72 prosent av frafallskommunene, mot 50 prosent i vårt utvalg, og 55 prosent på landsbasis. Det er ingen indikasjoner på at frafallet i undersøkelsen har sammenheng med status for beredskapsarbeidet i kommunene.

Fylke	Antall kommuner	Antall svar	Ubesvart	Svarprosent
1 Østfold	18	15	3	83 %
2 Akershus	22	20	2	91 %
3 Oslo	1	1	0	100 %
4 Hedmark	22	22	0	100 %
5 Oppland	26	22	4	85 %
6 Buskerud	21	19	2	90 %
7 Vestfold	14	14	0	100 %
8 Telemark	18	17	1	94 %
9 Aust-Agder	15	13	2	87 %
10 Vest-Agder	15	14	1	93 %
11 Rogaland	26	23	3	88 %
12 Hordaland	33	32	1	97 %
14 Sogn og Fjordane	26	15	11	58 %
15 Møre og Romsdal	36	34	2	94 %
16 Sør-Trøndelag	25	21	4	84 %
17 Nord-Trøndelag	24	20	4	83 %
18 Nordland	44	33	11	75 %
19 Troms	25	17	8	68 %
20 Finnmark	19	16	3	84 %
Hele landet	430	368	62	86 %

Tabell 1. Svarprosent etter fylke 2010

2.4 ERFARINGER FRA GJENNOMFØRINGEN

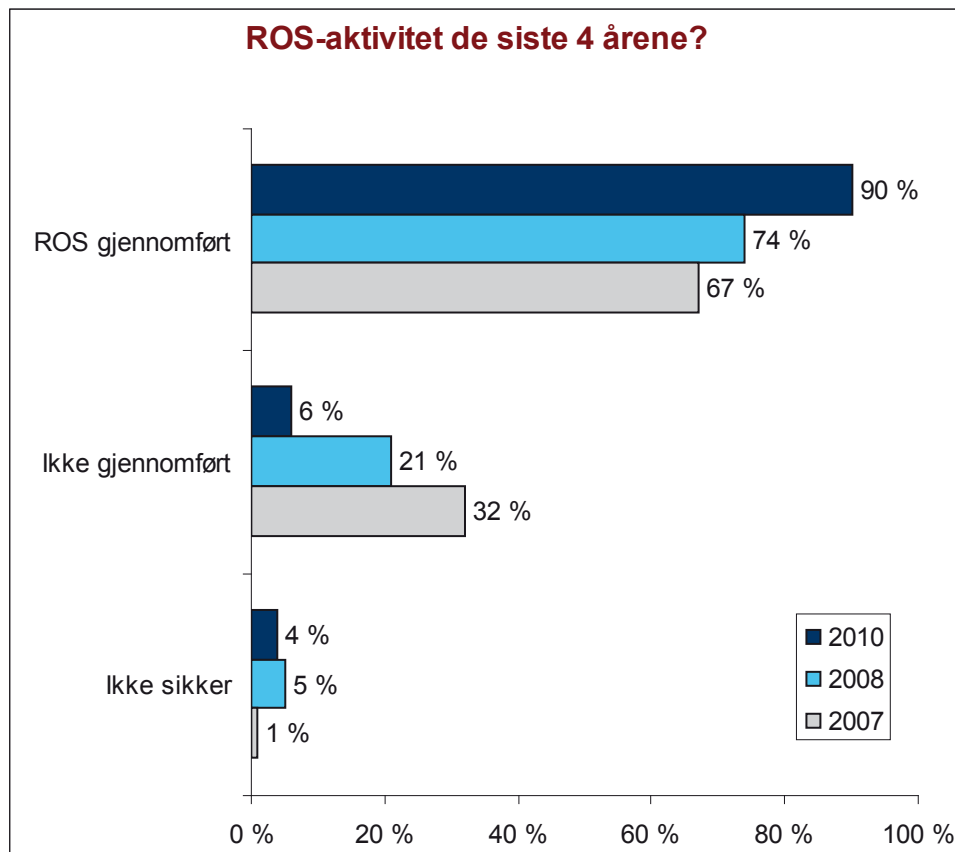
Opplegget for gjennomføring av datainnsamlingen, med tre ulike tidspunkter for oppfølging og påminnelser, samt en relativt lang periode for datainnsamling, ble valgt på bakgrunn av DSBs tidligere erfaringer med kommuneundersøkelsen. Både purring på telefon og Fylkesmannens involvering har vært viktig for å oppnå en så høy svarprosent som mulig. Med tre punkter for påminnelse er det nødvendig med en lang datainnsamlingsperiode med tanke på både administrasjon, postgang og svarinnngang.

I år har 232 kommuner benyttet seg av muligheten til å besvare undersøkelsen på internett, mens 136 kommuner besvarte undersøkelsen postalt. Det betyr at 63 prosent av kommunene valgte å svare elektronisk. Det er en nedgang fra 71 prosent i 2008. I 2007 var det 57 prosent som svarte på web. Noen få kommuner har meldt om problemer med å besvare undersøkelsen på internett ved at de ikke kommer inn på skjemaet eller at det stopper opp underveis. Denne type tekniske problemer skyldes oftest lokale systemer og innstillinger.

At det er noen flere i 2010 enn i 2008 som valgte å fylle ut papirskjemaet, viser at det også i fremtidige undersøkelser må være mulig å besvare undersøkelsen postalt, slik at man ikke risikerer å miste respondenter på grunn av tekniske problemer.

Undersøkelsen i 2008 ble gjennomført på høsten, og i rapporten fra 2008 kan man lese at flere kommuner signaliserte at høsten var et uheldig tidspunkt for gjennomføring undersøkelsen. De mente at undersøkelsen kunne bli nedprioritert på grunn av mange andre lovpålagte og viktige oppgaver, og at svarprosenten dermed kunne bli lavere enn hva man kunne oppnådd ved å gjennomføre undersøkelsen en annen tid på året. Flere av kommunene mente at undersøkelsen med fordel kunne gjennomføres på vårtiden da en har mer tid og ressurser. Årets undersøkelse er gjennomført på våren, men som vi har sett, er svarprosenten den samme som ved gjennomføringen i 2008. For å imøtekomme kommunenes ønsker og for at undersøkelsen skal gjenspeile status for hele rapporteringsåret, ønsker DSB å fortsette med å gjennomføre undersøkelsen på vårtiden.

3 RISIKO- OG SÅRBARHETSANALYSER (ROS)

Figur 1. Andel av kommunene som har gjennomført ROS, 2007/2008/2010 (n= 386/364/362)

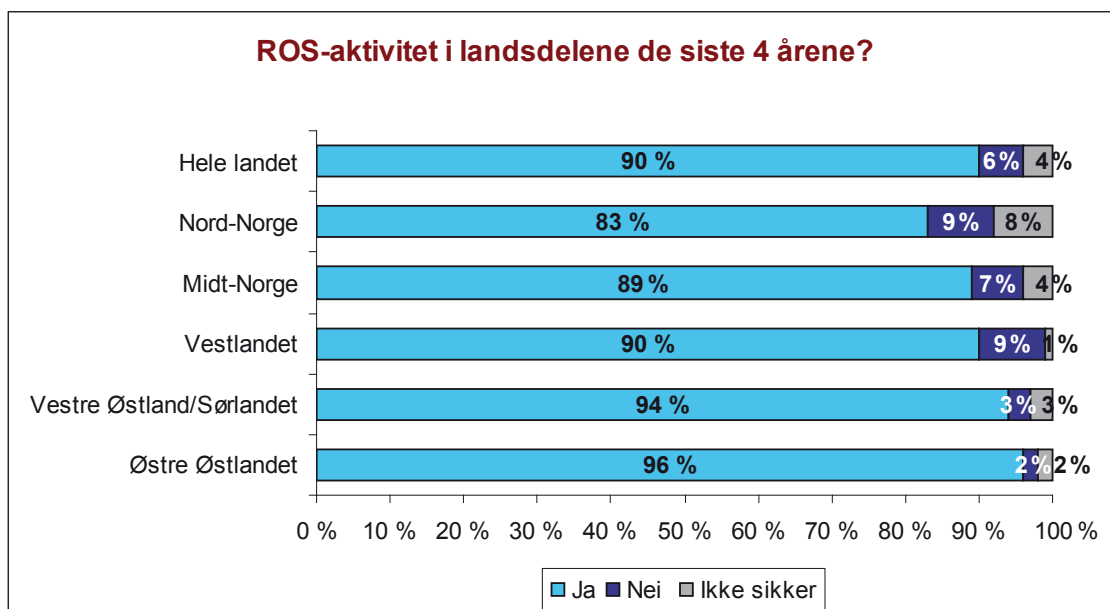
3.1 HYPPIGHETEN AV ROS

I årets undersøkelse oppgir ni av ti kommuner (90 prosent) at de har gjennomført ROS på et eller flere sektorområder de fire siste årene, som vist i figur 1. Det er en økning siden 2008, da andelen var på 74 prosent. Den observerte økningen fra 2007 til 2008 kan delvis forklares med at spørsmålsformuleringen ble noe endret i 2008.¹ I år er det brukt samme formulering som i 2008, med det unntak at man i 2008 spurte om *sektorområder*, mens det i år spørres om *områder* det er gjennomført

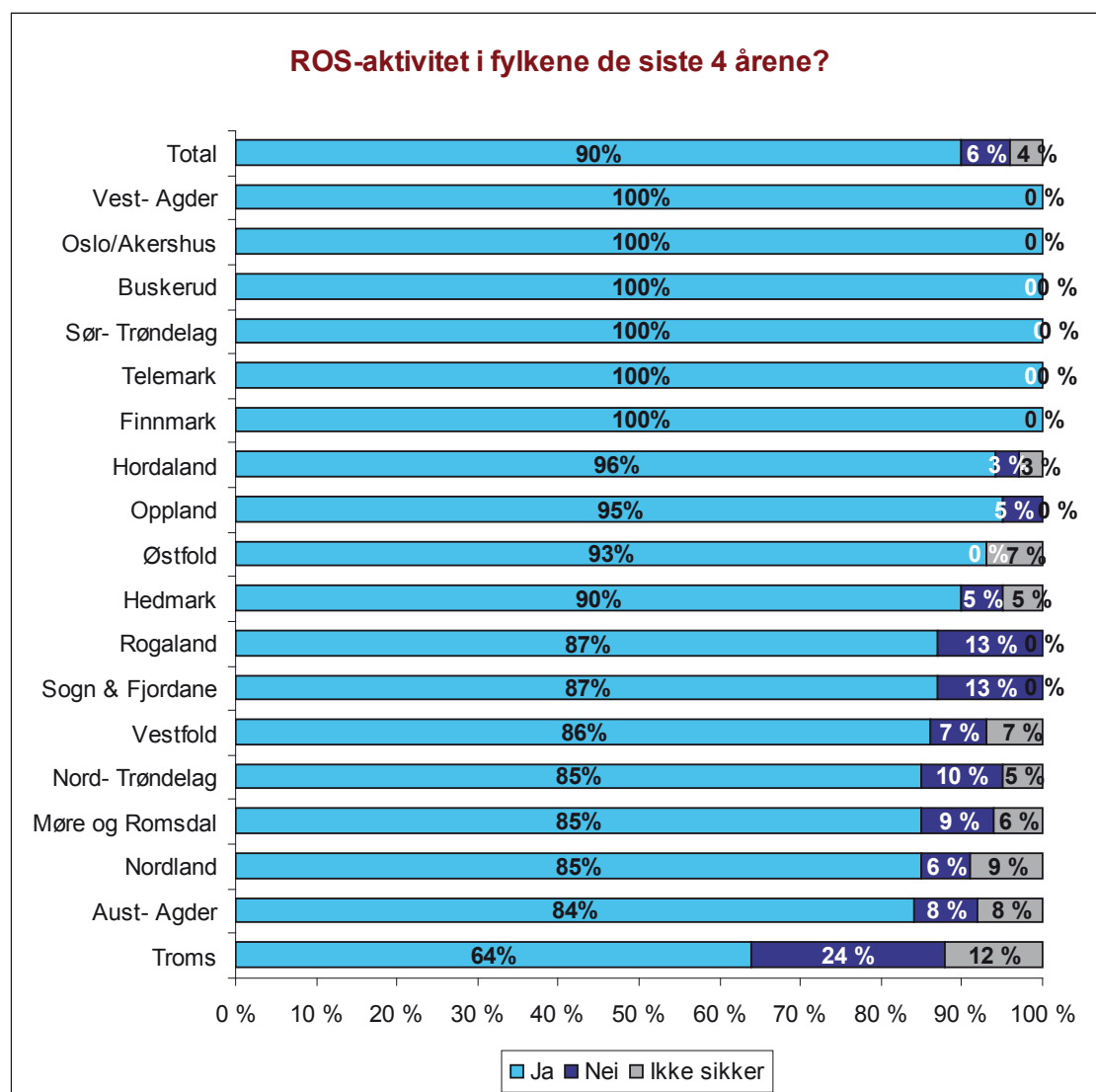
ROS innenfor. Denne lille endringen i ordlyden antas å ikke ha betydning for svarmønsteret, og andelen som har gjennomført ROS synes derfor å ha økt fra 2008 til 2010.

Resultatene viser ingen store forskjeller etter kommunestørrelse med tanke på andelen kommuner som har gjennomført ROS-aktivitet. Derimot er det slik at andelen som har hatt ROS-aktivitet på de ulike områdene, er klart høyere i de største kommunene (over 50 000 innbyggere) enn de mindre.

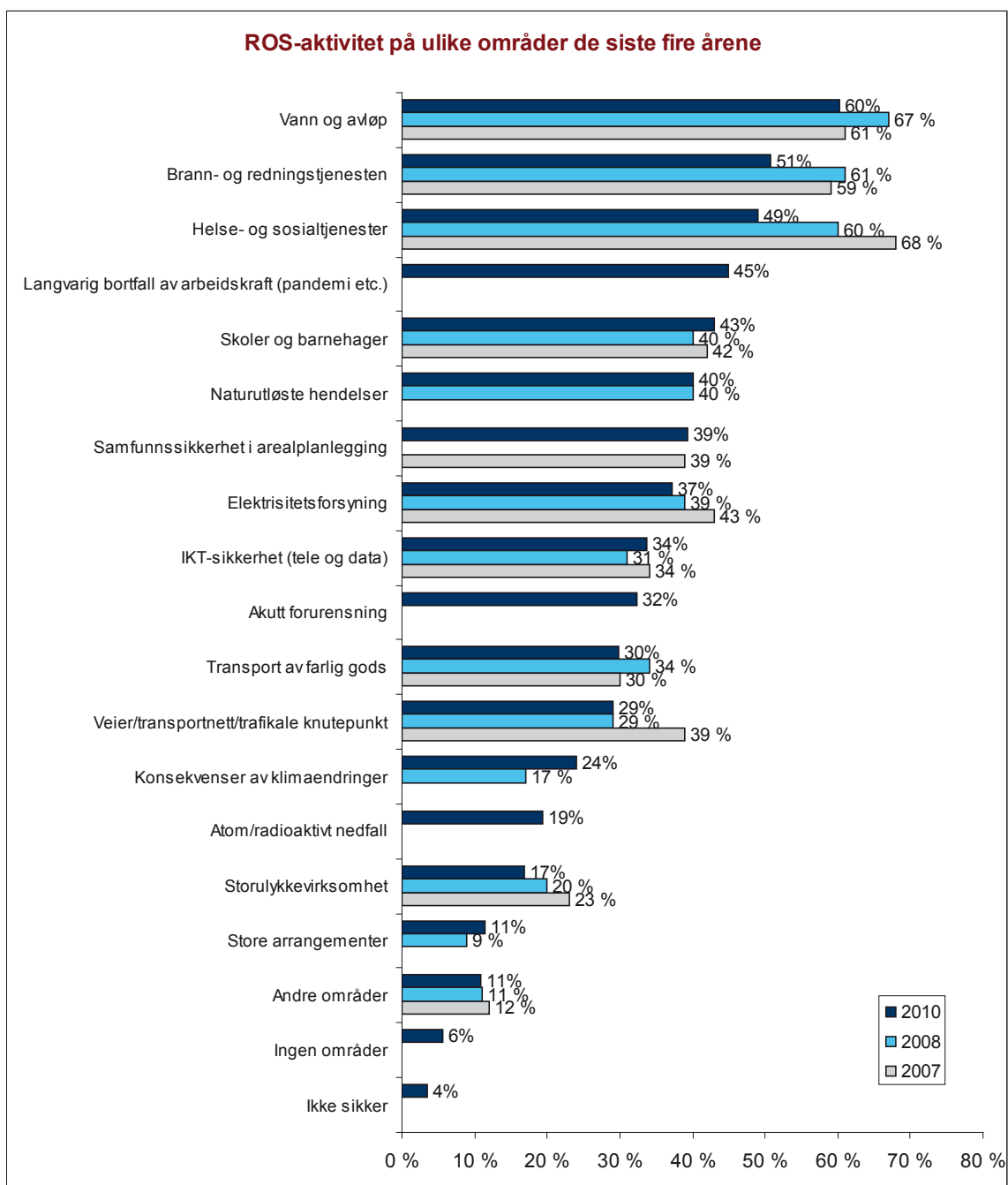
¹ I 2007 ble det først stilt spørsmål om ROS var gjennomført i løpet av de siste fire årene, før kommunene skulle angi innenfor hvilke sektorer det var gjennomført ROS. I 2008 og i år stilles det direkte spørsmål om hvilke (sektor)områder det er gjennomført ROS innenfor i løpet av de siste fire årene, uten at man har filterspørsmål på forhånd. Denne måten å stille spørsmålet på kan antakeligvis bidra til at vi får en høyere andel som har gjennomført ROS de siste fire år.

Figur 2. Andel av kommunene som har gjennomført ROS, per landsdel 2010 (n= 362)

Figur 3. Andel av kommunene som har gjennomført ROS, per fylke 2010 (n= 362)

Figur 4. Andel av kommunene som har gjennomført ROS på ulike områder i løpet av de fire siste årene. 2007/2008/2010 (n=274/270/362).

Som vist i figur 2, er det heller ingen store forskjeller mellom landsdelene.² ROS-aktiviteten er høyest på Østlandet og Sørlandet, og lavest i Nord-Norge. ROS-aktiviteten har økt i samtlige landsdeler sammenlignet med 2008.

² Landsdelene er definert som følger: Østre Østlandet (Østfold, Akershus, Oslo, Hedmark, Oppland) – Vestre Østlandet/ Sørlandet (Buskerud, Vestfold, Telemark, Aust-Agder, Vest-Agder) – Vestlandet (Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane) – Midt-Norge (Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag) – og Nord-Norge (Nordland, Troms, Finnmark).

Figur 3 viser at det heller ikke er spesielt store variasjoner mellom fylkene. Det er Troms som har lavest andel kommuner som rapporterer om gjennomført ROS-aktiviteter de siste fire årene (64 prosent). Andelen kommuner som har gjennomført ROS-aktiviteter har økt i samtlige fylker siden 2008.

3.2 ROS-AKTIVITET PÅ ULIKE OMRÅDER

Kommuneundersøkelsen kartlegger innen hvilke områder kommunene har gjennomført ROS i løpet av de fire siste årene. Tilsvarende spørsmål er også stilt tidligere år, og i 2010 er tre nye områder introdusert i skjemaet: ”akutt forurensning”, ”langvarig bortfall av arbeidskraft” og ”atom/radioaktivt nedfall”. Området ”samfunnssikkerhet i arealplanlegging”³ ble tatt ut i 2008, men er tilbake igjen i 2010-undersøkelsen. Derfor er det ingen referansetall på dette området for 2008.

I 2008 viste resultatene en nedgang i aktivitetene innenfor mange av områdene. Vi ser noe av den samme tendensen i årets undersøkelse (jf. figur 4), men det er også økt aktivitet for noen av områdene. En mulig forklaring på tilbakegangen som fremføres i 2008-rapporten, er at det kan skyldes større spredning av svarene fordi nye områder er tatt inn i skjemaet. Det ble innført tre nye i 2008. I år blir tre nye introdusert, ett område er tatt ut, mens ett område som ikke var med i 2008 er tatt inn igjen i undersøkelsen.

Resultatene som framkommer i figur 4 kan oppsummeres i følgende punkter:

- Som i 2007 og 2008 er det områdene *vann og avløp*, *brann- og redningstjenesten* og *helse- og sosialtjenesten* som peker seg ut. Selv om aktiviteten på disse tre områdene har gått ned siden 2008, har fortsatt rundt halvparten eller flere av kommunene ROS-aktivitet knyttet til disse tre områdene.
- *Helse- og sosialtjenester* er det området som har hatt størst nedgang i ROS-aktivitet i perioden 2007-2010, fra 68 prosent i 2007 til 49 prosent i 2010.
- Området *brann- og redningstjenesten* har en markert nedgang siden 2008, fra 61 prosent til 51 prosent i år.
- Den markerte nedgangen fra 2007 til 2008 innenfor området *veier/transportnett/trafikkale knutepunkt* er stabilisert på 2008-nivå i årets undersøkelse.
- Området *langvarig bortfall av arbeidskraft*, som er nytt i år, havner på fjerdeplass for områder med størst aktivitet i kommunene (45 prosent).
- Fire av områdene viser en positiv trend når det gjelder kommunenes ROS-aktivitet; *konsekvenser av klimaendringer*, *skoler og barnehager*, *IKT-sikkerhet* og *store arrangementer*.

- Henholdsvis 32 og 19 prosent av kommunene har gjennomført ROS innenfor de nye områdene *akutt forurensning* og *atom/radioaktivt nedfall*.
- I år ser vi lavest aktivitet på området *store arrangementer*. Dette var også blant de områder det ble registrert lavest aktivitet på i 2008.

Som ved tidligere gjennomføringer er det interessant å se nærmere på andelen av kommuner som har ROS-dekning på flere sektorer:

- 27 prosent av kommunene som har gjennomført ROS de siste fire årene har dekning på ni eller flere områder. Dette er en fremgang siden 2008 da andelen var på 11 prosent. Over halvparten av kommunene, 56 prosent, har gjennomført ROS på minst fire områder de siste fire årene. Det tilsvarer 2008-nivået.
- 36 prosent av kommunene har dekning på begge de to tjenesteytende sektorene *helse/sosialtjenester* og *skoler/ barnehager*. Dette tilsvarer tallet fra 2008 (35 prosent). Tilsvarende tall for 2007 var 38 prosent.
- 22,6 prosent av kommunene har dekning på de tre hovedområdene innenfor teknisk sektor; *vann og avløp*, *brann- og redningstjenester* og *veier/transportnett/trafikkale knutepunkt*. ROS innenfor teknisk sektor ligger stabilt i forhold til 2008, men har gått ned i forhold til 2007 da 31 prosent av kommunene hadde dekning på alle tre områdene innenfor teknisk sektor.

Analyse av datagrunnlaget viser også en del forskjeller i dekning av ROS på områdene avhengig av kommunistørrelse, kommunetype og geografi:

Kommunistørrelse

Generelt gjelder det at andelen med aktivitet på de ulike områdene øker med kommunistørrelse. Det går et skille ved innbyggerstørrelse på 10 000 eller mer. Kommuner med færre innbyggere enn dette, ligger under gjennomsnittet for ROS-aktivitet, mens kommuner med 10 000 innbyggere eller mer, ligger over gjennomsnittet.

De minste kommunene, med færre enn 2000 innbyggere, har generelt mindre dekning enn gjennomsnittet av kommuner. Det gjelder særlig innenfor området *vann og avløp* der 35 prosent av de minste kommunene har hatt aktivitet, mot 60 prosent i gjennomsnitt. Det er ingen områder hvor de minste kommunene utmerker seg med høyere aktivitet enn gjennomsnittet.

³ I 2007 var ordlyden: ”Samfunnssikkerhet knyttet til arealbruk”.

Kommuner med innbyggertall mellom 2000 og 4999, har mindre eller tilnærmet lik dekning på alle områder sett i forhold til gjennomsnittet. Det samme gjelder kommuner med mellom 5000-9999 innbyggere.

De største kommunene, med over 50 000 innbyggere, har generelt en langt større dekning enn gjennomsnittet av kommuner. På alle områder er det en større andel blant disse kommunene som har gjennomført ROS-aktiviteter. De har en særskilt høy andel på området *vann og avløp*, hvor ni av ti kommuner har hatt ROS-aktivitet, og på områdene *helse- og sosialtjenester*, *brann- og redningstjenesten*, og *langvarig bortfall av arbeidskraft*, hvor åtte av ti kommuner har hatt aktivitet. Vi merker oss også at 42 prosent av disse kommunene har hatt aktivitet innen området *atom/radioaktivt nedfall*.

Kommunetype

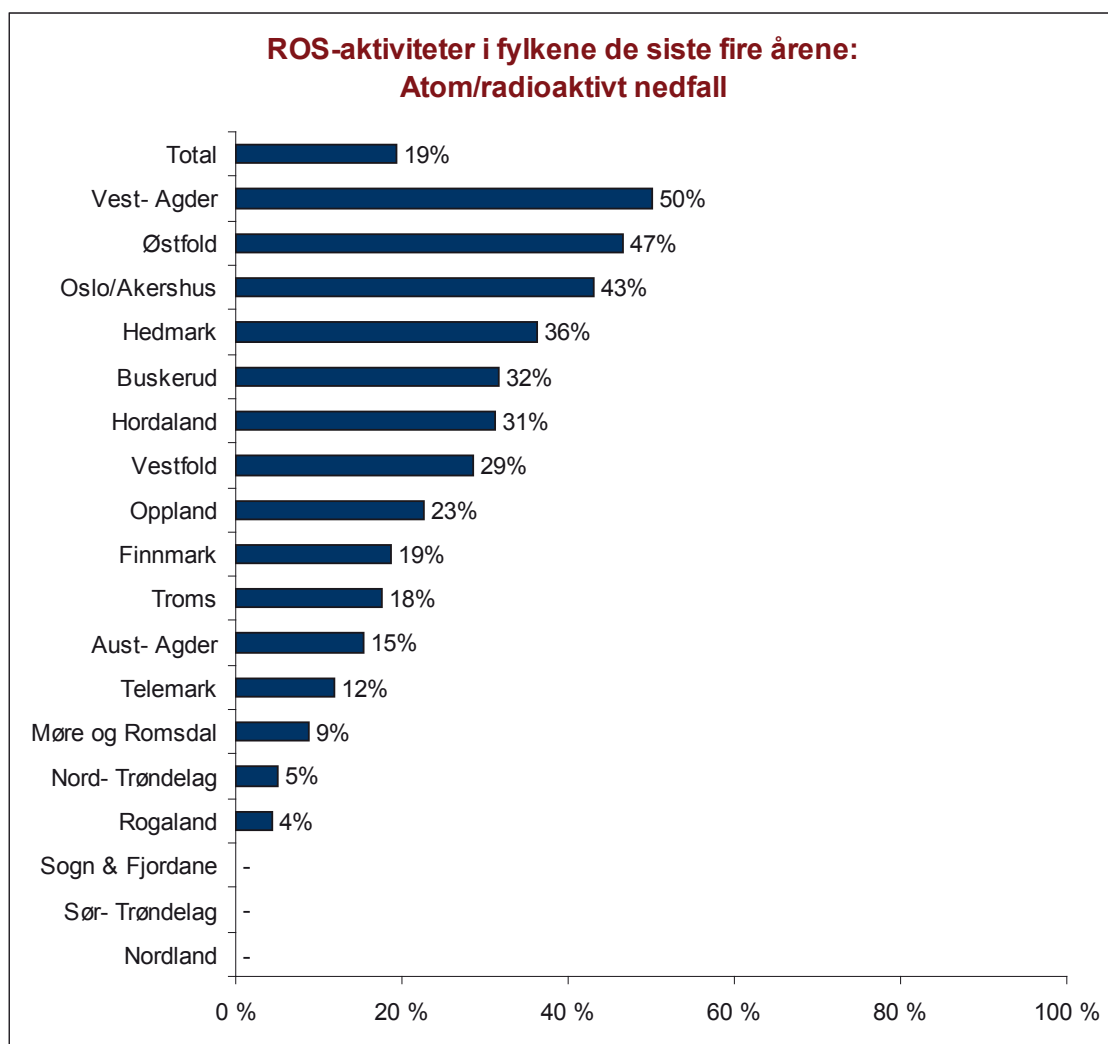
Vi har også skilt mellom by-/tettstedkommuner og landkommuner i analysene. På samtlige sektorer eller områder, med unntak av *veier/transportnett/trafikkale knutepunkt*, finner vi at det er en større andel som har ROS-dekning blant by-/tettstedkommunene. Spesielt er by-/tettstedkommunene mye bedre dekket på områdene *vann og avløp*, *helse- og sosialtjenester*, *IKT-sikkerhet* og *langvarig bortfall av arbeidskraft*.

Geografi

Når det gjelder geografiske forskjeller er analysene gjort på fylkesnivå og ikke per landsdel. Prosentandelene det refereres til gjelder andelen av kommuner som har gjennomført ROS de siste fire årene og andelen av alle kommuner i fylket.

- Vi har behandlet Oslo og Akershus under ett i analysene, men det er verdt å nevne at Oslo skiller seg ut ved at de har hatt ROS-aktivitet på absolutt alle områdene de siste fire årene. Akershus og Vest-Agder skiller seg også ut med en gjennomgående høy aktivitet i kommunene på flere områder.
- For området *skoler/barnehager* er det høyest ROS-dekning innenfor fylkene Oslo/Akershus, Østfold, og Vest-Agder. For alle de nevnte har mellom 71 og 86 prosent av kommunene dekning på dette området.
- For området *helse- og sosialtjenester* oppgir mer enn tre av fire kommuner i fylkene Oslo/Akershus og Vest-Agder at de har gjennomført ROS i løpet av de siste fire årene. Lavest dekning finner vi i fylkene Sogn og Fjordane (33 prosent), Sør-Trøndelag (33 prosent), Troms (29 prosent) og Møre og Romsdal (24 prosent).

- For *vann og avløp* peker fylkene Vest-Agder, Oslo/Akershus og Buskerud seg ut med spesielt høye andeler (80-90 prosent) som har gjennomført ROS de siste fire årene. Sør-Trøndelag (38 prosent) og Troms (35 prosent) skiller seg ut med klart lavest andel.
- For *veier/transportnett/trafikkale knutepunkt* er det Buskerud og Østfold som trekker landsgjennomsnittet noe opp med rundt 60 prosent som har gjennomført ROS på dette området de siste fire årene. Sogn og Fjordane har lavest andeler av fylkene her (syv prosent mot 29 prosent i gjennomsnitt). Også Sør-Trøndelag, Nordland og Finnmark har lave andeler på rundt ti prosent.
- For *transport av farlig gods* finner vi også store forskjeller mellom fylkene. På landsbasis har 30 prosent av kommunene hatt ROS-aktivitet på dette området. På fylkesnivå er det Vest-Agder som kommer best ut med en andel på 71 prosent. Deretter følger Buskerud med 58 prosent, og Østfold, Oslo/Akershus og Hedmark med rundt 50 prosent. Lavest aktivitetsnivå finner vi i Finnmark og Nordland med henholdsvis 12 og 6 prosent.
- For *elektrisitetsforsyning* er det høyest dekning i Oslo/Akershus, Vest-Agder og Buskerud, med en andel på rundt 70 prosent. Nordland, Troms og Sogn og Fjordane skiller seg ut med lavest dekning på området.
- For *IKT-sikkerhet* er det flest kommuner i Oslo/Akershus, Vest-Agder og Buskerud som har gjennomført ROS de siste fire årene (henholdsvis 71, 72 og 63 prosent mot 34 prosent i gjennomsnitt). Nordland og Sør-Trøndelag trekker ned gjennomsnittet med bare seks og ti prosent.
- For *brann- og redningstjenester* er det ikke så store avvik mellom fylkene. Buskerud og Oslo/Akershus peker seg positivt ut med rundt 75 prosent av kommunene som har gjennomført ROS de siste fire årene. Landsgjennomsnittet er på 51 prosent. Lavest andel finner vi i Hordaland, Troms og Telemark med rundt 35 prosent.
- For *storulykkevirksomhet* er det ikke spesielt store variasjoner mellom fylkene. Høyest andel finner vi Vest-Agder og Buskerud hvor 43 og 37 prosent av kommunene som har gjennomført ROS på området. I Rogaland er det ingen kommuner som har hatt ROS-aktivitet på dette området.

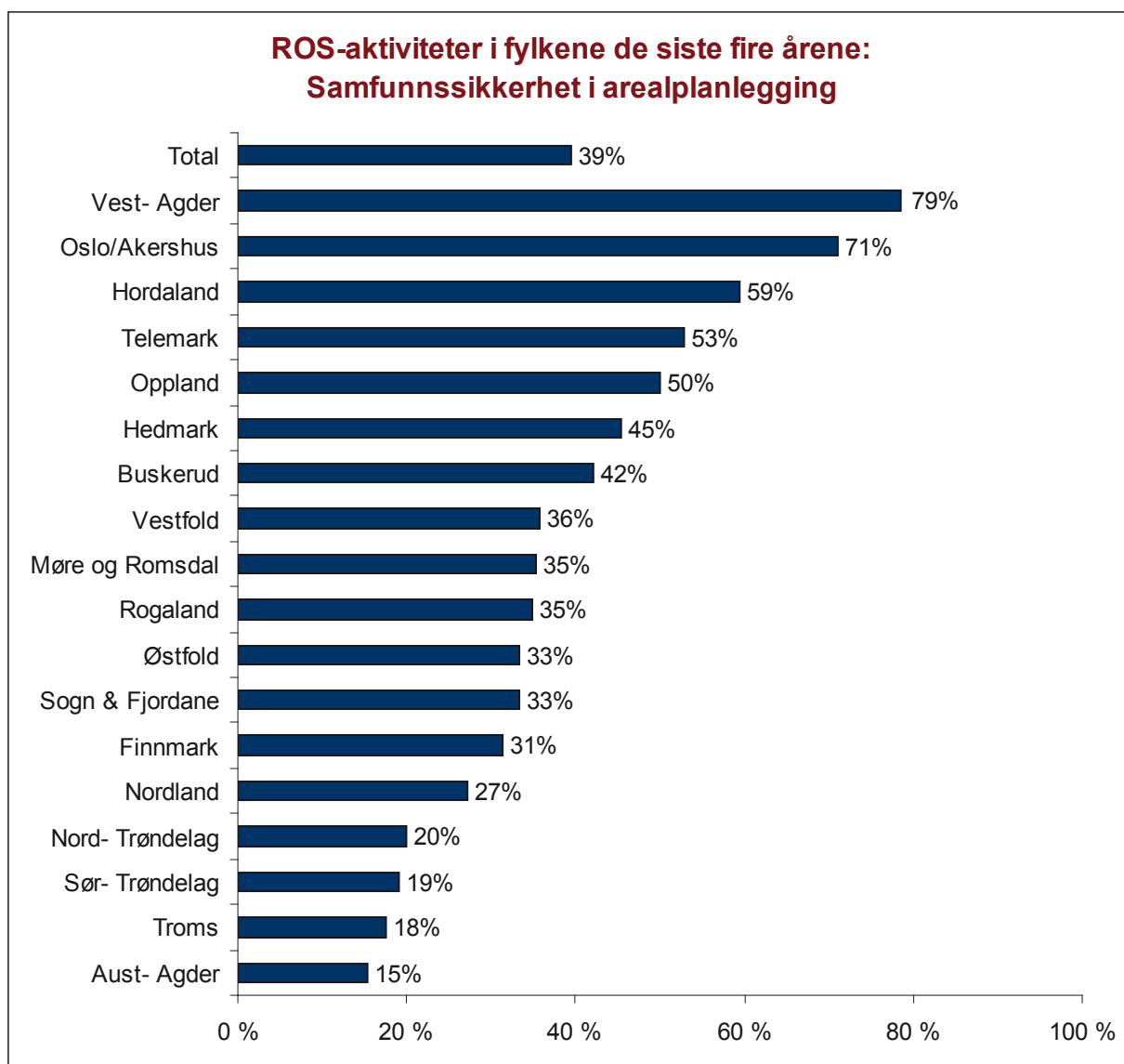

Figur 5. Andel av kommunene i hvert fylke som har gjennomført ROS knyttet til atom/radioaktivt nedfall i løpet av de fire siste årene. 2010 (n=362).

- For *konsekvenser av klimaendringer* er det store fylkesvis forskjeller. Vest-Agder, Østfold og Oslo/Akershus trekker opp snittet med henholdsvis 57, 47 og 43 prosent. Landsgjennomsnittet er på 24 prosent. I Nordland har ingen kommuner hatt ROS-aktivitet på dette området de siste fire årene.
- For *naturutløste hendelser* er det høyest dekning i Vest-Agder, Oslo/Akershus og Østfold, med andel på henholdsvis 79, 71 og 67 prosent. Nordland og Troms skiller seg ut med lavest dekning på området (12 og 18 prosent).
- Når det gjelder *store arrangementer* er det ingen større forskjeller mellom fylkene. Igjen kommer Vest-Agder best ut med en andel på 36 prosent av kommunene som har gjennomført ROS-aktivitet på dette området. Aust-Agder, Sogn og Fjordane, Nord-Trøndelag, Nordland og Troms har ikke hatt aktiviteter på dette området de siste fire årene.

I årets undersøkelse er det lagt til tre nye svarkategorier i spørsmålet om på hvilke områder det er gjennomført ROS de siste fire årene; *akutt forurensning*, *langvarig bortfall av arbeidskraft (pandemi etc.)* og *atom/radioaktivt nedfall*. I tillegg er det som nevnt tatt inn igjen ”*samfunnsikkerhet i arealplanlegging*”, som ikke var med i 2008. Resultatene for disse fire områdene har vi valgt å presentere grafisk i figur 5, 6, 7 og 8.

Figur 5 viser at det i samtlige fylker er en andel på 50 prosent eller mindre av kommunene som har gjennomført ROS-aktivitet knyttet til *atom/radioaktivt nedfall*. Det er en viss variasjon mellom fylkene. Gjennomsnittet for alle landets kommuner er 19 prosent. Vest-Agder skiller seg ut der 50 prosent av kommunene har gjennomført ROS på dette området, fulgt av Østfold og Oslo/Akershus med henholdsvis 47 og 43 prosent. I 11 fylker er det mindre enn en firedel som har gjennomført ROS knyttet til atom/radioaktivt nedfall. I Sogn og Fjordane, Sør-Trøndelag og Nordland har ingen av kommunene hatt ROS-aktivitet på området.

Figur 6. Andel av kommunene i hvert fylke som har gjennomført ROS innenfor samfunnssikkerhet i arealplanlegging i løpet av de fire siste årene. 2010 (n=362).

Figur 6 viser ROS-aktiviteten i fylkene knyttet til *samfunnssikkerhet i arealplanlegging*. Det er store variasjoner mellom fylkene, fra en andel på 79 prosent av kommunene som har hatt aktivitet på området, til 15 prosent. Vest-Agder og Oslo/Akershus er fylkene med høyest aktivitet. Lavest aktivitet finner vi i Aust-Agder med 15 prosent av kommunene, fulgt av Troms og trøndelagsfylkene på snaut 20 prosent.

Figur 7 viser ROS-aktiviteten i fylkene knyttet til *akutt forurensning*. Også her ser vi store variasjoner mellom fylkene. På topp finner vi Vest-Agder med 71 prosent av kommunene som har hatt aktivitet på området. Troms havner nederst på listen med bare seks prosent av kommunene som har hatt aktivitet knyttet til akutt forurensning.

Figur 8 viser ROS-aktivitet i fylkene knyttet til *langvarig bortfall av arbeidskraft*. I samtlige fylker har det vært aktivitet på dette området, men det er betydelige variasjoner mellom fylkene i andelen kommuner som rapporterer om aktivitet. I Vest-Agder og Østfold finner vi den største andelen kommuner med aktivitet, henholdsvis 86 og 80 prosent. Lavest andel kommuner med aktivitet finner vi i Nordland og Troms, med rundt 20 prosent.

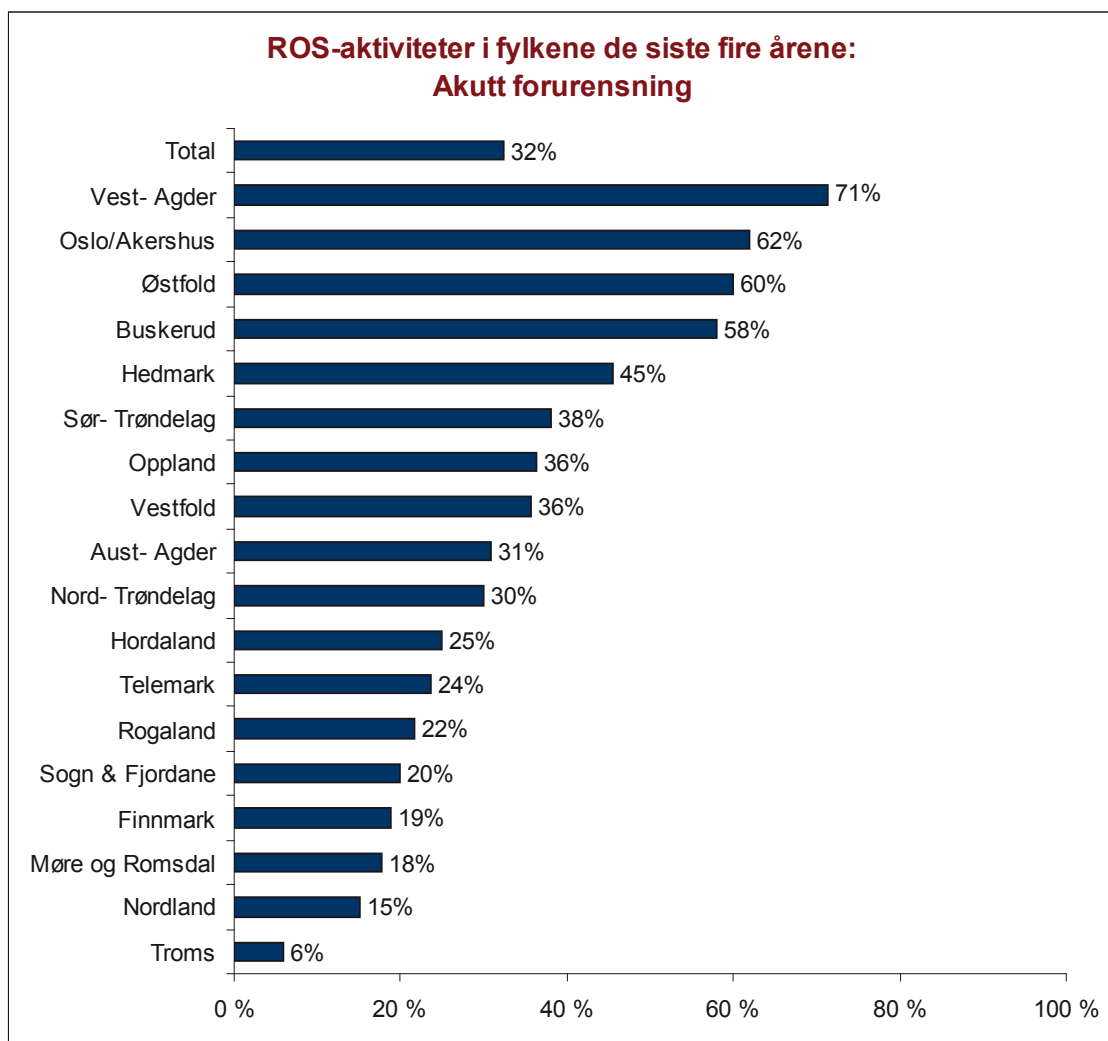
3.3 GJENNOMFØRING AV SEKTOROVERGRIPENDE ROS

Kommunene er spurt om de har gjennomført en sektorovergripende ROS, og i så fall når dette er blitt gjort. Resultatene vises i figur 9.

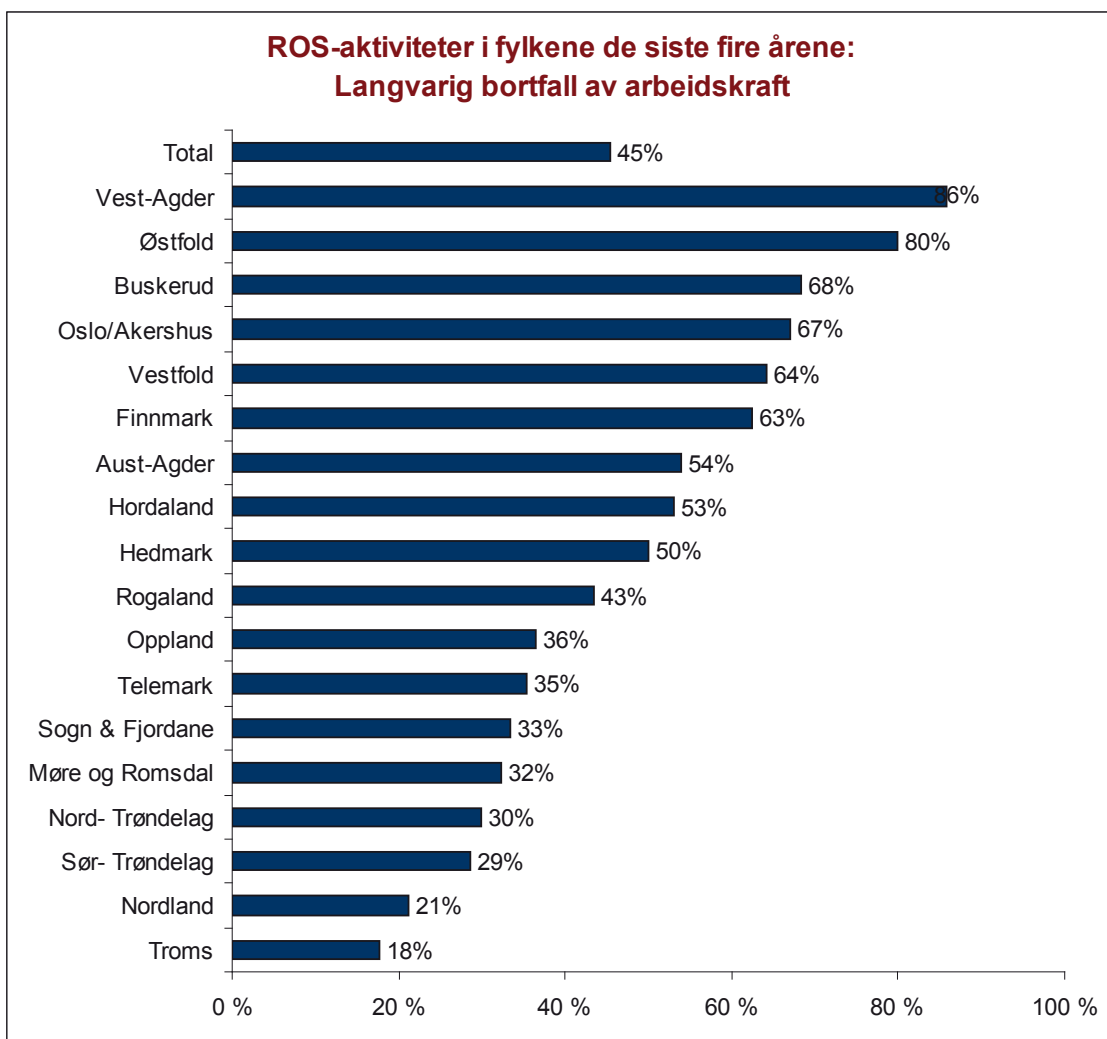
Samlet sett har 73 prosent av kommunene gjennomført en sektorovergripende ROS i løpet av de fire siste årene. 17 prosent av kommunene har gjort dette i 2009. 40 prosent av

kommunene har gjennomført en sektorovergripende ROS for fire år siden eller tidligere. 27 prosent av kommunene har aldri gjennomført en sektorovergripende ROS, eller er ikke sikre på om dette er gjort i egen kommune.

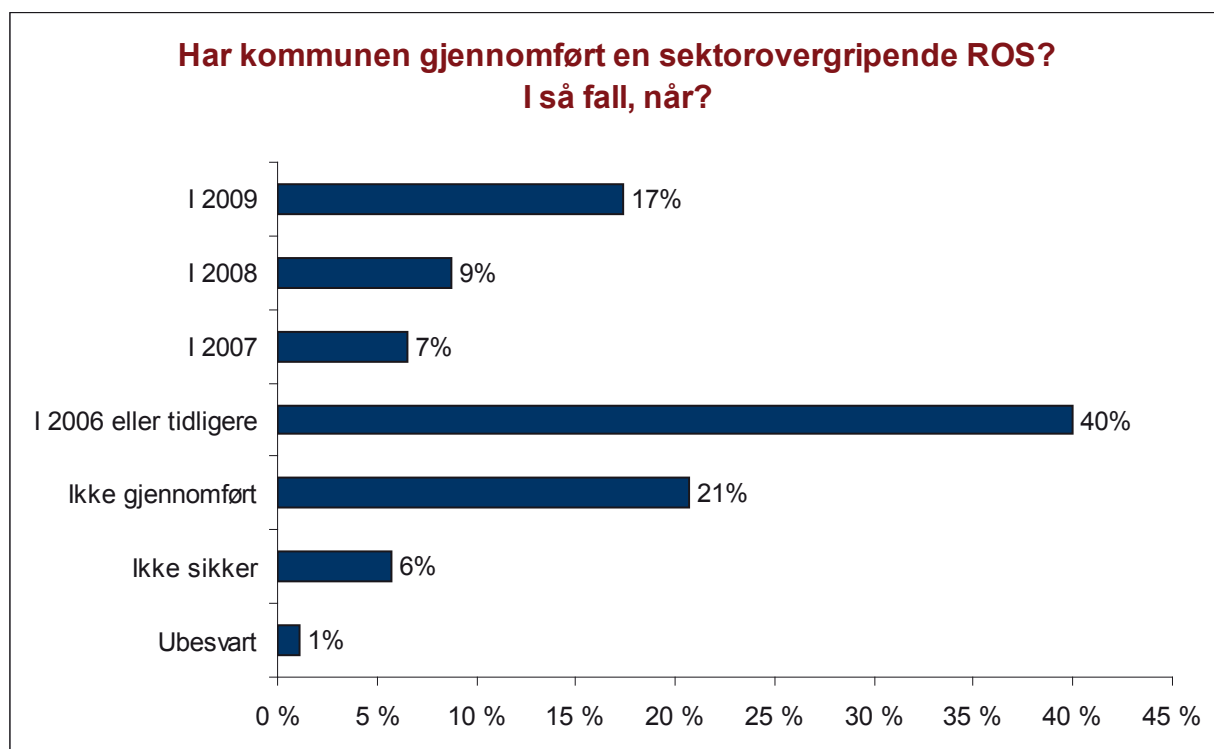
Kommuner på Vestlandet og i Midt-Norge svarer i større grad enn gjennomsnittet at de ikke har gjennomført en sektorovergripende ROS.

Figur 7. Andel av kommunene i hvert fylke som har gjennomført ROS knyttet til akutt forurensning i løpet av de fire siste årene. 2010 (n=362).

Figur 8. Andel av kommunene i hvert fylke som har gjennomført ROS knyttet til langvarig bortfall av arbeidskraft i løpet av de fire siste årene, 2010 (n=362).

Figur 9. Andel som har gjennomført sektorovergripende ROS, 2010 (n=364).

4 SAMFUNNSSIKKERHET I KOMMUNEPLANLEGGINGEN

4.1 I HVILKE DELER AV KOMMUNENS PLANLEGGING ER SAMFUNNSSIKKERHET IVARETATT?

I årets undersøkelse er ”Samfunnssikkerhet i kommuneplanleggingen” behandlet som et eget hovedtema, mens dette i tidligere undersøkelser er blitt belyst gjennom andre spørsmål. Siden spørsmålsformuleringene er såpass forskjellige, har vi ikke direkte sammenligningsgrunnlag med tidligere undersøkelser.

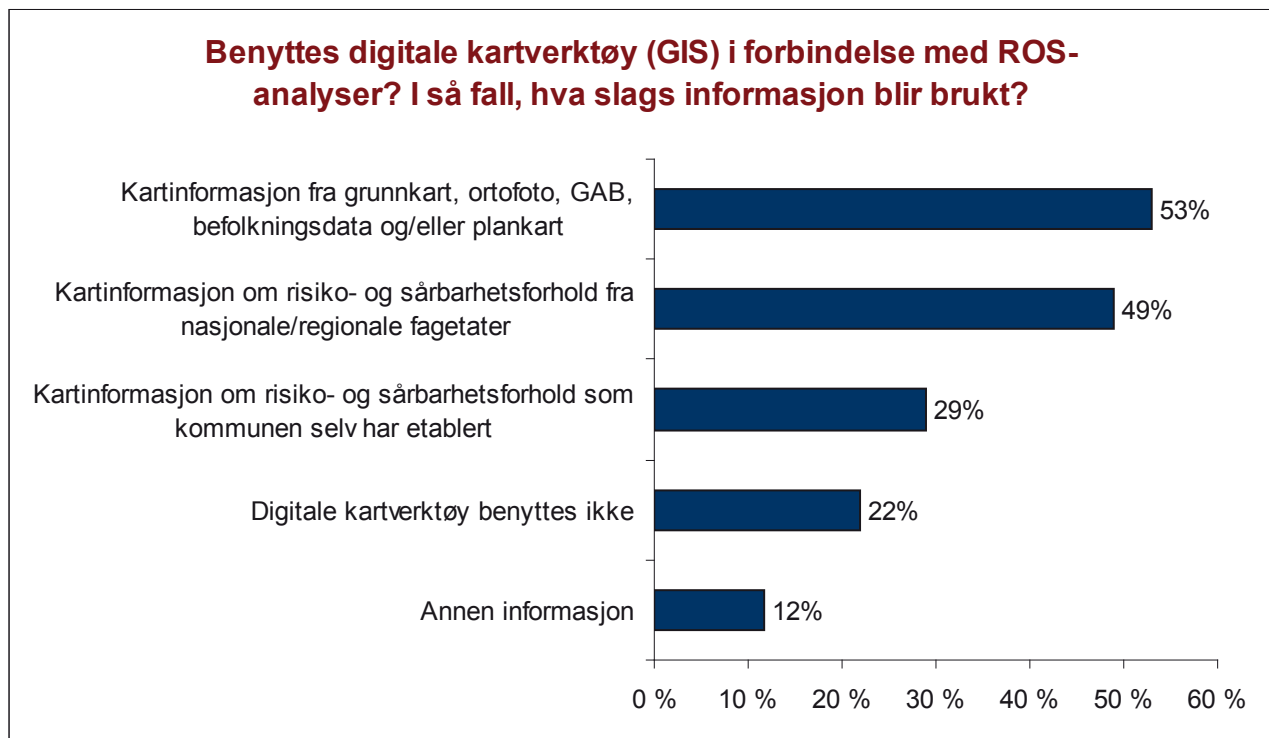
Figur 10 viser hvor stor andel av kommunene som har ivaretatt hensynet til samfunnssikkerhet innenfor spesifiserte deler av kommunens planlegging.

Figur 10 viser følgende resultater:

- De fleste kommunene som deltar i undersøkelsen har ivaretatt hensynet til samfunnssikkerhet i planleggingen. Kun fire prosent rapporterer om at de ikke har tatt slikt hensyn. Det er først og fremst i forbindelse med reguleringsplaner og i kommuneplanens arealdel at hensynet er ivaretatt (henholdsvis 73 og 66 prosent).
- Kommuner med 10 000 innbyggere eller flere har i større grad enn kommuner med færre innbyggere ivaretatt hensynet til samfunnssikkerhet i samtlige deler av kommunens planlegging. I fylkene Aust-Agder, Nordland og Nord-Trøndelag finner vi flest kommuner som ikke har ivaretatt hensynet (hhv. 15, 12 og 10 prosent). Buskerud er det fylket hvor flest kommuner rapporterer om at hensynet er ivaretatt i alle deler i kommuneplanleggingen.

Figur 10. Andel av kommunene som har ivaretatt hensynet til samfunnssikkerhet i ulike deler av kommunens planlegging, 2010 (n=364).

Figur 11. Andel av kommunene som bruker ulike typer GIS-informasjon i forbindelse med ROS-analyser, 2010 (n=358).

4.2 BRUK AV DIGITALE KARTVERKTØY I FORBINDELSE MED ROS-ANALYSER

I årets undersøkelse har kommunene fått spørsmål om de bruker digitale kartverktøy (GIS) i forbindelse med ROS-analyser, og hva slags informasjon de i så fall bruker. Figur 11 viser hva slags informasjon som blir brukt.

78 prosent av de kommunene som har deltatt i undersøkelsen, svarer at de bruker GIS. Drøyt halvparten (53 prosent) har brukt kartinformasjon fra grunnkart, ortofoto, GAB, befolkningsdata og/eller plankart. Omtrent like mange (49 prosent) bruker kartinformasjon fra nasjonale/regionale fagetater. 29 prosent bruker kartinformasjon som kommunen selv har etablert.

Analysen viser at 24 prosent av kommunene har brukt både ROS-data fra nasjonale/regionale etater og data som kommunen selv har etablert.

Kommuner med 50 000 innbyggere eller flere bruker tilsynelatende flere typer digitale kartverk enn andre kommuner. By-/tettstedkommuner trekker opp landsgjennomsnittet både for bruken av kartinformasjon fra grunnkart, ortofoto, GAB, befolkningsdata og for bruken av kartinformasjon som kommunen selv har etablert.

Kommunene i Buskerud skiller seg fra kommuner i andre fylker ved at de i større grad bruker flere typer digitale kartverktøy. I Buskerud og i Sogn og Fjordane finner vi størst andel kommuner som har benyttet kartinformasjon fra nasjonale/regionale fagetater (ca. 80 prosent).

5 BEREDSKAPSPLAN

5.1 OPPDATERING AV BEREDSKAPSPLAN FOR KOMMUNENS KRISELEDELSE

Figur 12 viser når beredskapsplanen for kommunens kriseledelse sist ble oppdatert. I 2008 var det kun tre kommuner som ikke hadde en slik plan. Årets undersøkelse viser at samtlige kommuner har en beredskapsplan.

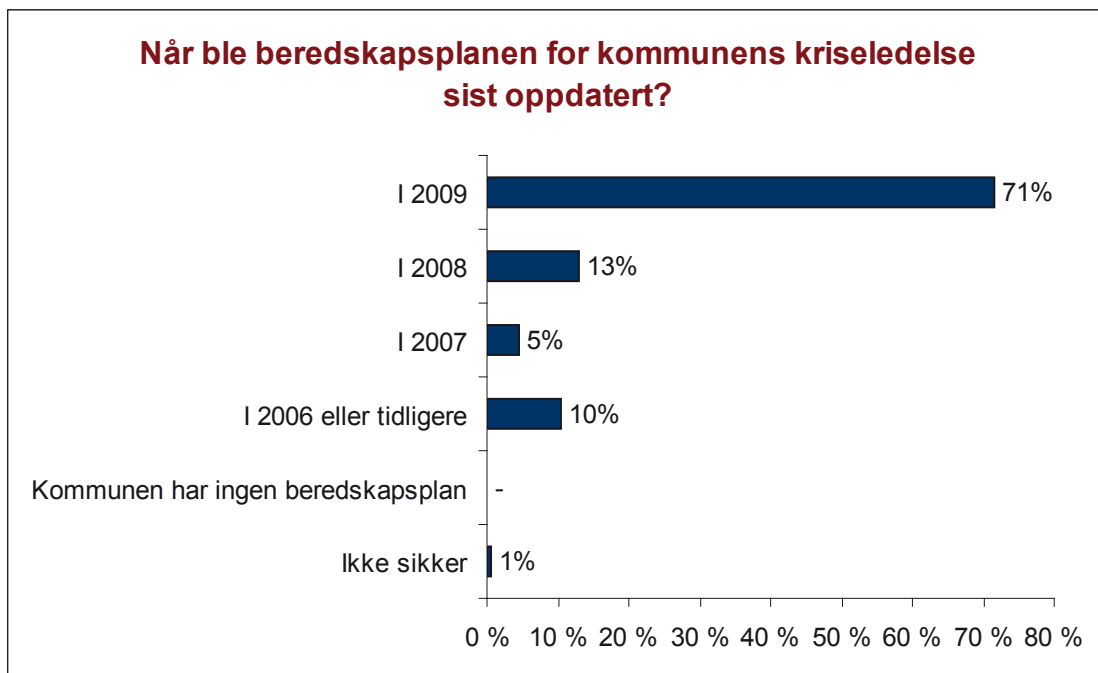
Figur 12 viser når kriseplanen for kommunens ledelse sist ble oppdatert:

- De aller fleste kommunene, 71 prosent, oppdaterte beredskapsplanene i løpet av 2009.
- 15 prosent av kommunene rapporterer i 2010 at det er mer enn to år siden planene ble oppdatert. Tilsvarende tall for 2008 var 22 prosent.

- Alt i alt ser det ut til at nivået for oppdatering av beredskapsplanene for kommunens kriseledelse er det samme i år som i 2008.

Det er ingen nevneverdige forskjeller mellom kommuner av ulik størrelse med hensyn til oppdatering av beredskapsplanene for kriseledelse.

Vi finner noen fylkesvise forskjeller. I Vest-Agder svarer samtlige av kommunene som har deltatt i undersøkelsen at de oppdaterte planen i løpet av 2009. Også i Vestfold, Troms og i Aust-Agder er det mange kommuner som kan vise til nylig oppdatering (mellom 88 og 85 prosent). I Sogn og Fjordane svarer 53 prosent av kommunene at de oppdaterte planen for tre år siden eller senere.

Figur 12. Siste år for oppdatering av beredskapsplanen for kommunens kriseledelse, 2010. Andel av kommunene. (n=368)

5.2 OMRÅDER SOM ER DEKKET AV BEREDSKAPSPLANER

Figur 13 viser status i 2010, 2008 og 2007 for hvilke områder som er dekket av en egen beredskapsplan eller som en del av en beredskapsplan, enten i egen kommune eller gjennom interkommunalt samarbeid. Kartleggingen av hvilke områder som dekkes, er endret noe fra 2008. I årets undersøkelse er det lagt til seks nye områder: *Veier/transportnett/trafikkale knutepunkt, IKT-sikkerhet (tele og data), krisekommunikasjon/informasjonsberedskap, konsekvenser av klimaendringer, langvarig bortfall av arbeidskraft og atom/radioaktivt nedfall*. Merk at området *krisekommunikasjon/informasjonsberedskap* som sådan ikke er nytt av året. Det har også vært med i tidligere undersøkelser, men da som et eget hovedtema. I år er det inkludert i andre spørsmål, og det gjør at spørremåten blir såpass forskjellig at vi ikke har sammenligningsgrunnlag med tidligere tall. Siden ordlyden er ny, omtales dette området i fortsettelsen som ”nytt av året”, men da fordi det måles på en annen (ny) måte, og ikke fordi det er et helt nytt tema.

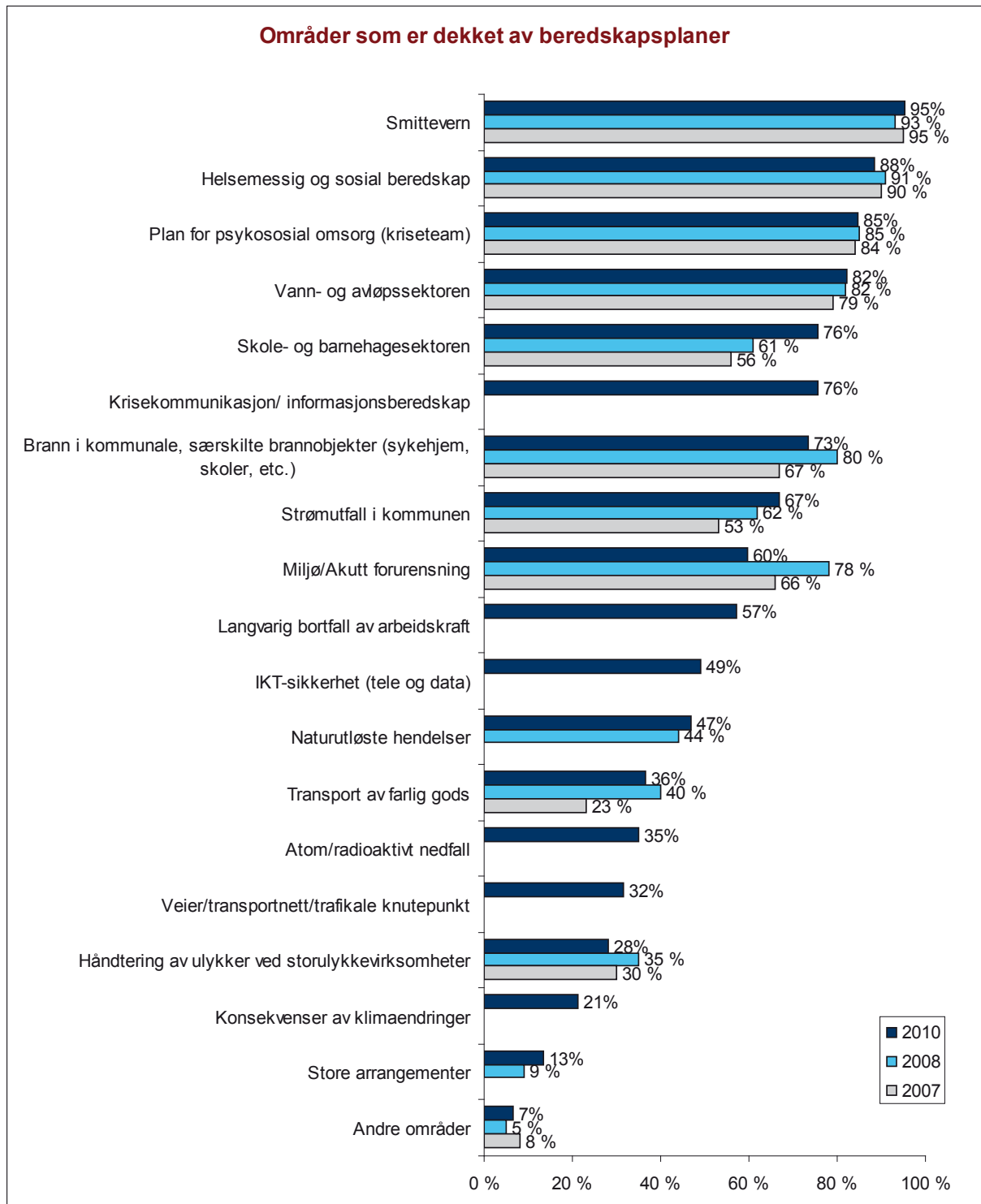
Formuleringen av selve hovedspørsmålet (hvilke områder som er dekket av beredskapsplaner) er noe justert fra 2008 til 2010, trolig uten at dette skal ha noen betydning for tolkning av resultatene.

Generelt sett viser resultatene at dekningsgraden av beredskapsplaner er omtrent på samme nivå som i 2008, men på flere områder viser resultatene en tendens til nedgang i andelen kommuner som har beredskapsplaner. På fire områder er det tendenser til oppgang.

- Beredskapsplaner er mest utbredt på området *smittevern*. Hele 95 prosent av kommunene som deltar i undersøkelsen har dekket dette området, mot 93 prosent i 2008. Med så stor dekning er det bare små forskjeller avhengig av kommunes størrelse, men alle kommuner med flere enn 50 000 innbyggere oppgir at de har en skriftlig smittevernplan. Når det gjelder geografi, finner vi den ”laveste” andelen kommuner med beredskapsplaner for smittevern i fylket Vestfold (79 prosent). De øvrige fylker ligger på 87 prosent eller høyere.
- 88 prosent av kommunene oppgir å ha en beredskapsplan for *helsemessig og sosial beredskap*, mot 91 prosent i 2008. Også her er det mindre forskjeller avhengig av kommunes størrelse. Alle kommuner med 50 000 innbyggere eller flere har beredskapsplan på området. Til sammenligning har 86 prosent av kommunene med 2000 og 4999 innbyggere det samme. Oppland og Sogn og Fjordane har lavest dekning av beredskapsplaner for helsemessig og sosial beredskap (ca. syv av ti kommuner).
- 85 prosent av kommunene har beredskapsplan for *psykososial omsorg (kriseteam)*. Det er samme nivå som i 2008. Det er ingen nevneverdige forskjeller etter kommunes størrelse. Geografisk skiller fylkene Vestfold og Nordland seg negativt ut, hvor om lag syv av ti kommuner oppgir å ha en beredskapsplan på området.
- 82 prosent av kommunene har en beredskapsplan for *vann og avløpssektoren*, og det tilsvarer 2008-resultatet. Her er det en viss variasjon etter kommunes størrelse. Jo flere innbyggere, desto større andeler oppgir å ha en beredskapsplan på området. Dermed er det naturlig at slike planer også er vanligere i by-/tettstedkommuner enn i landlige kommuner. Det er ikke spesielt store variasjoner mellom fylkene. Laveste prosentandeler som oppgir å ha beredskapsplaner for vann og avløpssektoren ligger på 65 og 69 prosent, og finnes i Nord-Trøndelag og Finnmark. Best ut kommer fylkene Rogaland, Buskerud og Oslo/Akershus med rundt 95 prosent som har en beredskapsplan.
- 76 prosent av kommunene har beredskapsplaner for *skole- og barnehagesektoren*, mot 61 prosent i 2008. Her ser vi altså en markant fremgang. Det er ingen store variasjoner etter kommunes størrelse. Andelen varierer fra 70 prosent blant de minste kommunene, til 88 prosent blant store kommuner (20 000- 49 999 innbyggere). Mellom fylkene varierer andelen fra 90 prosent i Oslo/Akershus til 52 prosent i Sør-Trøndelag.
- 73 prosent av kommunene har beredskapsplaner for *brann i kommunale, særskilte brannobjekter (sykehjem, skoler etc.)*. Her er det en tilbakegang sammenlignet med 2008 da andelen var på 80 prosent. De største kommunene med over 50 000 innbyggere er bedre dekket enn de mindre kommunene. Faktisk har samtlige kommuner med 50 000 innbyggere eller flere en beredskapsplan på området. Blant fylkene er det best dekning i Buskerud, hvor 89 prosent av kommunene som har besvart undersøkelsen har planer på området. Kommuner i Møre og Romsdal, Nordland, Nord-Trøndelag og Aust-Agder trekker ned landsgjennomsnittet på området.
- 67 prosent av kommunene oppgir å ha beredskapsplaner for *strømutfall i kommunen*. Det er en liten oppgang i forhold til 2008 da andelen var på 62 prosent. Det er en klar tendens at store kommuner i større grad har beredskapsplaner på dette området enn mindre kommuner. Buskerud og Oslo/Akershus trekker gjennomsnittet opp, der henholdsvis 89 og 86 prosent har beredskapsplaner. På den annen side rapporterer halvparten av kommunene i Finnmark og i Oppland om det samme.

- 60 prosent av kommunene oppgir at de har en beredskapsplan for *akutt forurensning*, mot 78 prosent i 2008. Altså er det en nedgang på dette området. Beredskapsplaner på dette området er mer vanlig blant de største kommunene enn blant de minste. Blant kommunene med mer enn 50 000 innbyggere har 92 prosent en beredskapsplan mot akutt forurensning. Dette gir seg også utslag i at by-/

tettstedkommuner i langt større grad enn landkommuner har beredskapsplaner mot akutt forurensning. Blant fylkene kommer Buskerud best ut med 84 prosent av kommunene som har beredskapsplaner på området. Lavest dekning finner vi i Nordland og Sogn og Fjordane med rundt 40 prosent.

Figur 13. Andel av kommunene med beredskapsplaner på ulike områder, 2007/2008/2010 (n=383/358/364).

- 47 prosent av kommunene er dekket av beredskapsplaner på området *naturutløste hendelser (skred, flom, skogbrann etc.)*, mot 44 prosent i 2008. Kommuner med over 50 000 innbyggere har best dekning på dette området (75 prosent). Vi finner ingen forskjeller mellom by-/tettstedkommuner og landkommuner. Det er store variasjoner mellom fylkene. Fra 64 prosent i Vestfold til 27 prosent i Nordland.
- 36 prosent av kommunene sier de har beredskapsplaner for *transport av farlig gods*, mot 40 prosent i 2008. De største kommunene har noe bedre dekning enn mindre kommuner. Blant by-/tettstedkommuner er det en høyere andel med beredskapsplaner enn blant landkommuner. Fylkesvis skiller Østfold og Oslo/Akershus seg positivt ut med en andel på 67 og 62 prosent. I Nord-Trøndelag har kun 20 prosent av kommunene dekning på området.
- Totalt 28 prosent av kommunene sier de har beredskapsplaner for *håndtering av ulykker ved storulykkevirksomheter*, mot 35 prosent i 2008. Store kommuner kommer noe bedre ut enn mindre kommuner. Andelen med beredskapsplaner på området varierer fra 47 prosent i Buskerud til 14 prosent i Østfold og Vestfold.
- 13 prosent av kommunene har beredskapsplaner på området *store arrangementer (kultur og idrettsarrangement, demonstrasjoner, feriesteder etc.)*, mot ni prosent i 2008. Naturlig nok øker andelen med kommunestørrelsen. Slike planer er også vanligere i by-/tettstedkommuner enn i landkommuner. Blant fylkene finner vi best dekning i Oslo/Akershus med 33 prosent. I Aust-Agder og i Nord-Trøndelag har ingen kommuner beredskapsplaner knyttet til store arrangementer.

I år som tidligere år, oppgir mange kommuner at de er dekket med beredskapsplaner på flere av sektorområdene. Når det gjelder *smittevern, helsemessig og sosial beredskap* og *psykososial omsorg*, finner vi følgende resultater:

- 87 prosent av alle kommuner i landet har beredskapsplaner både for *smittevern* og for *helsemessig og sosial beredskap*. Dette er samme nivå som i 2008. Ni av kommunene som har besvart undersøkelsen mangler beredskapsplaner på begge disse områdene.
- 78 prosent av kommunene har beredskapsplaner både for *smittevern*, for *helsemessig og sosial beredskap* og for *psykososial omsorg*. Dette er på samme nivå som i 2008 da tilsvarende andel var 77 prosent. Åtte av kommunene som har svart på undersøkelsen (to prosent) mangler beredskapsplaner på alle tre områder.

På de tekniske områdene er nøkkeltallene som følger:

- 64 prosent av kommunene har beredskapsplaner både for *særskilte brannobjekter* og for *vann- og avløpssektoren*. Dette er en nedgang fra 2008, da tilsvarende andel var 70 prosent. Åtte prosent mangler planer innenfor begge sektorområdene, mot ti prosent i 2008.
- 51 prosent av kommunene har beredskapsplaner både for *særskilte brannobjekter*, for *vann- og avløpssektoren* og for *strømutfall i kommunen*. Tilsvarende tall for 2008 var 50 prosent. Seks prosent mangler planer på alle tre områder. I 2008 var denne andelen på åtte prosent.

Videre vises en grafisk fremstilling av fylkestallene for de seks nye områdene som er tatt inn i undersøkelsen: *veier/transportnett/trafikkale knutepunkt, IKT-sikkerhet (tele og data), krisekommunikasjon/informasjonsberedskap⁴, konsekvenser av klimaendringer, langvarig bortfall av arbeidskraft og atom/radioaktiv nedfall*.

Figur 14 viser at 32 prosent av landets kommuner er dekket av beredskapsplaner på området *veier/transportnett/trafikkale knutepunkt*. Det er store forskjeller mellom fylkene. Best dekning finner vi Oslo/Akershus og Buskerud med henholdsvis 57 og 47 prosent. Lavest andel kommuner med beredskapsplaner for området har vi i Nordland, Finnmark og Sogn og Fjordane der dekningen er henholdsvis 15, 13 og 7 prosent.

Når det gjelder beredskapsplaner på området *IKT-sikkerhet* (figur 15) er det på landsbasis 49 prosent av kommunene som har dekning på området. Best ut kommer Oslo/Akershus og Vestfold med 81 og 71 prosent. I motsatt ende finner vi Møre og Romsdal, Sogn og Fjordane og Nordland med henholdsvis 35, 33 og 27 prosent som har beredskapsplaner knyttet til IKT-sikkerhet.

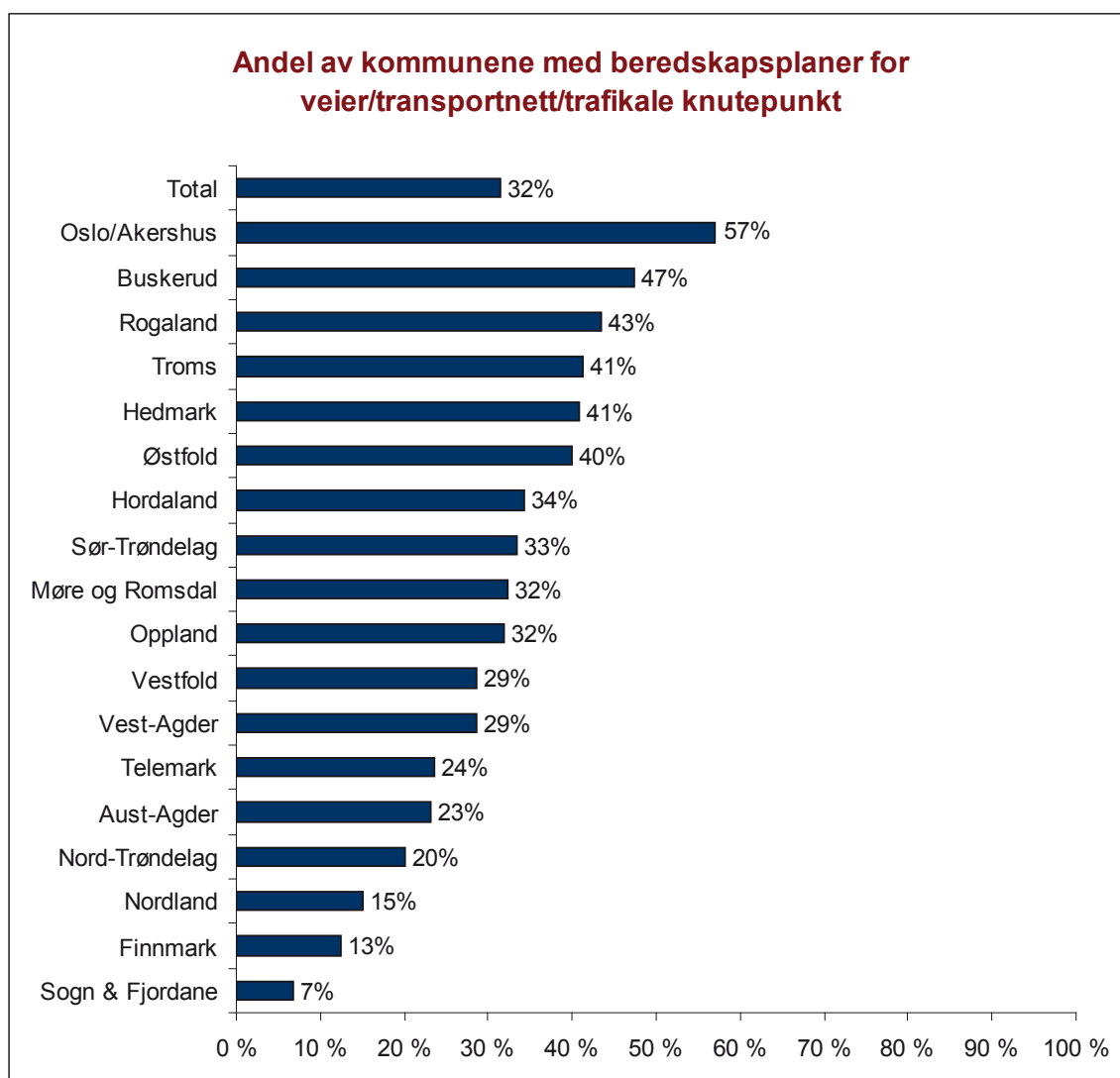
For landet sett under ett, har hele 76 prosent av kommunene beredskapsplaner knyttet til *krisekommunikasjon/informasjonsberedskap* (figur 16). Her er det ikke fullt så stor variasjon mellom fylkene, og de fleste kommer godt ut. På topp finner vi Buskerud med 89 prosent, tett fulgt av Hordaland, Rogaland, Østfold, Oslo/Akershus og Hedmark (med mellom 88 og 86 prosent). Lavest andel finner vi i Sogn og Fjordane, der tre av fem kommuner har beredskapsplaner for krisekommunikasjon/informasjonsberedskap.

⁴ Vi minner om at informasjonsberedskap ikke er et nytt tema i år, men at det måles på en annen (ny) måte i forhold til de tidligere undersøkelsene.

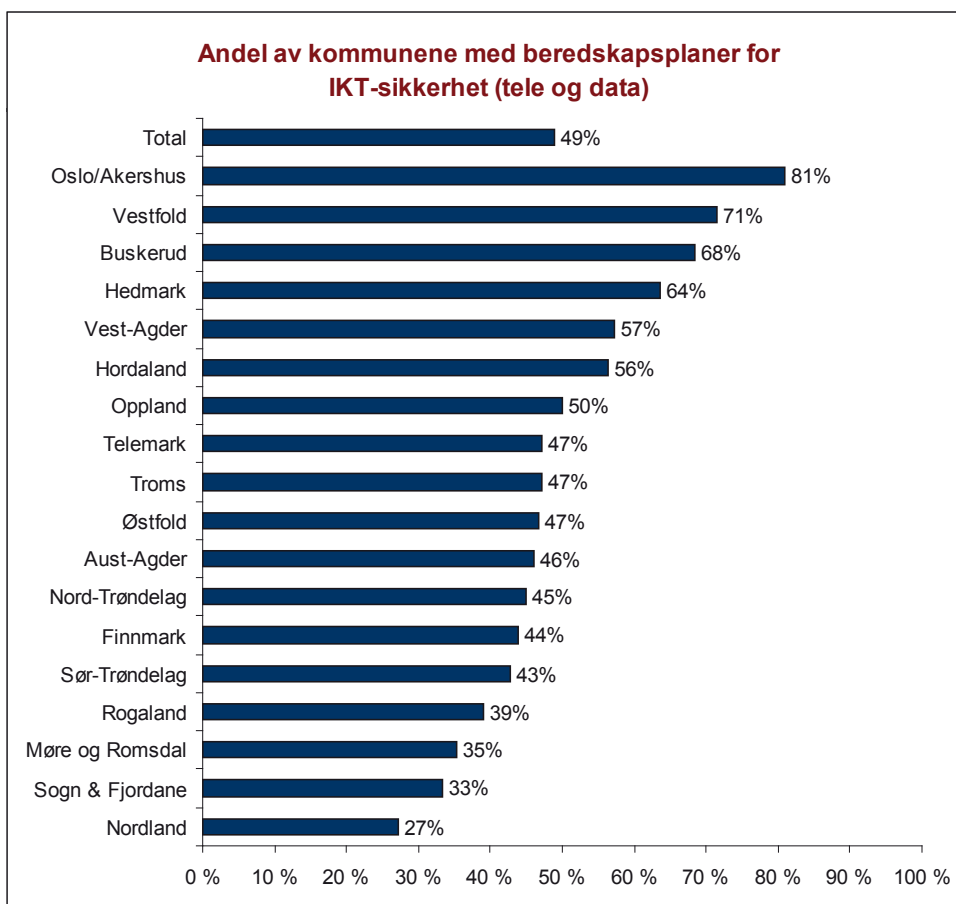
Figur 17 viser at ingen fylker skiller seg ut med spesielt store andeler av kommunene som har beredskapsplaner på området *konsekvenser av klimaendringer*. Det er en viss variasjon fylkene i mellom, fra 38 prosent i Finnmark som kommer best ut, til 5 prosent i trøndelagsfylkene.

Når det gjelder beredskapsplaner på området *langvarig bortfall av arbeidskraft* (figur 18) er det på landsbasis 57 prosent av kommunene som har dekning på området. Det er store forskjeller mellom fylkene. Best dekning finner vi i Buskerud og Vest-Agder med henholdsvis 84 og 79 prosent. Lavest andel kommuner med beredskapsplaner for området har vi i Sør-Trøndelag og Nordland der dekningen er henholdsvis 33 og 27 prosent.

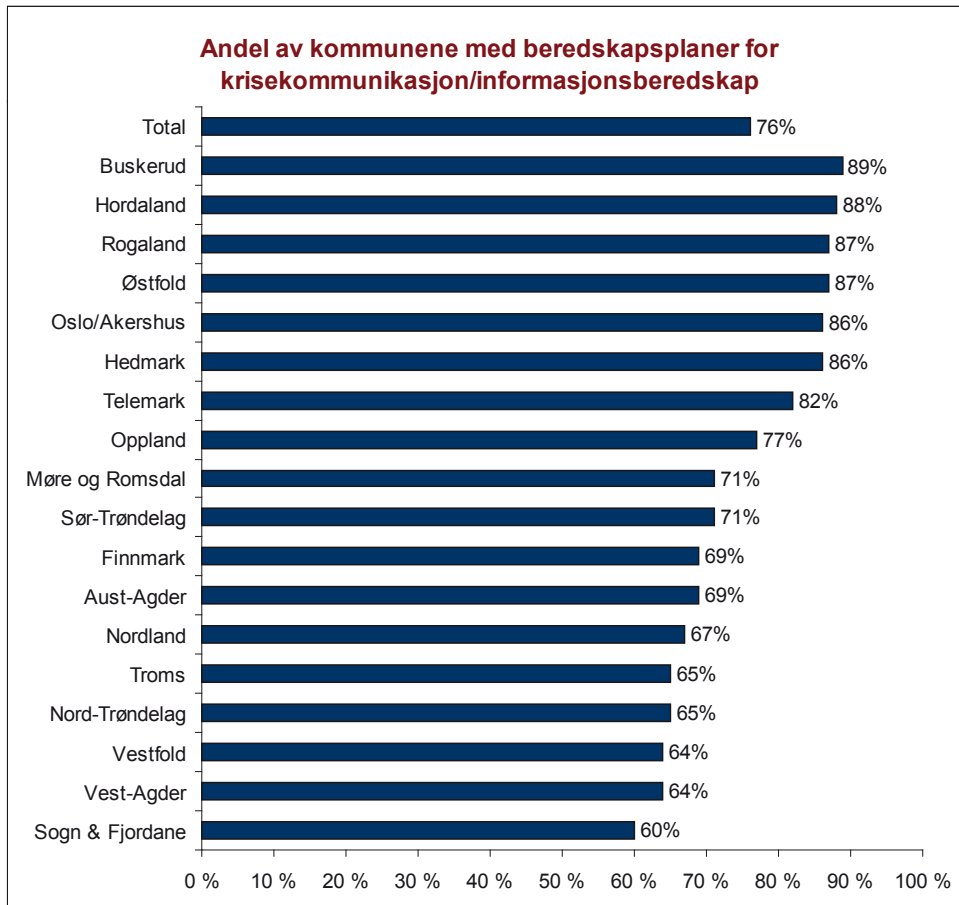
Figur 19 viser at 35 prosent av landets kommuner har beredskapsplaner på området *atom/radioaktivt nedfall*. Det er store forskjeller fylkene i mellom. Best dekning finner vi i Vest-Agder, Telemark og Oslo/Akershus, hvor 71 prosent av kommunene har beredskapsplaner på området. Lavest andel kommuner med slike beredskapsplaner finner vi i Oppland, Sogn og Fjordane, Nordland og Sør-Trøndelag (henholdsvis 9, 7, 6 og 5 prosent).

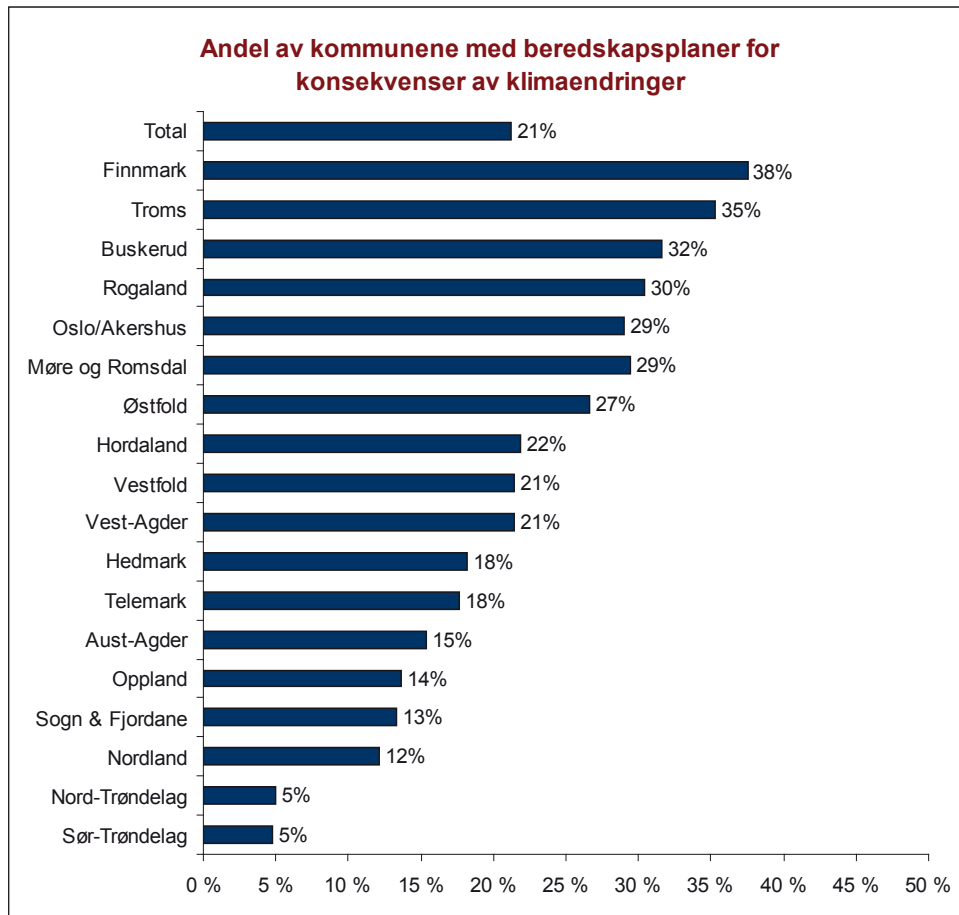
Figur 14. Andel av kommunene i hvert fylke med beredskapsplaner for veier/transportnett/trafikale knutepunkt, 2010 (n=364).

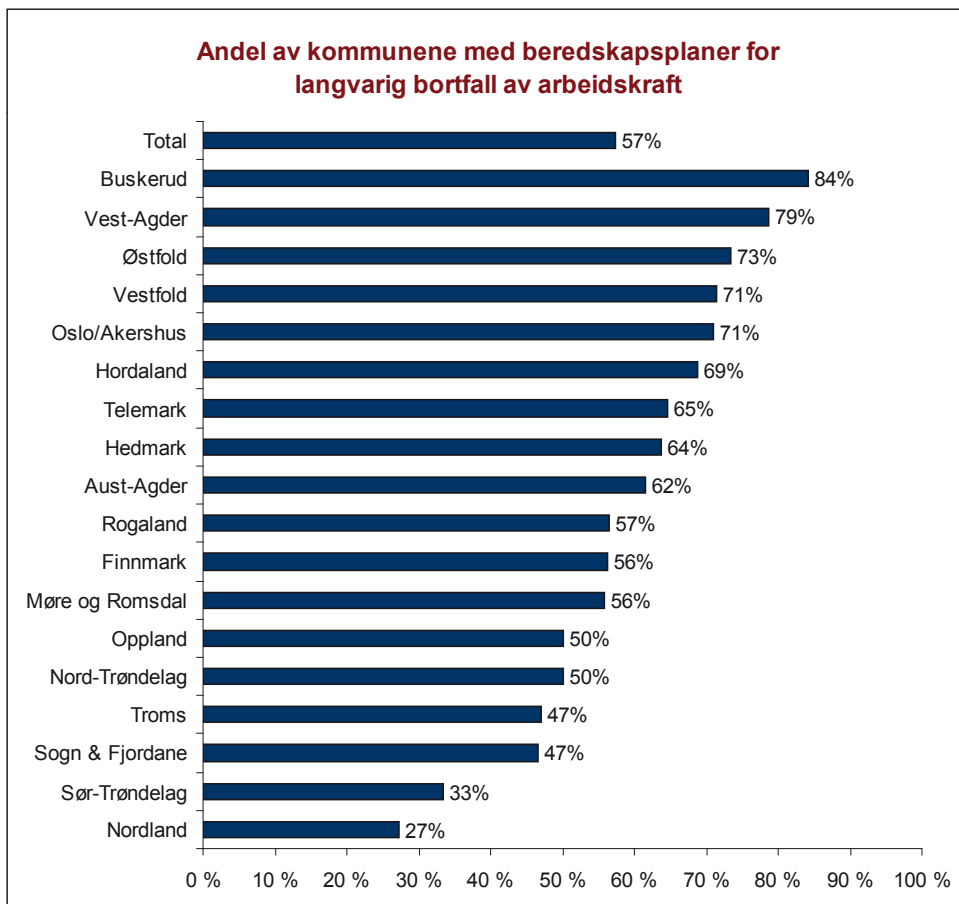
Figur 15. Andel av kommunene i hvert fylke med beredskapsplaner for IKT-sikkerhet, 2010 (n=364).

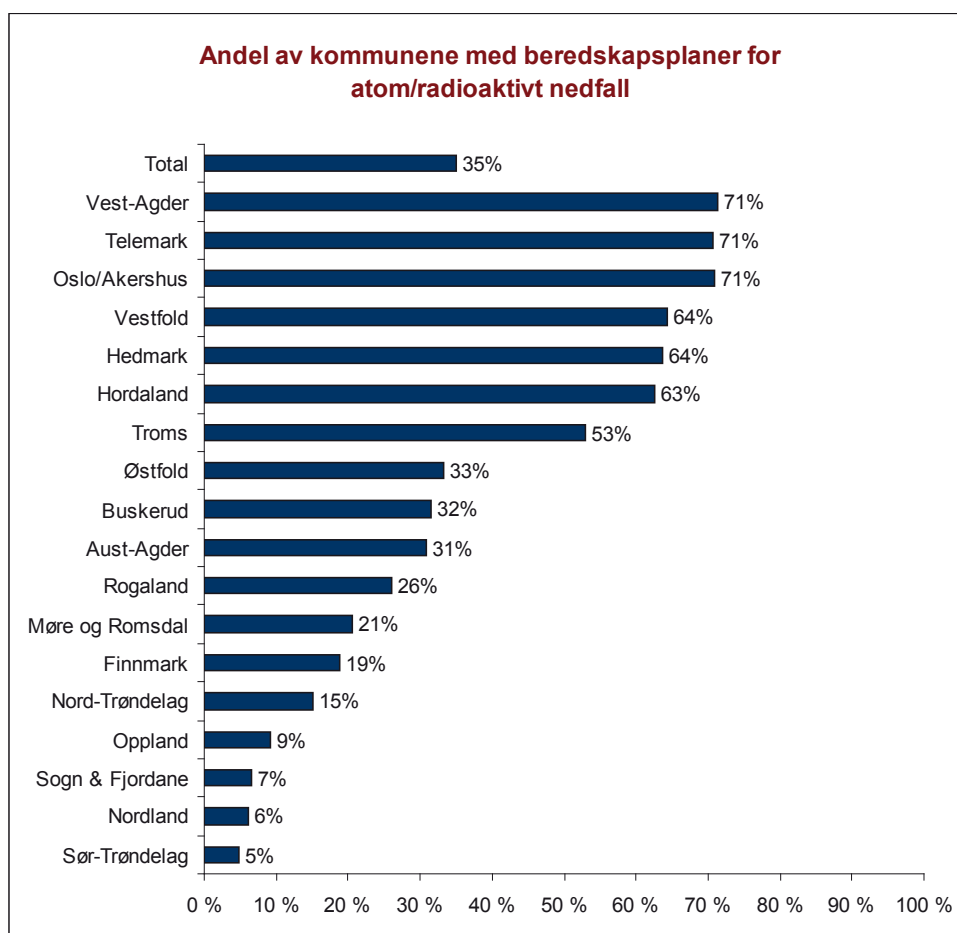
Figur 16. Andel av kommunene i hvert fylke med beredskapsplaner for krisekommunikasjon/informasjonsberedskap, 2010 (n=364).

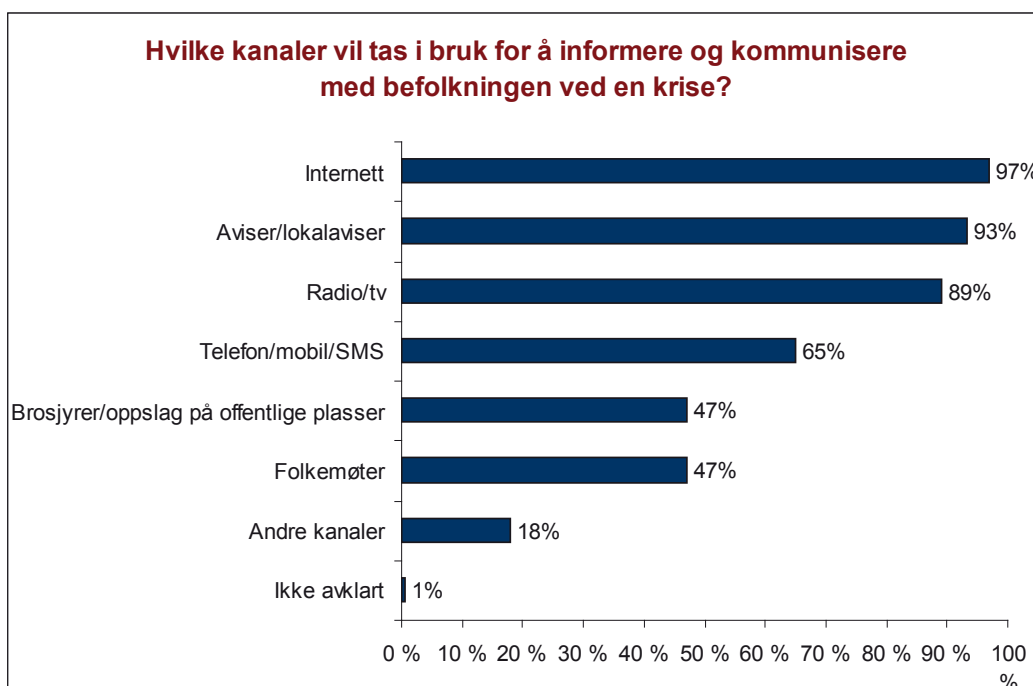
Figur 17. Andel av kommunene i hvert fylke med beredskapsplaner for konsekvenser av klimaendringer, 2010 (n=364).

Figur 18. Andel av kommunene i hvert fylke med beredskapsplaner for langvarig bortfall av arbeidskraft, 2010 (n=364).

Figur 19. Andel av kommunene i hvert fylke med beredskapsplaner for atom/radioaktivt nedfall, 2010 (n=364).

Figur 20. Kanaler som kommunene vil ta i bruk for å informere og kommunisere med befolkningen ved en krise. Andel av kommunene, 2010 (n=366).

5.3 HVILKE KANALER VIL TAS I BRUK FOR Å INFORMERE OG KOMMUNISERE MED BEFOLKNINGEN VED EN KRISE?

I årets undersøkelse er det tatt inn et nytt spørsmål om hvilke kanaler kommunene vil ta i bruk for å informere og kommunisere med befolkningen ved en krise.

Figur 20 viser at de fleste kommuner vil informere og kommunisere gjennom internett (97 prosent), aviser/lokaltidninger (93 prosent) og radio/tv (89 prosent). 65 prosent av kommunene vil kommunisere med befolkningen gjennom telefon/mobil/SMS, mens 47 prosent vil bruke brosjyrer/oppslag på offentlige plasser og folkemøter.

Vi merker oss at både de største kommunene (flere enn 50 000 innbyggere) og de minste kommunene (færre enn 2000 innbyggere) i større grad enn øvrige kommuner vil informere gjennom brosjyrer/oppslag på offentlige plasser. Landkommuner vil i større grad bruke telefon/mobil/SMS (69 prosent) enn by-/tettstedkommuner (59 prosent). Ser vi etter fylkesvise forskjeller, finner vi at Oslo/Akershus, Hordaland og Aust-Agder skiller seg fra gjennomsnittet med klart flere kommuner som vil kommunisere og informere via brosjyrer/oppslag på offentlige plasser (henholdsvis 81, 78 og 77 prosent mot gjennomsnittet på 47 prosent).

6 ØVELSER

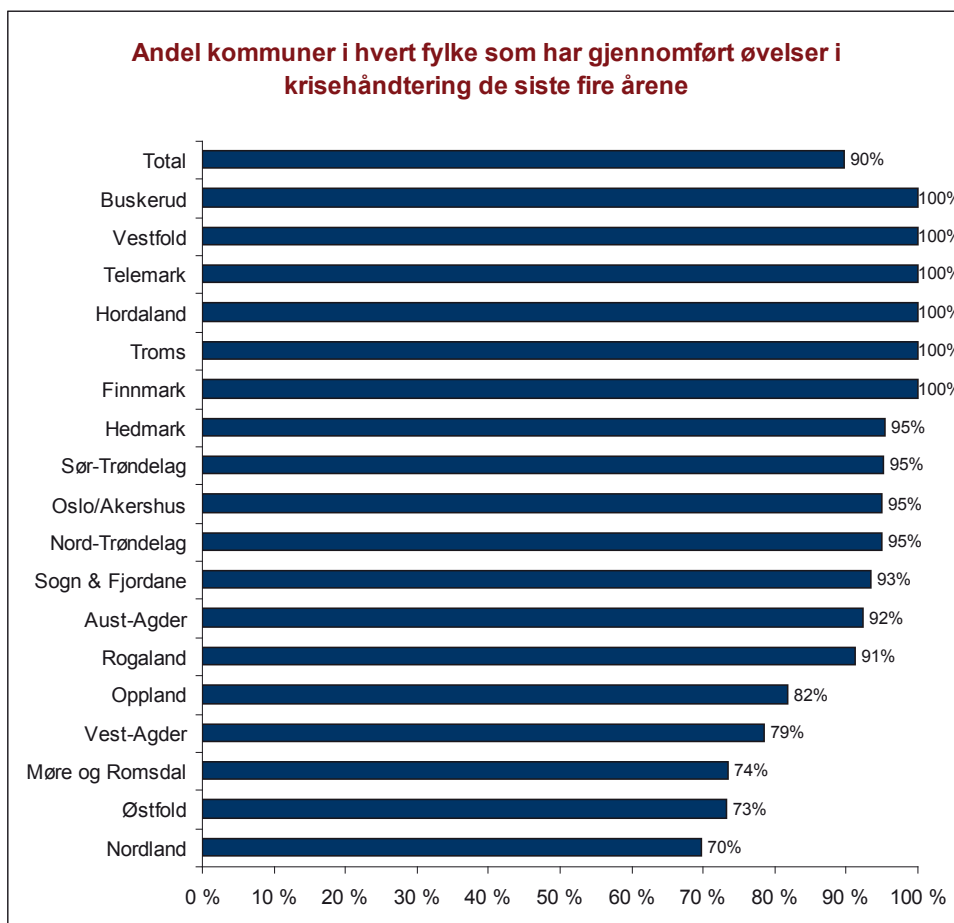
6.1 FOREKOMST

I 2008 oppga 87 prosent av kommunene at de hadde gjennomført øvelser i krisehåndtering i løpet av de siste fire årene (samme nivå som i 2007). I 2010 oppgir 90 prosent av kommunene det samme. Det ser altså ut til at denne andelen har stabilisert seg på et høyt nivå de siste tre årene.

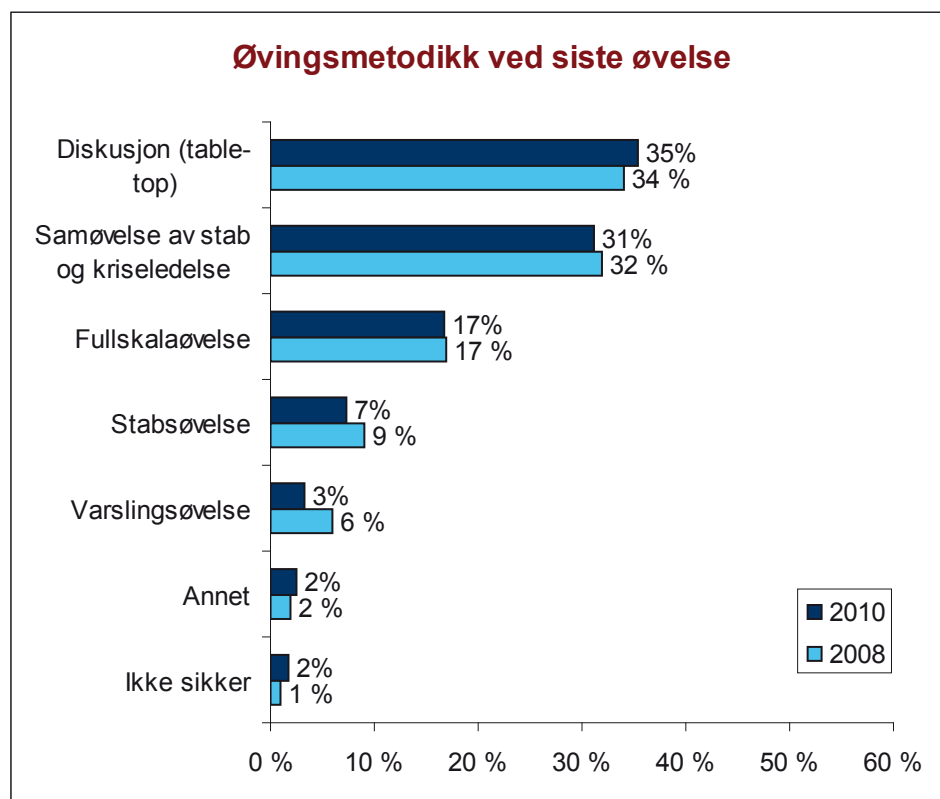
Figur 21 viser at i syv av nitten fylker (vi regner her med Oslo som eget fylke) har samtlige kommuner gjennomført øvelser i krisehåndtering de siste fire årene. For de fleste fylkene er tallene nokså stabile i forhold til 2008, men noen endringer er verdt å nevne: Størst endring ser vi i Sogn og Fjordane, hvor andelen kommuner som har gjennomført øvelser i

krisehåndtering har økt med 29 prosentpoeng (fra 64 prosent i 2008 til 93 prosent i 2010). Dette er en positiv utvikling etter som det var en nedgang på 25 prosentpoeng fra 2007 til 2008. Troms har økt fra 88 prosent i 2008 til 100 prosent i 2010. I Finnmark har andelen kommuner med aktivitet økt fra 83 til 100 prosent. I Østfold ser vi en nedgang fra 88 til 73 prosent (15 prosentpoeng).

Alle kommuner med over 50 000 innbyggere har gjennomført øvelser siste fire år. Aktiviteten er høy også i kommuner med lavere innbyggertall (mellom 82 og 94 prosent).

Figur 21. Øvingsaktivitet i kommunene. Andel per fylke de siste fire år, 2010 (n=331)

Figur 22. Øvingsmetodikk brukt i siste øvelse, andel av kommunene 2008/2010 (n=315/324)

6.2 ØVINGSMETODIKK

Det er også kartlagt hvordan kommunene øvde ved siste øvelse. Utfallet i år er omtrent identisk med utfallet i 2008.

Diskusjon (table-top) er den metoden som brukes mest.

35 prosent av kommunene har øvd på denne måten ved siste øvelse. Metodikken er mest vanlig i Finnmark og Sogn og Fjordane, hvor henholdsvis 69 og 64 prosent av kommunene har øvd på den måten. Diskusjon (table-top) er også mest vanlig i større kommuner. Kommuner med flere enn 50 000 innbyggere trekker opp gjennomsnittet for denne øvingsformen.

Det er nesten like mange kommuner som har hatt *samøvelse av stab og kriseledelse*, som har øvd ved diskusjon (table-top), 31 prosent i 2010. Samøvelse av stab og kriseledelse er mest vanlig i Oppland, der 72 prosent av kommunene har øvd på denne måten. Samøvelse av stab og kriseledelse henger også sammen med innbyggertall i den forstand at det er mer vanlig i mindre enn i større kommuner.

17 prosent av kommunene har hatt *fullskalaøvelser*. Her skiller Aust-Agder og Nord-Trøndelag seg positivt ut, hvor 42 og 37 prosent av kommunene har øvd på denne måten. I Rogaland og Sogn og Fjordane har ingen kommuner brukt denne metoden.

Det er syv prosent av kommunene som har gjennomført *stabsøvelse* ved siste øvelse. Mest vanlig er dette i Møre og Romsdal, der 16 prosent av kommunene har brukt metoden. *Varslingsøvelser* er mest vanlig i Aust-Agder (17 prosent).

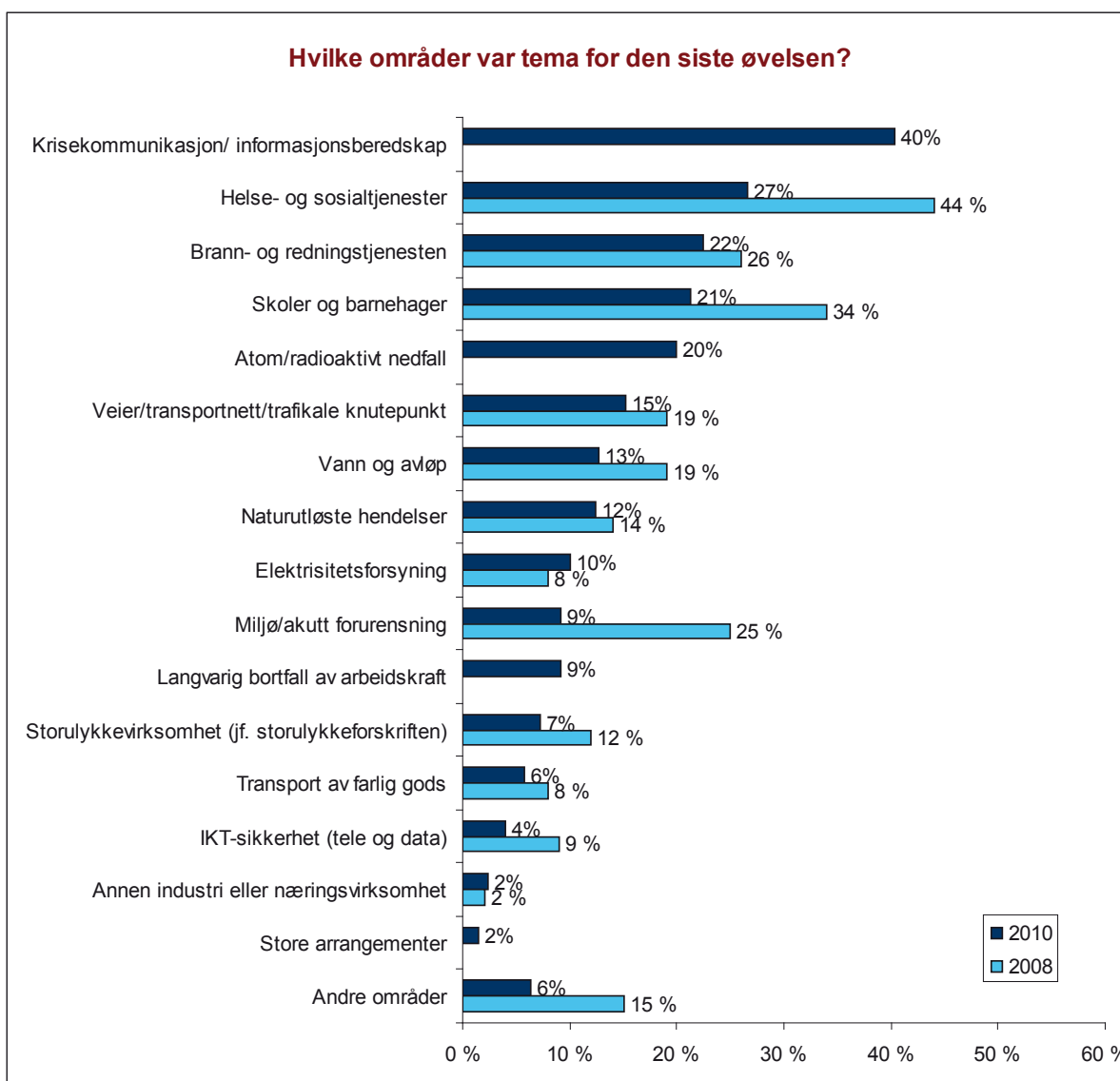
6.3 TEMA FOR SISTE ØVELSE

I år som i 2008 er det spurt om hvilke områder som var tema for den siste øvelsen. Resultatene fremkommer i figur 23.

I årets undersøkelse er det tatt inn fire nye områder i spørsmålet: *Krisekommunikasjon/informasjonsberedskap, store arrangementer (kultur- og idrettsarrangement, demonstrasjoner, feriesteder etc.), langvarig bortfall av arbeidskraft og atom/radioaktivt nedfall.*

Resultatene viser i hovedsak at tema for siste øvelse er omtrent som i 2008, men det er en tendens til nedgang på flere områder, og særlig for temaområdene *helse- og sosialtjenester, skoler og barnehager* og *miljø/akutt forurensning*.

Tema for siste øvelse har i størst grad vært knyttet til *krisekommunikasjon/informasjonsberedskap*, og deretter til *helse og sosialtjenester*. Henholdsvis 40 og 27 prosent av kommunene har hatt dette som tema for siste øvelse. I omtrent en

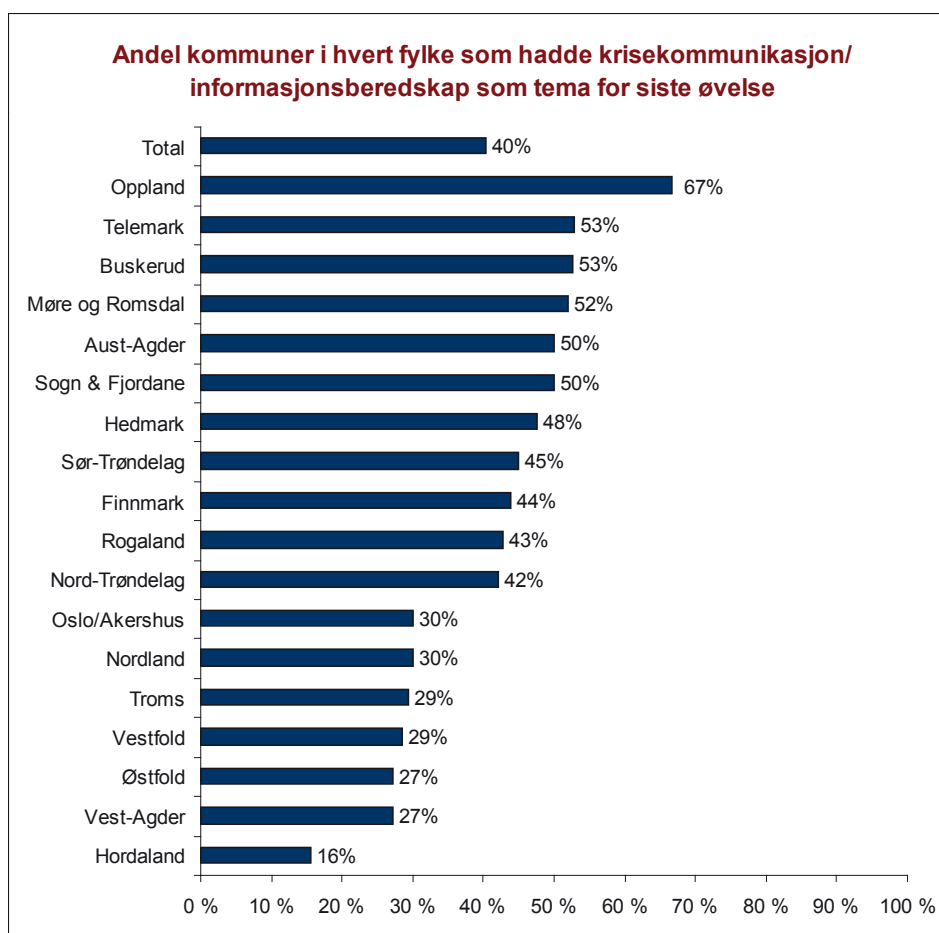
Figur 23. Tema for siste øvelse. Andel kommuner 2008/2010 (n=313/328)

av fem kommuner har siste øvelse vært knyttet til områdene *brann- og redningstjenesten*, *skoler og barnehager* og *atom/radioaktiv nedfall*. Andelen kommuner som hadde helse- og sosialtjenester som tema for siste øvelse, har falt med 17 prosentpoeng siden 2008, og andelen som hadde skoler og barnehager som tema, har falt med 13 prosentpoeng. Vi merker oss også en nedgang på 16 prosentpoeng i andelen kommuner som hadde *miljø/akutt forurensning* som tema for siste øvelse.

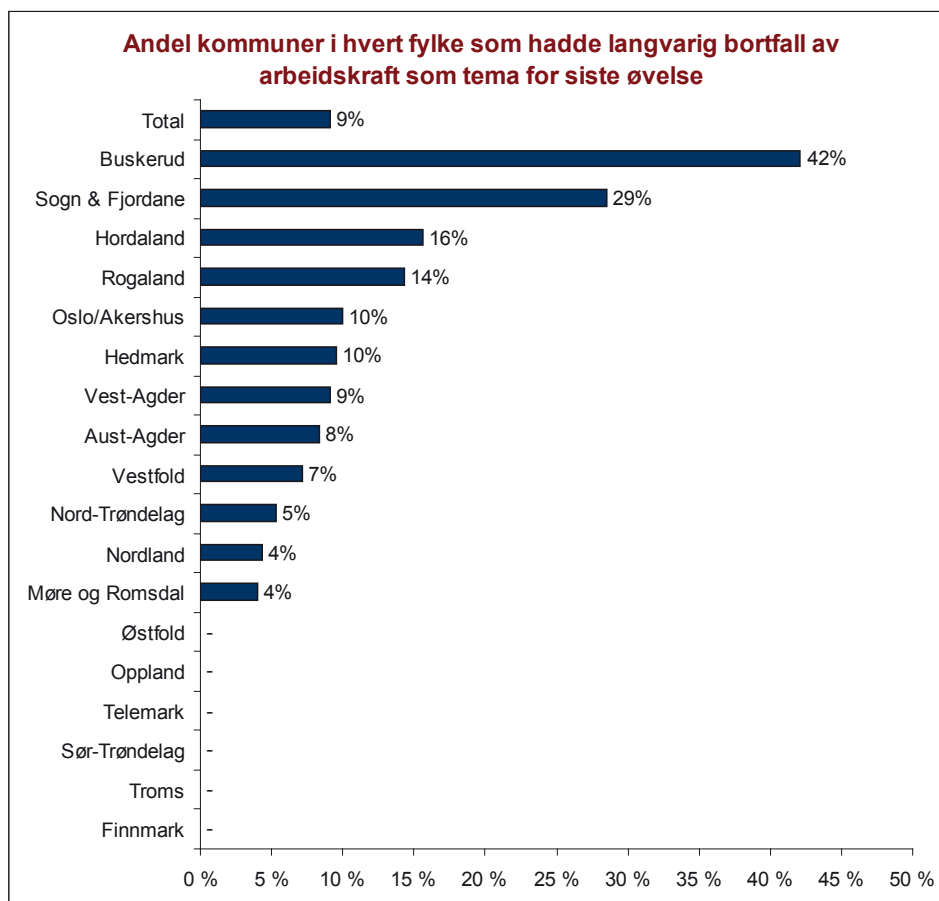
De største kommunene, med flere enn 50 000 innbyggere, har i klart større grad enn gjennomsnittet hatt *helse- og sosialtjenester* som tema for siste øvelse (67 prosent). De minste kommunene, med færre enn 2000 innbyggere, har i noe større grad enn gjennomsnittet hatt *skoler og barnehager* som tema (29 prosent).

I analysen har vi sett nærmere på andelen av kommuner som har gjennomført siste øvelse med temaer som omfatter flere områder:

- I 49 prosent av kommunene har siste øvelse omfattet mer enn ett sektorområde. Dette er en nedgang fra 2008 da den tilsvarende andelen var på 57 prosent. Videre finner vi i år at i 17 prosent av kommunene har siste øvelse dekket fire eller flere områder. Det er omtrent det samme som i 2008.
- I ni prosent av kommunene har siste øvelse dekket begge de to tjenesteytende sektorene *helse- og sosialtjenester* og *skoler og barnehager*.

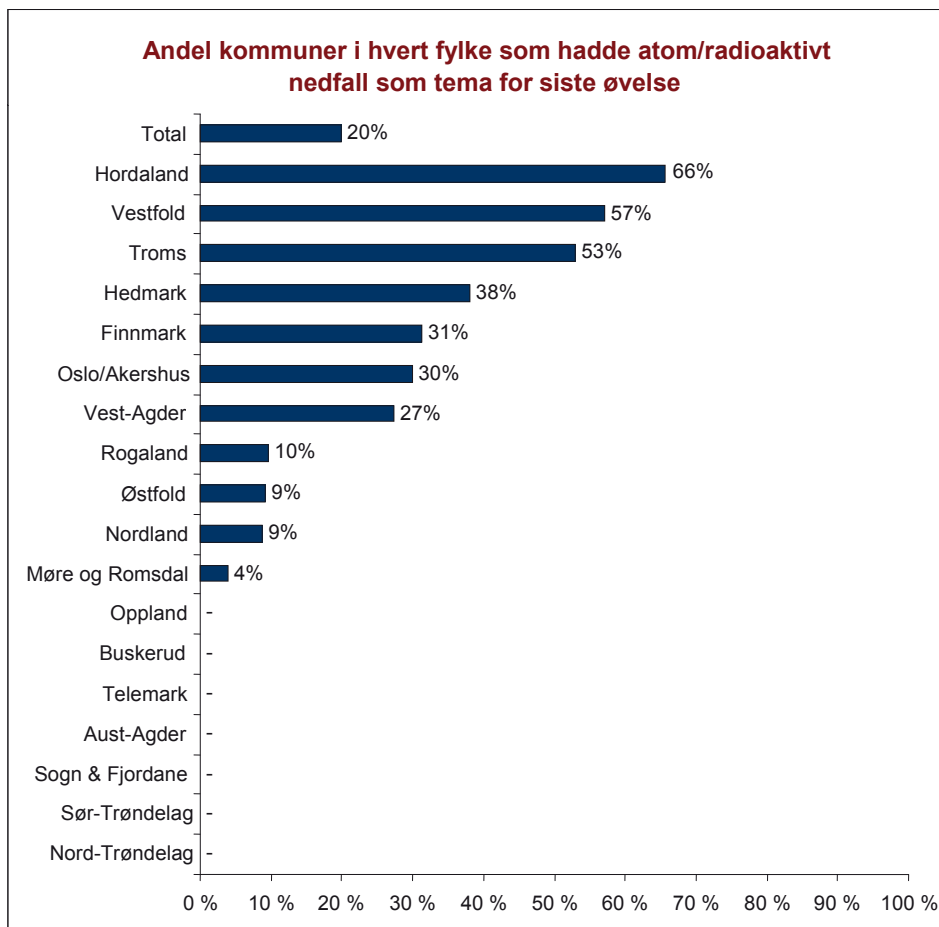
Figur 24. Andel kommuner i hvert fylke som hadde krisekommunikasjon/ informasjonsberedskap som tema for siste øvelse, 2010 (n=328)

Figur 25. Andel kommuner i hvert fylke som hadde langvarig bortfall av arbeidskraft som tema for siste øvelse, 2010 (n=328).

Vi finner noen forskjeller mellom fylkene i forhold til hvilke områder som har vært tema for siste øvelse:

- Kommuner i Aust-Agder har i størst grad hatt *helse og sosialtjenester* som tema i siste øvelse.
- For *skoler og barnehager* er det Nord-Trøndelag som peker seg ut med en høyere andel som har hatt dette området som tema for den siste øvelsen.
- Hedmark trekker klart opp snittet for *vann og avløp*.
- Kommuner i Sør-Trøndelag og Oppland oppgir i større grad enn kommuner i andre fylker *veier og transportnett* som tema.
- Når det gjelder *transport av farlig gods*, trekker Oppland og Buskerud opp snittet.
- Oslo/Akershus trekker opp snittet for *elektrisitetsforsyning*.
- Aust-Agder skiller seg fra gjennomsnittet med en større andel kommuner som har hatt *IKT-sikkerhet* som tema for siste øvelse.
- Finnmark og Sør-Trøndelag trekker opp snittet for *brann- og redningstjenesten*.
- Kommuner i Buskerud, Østfold og Møre og Romsdal har i størst grad hatt *naturutløste hendelser* som tema i siste øvelse.
- I Hedmark og Oppland har en større andel kommuner enn landsgjennomsnittet hatt *miljø/akutt forurensning* som tema for siste øvelse.
- Østfold, Finnmark og Sør-Trøndelag trekker opp snittet for *storulykkevirksomhet*.

Figur 26. Andel kommuner i hvert fylke som hadde atom/radioaktivt nedfall som tema for siste øvelse, 2010 (n=328).

Det er valgt å vise en grafisk fremstilling av fylkestallene for tre av de fire nye områdene som er tatt inn i undersøkelsen: *krisekommunikasjon/informasjonsberedskap*, *langvarig bortfall av arbeidskraft* og *atom/radioaktiv nedfall*. Det vises ikke fylkestall for *store arrangementer (kultur- og idrettsarrangement, demonstrasjoner, feriesteder etc.)*, på grunn av spinkelt tallgrunnlag; kun 5 fylker har hatt dette som tema for siste øvelse.

Figur 24 viser at 40 prosent av landets kommuner har hatt *krisekommunikasjon/informasjonsberedskap* som tema for siste øvelse. Resultatene varierer mellom fylkene. Det er særlig Oppland som trekker opp landsgjennomsnittet for *krisekommunikasjon/informasjonsberedskap*. Lavest andel kommuner med dette som tema for siste øvelse finner vi i Hordaland (16 prosent).

For landet sett under ett, har bare 9 prosent av kommunene hatt *langvarig bortfall av arbeidskraft* som tema for siste øvelse (figur 25). Her er det også variasjon mellom fylkene. Best ut kommer Buskerud med 42 prosent. I Østfold, Oppland, Telemark, Sør-Trøndelag, Troms og Finnmark er det ingen kommuner som har hatt *langvarig bortfall av arbeidskraft* som tema for siste øvelse.

Figur 26 viser at 11 av landets 19 fylker har hatt *atom/radioaktiv nedfall* som tema for siste øvelse. Merk at Oslo her er blant de fylker som ikke har øvet på temaet.⁵ Blant de som har hatt dette som tema ved siste øvelse, er det en viss variasjon fylkene imellom, fra 66 prosent i Hordaland som kommer best ut, til 4 prosent i Møre og Romsdal.

5 Oslo-resultatet fremgår ikke av figuren siden Oslo er rapportert sammen med Akershus.

6.4 ANSVAR FOR GJENNOMFØRING

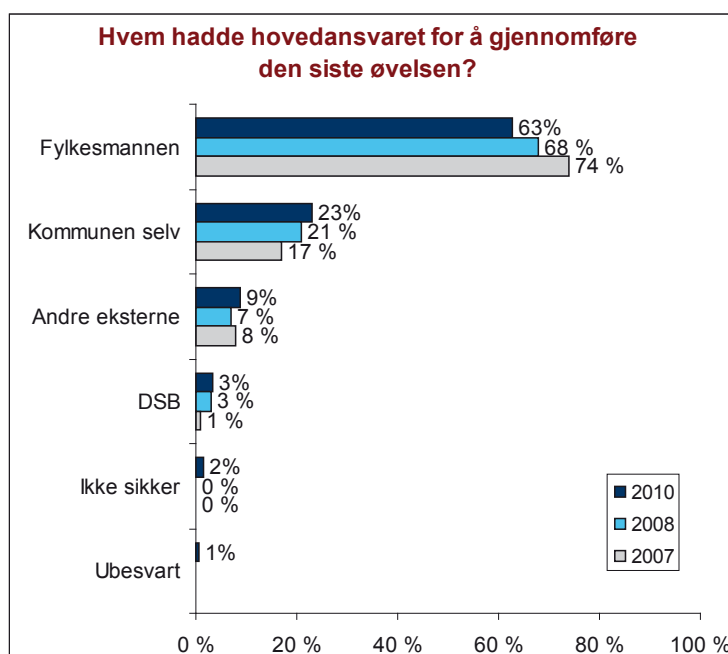
Figur 27 viser at *Fylkesmannen*, nå som tidligere, er den som først og fremst har hatt hovedansvaret for å gjennomføre øvelsene i kommunene. Andelen kommuner som oppgir at *Fylkesmannen* var hovedansvarlig, har falt fra 74 prosent i 2007, via 68 prosent i 2008 til 63 prosent i 2010.

Andelen som svarer *kommunen selv* har økt de siste fire år. I 2007 gjaldt dette 17 prosent, mot 21 prosent i 2008, og 23 prosent i 2010.

Andelen som oppgir at *andre eksterne* hadde hovedansvaret ligger relativt stabilt, og går opp fra syv prosent i 2008 til ni prosent i år. Andelen som svarer at *DSB* hadde hovedansvaret ligger på samme nivå (3 prosent) som i 2008 (og 2007).

Fylkesmannen har i større grad hatt hovedansvaret i store enn i små kommuner. I kommuner med mer enn 50 000 innbyggere har *Fylkesmannen* vært hovedansvarlig i 42 prosent av kommunene, mot 63 prosent for landet som helhet. I disse kommunene har også andre eksterne aktører i større grad hatt ansvaret.

I Østfold og i Aust-Agder har henholdsvis 55 og 50 prosent av kommunen selv hatt hovedansvaret. Dette er klart høyere enn gjennomsnittet som ligger på 23 prosent. I Hedmark har 86 prosent av kommunene latt *Fylkesmannen* ha hovedansvaret. I Oppland, Telemark, Møre og Romsdal og Nordland har henholdsvis 28, 24, 24 og 22 prosent av kommunen latt andre eksterne ha hovedansvaret for gjennomføringen av siste øvelse.

Figur 27. Hovedansvarlig ved gjennomføring av siste øvelse. Andel kommuner i 2007/2008/2010 (n=327/316/328)

7 HÅNDTERING AV UØNSKEDE HENDELSER

Siden 2007 har DSB gjennom kommuneundersøkelsen kartlagt hvordan kommunene håndterer uønskede hendelser. I 2007 og 2008 ble det først stilt spørsmål om kommunene i løpet av de fire siste årene har satt krisestab/kriseledelse i forbindelse med håndtering av uønskede hendelser, deretter skulle kommunene angi innenfor hvilke områder krisestab/kriseledelse var satt. I årets undersøkelse stilles det direkte spørsmål om på hvilke områder det har vært nødvendig å sette krisestab/kriseledelse de siste fire år, uten at man har filterspørsmål på forhånd. Denne måten å stille spørsmålet på, bidrar antakeligvis til at vi får en høyere andel som har satt krisestab de siste fire år. I tillegg skal man være forsiktig med å trekke for bastante konklusjoner i sammenligningen med resultater fra 2007 og 2008 fordi det i årets undersøkelse var mulig å krysse av for ”ingen områder” og ”ikke sikker” i spørsmålet om på hvilke områder krisestab/kriseledelse er satt. Disse svaralternativene var ikke inkludert i spørsmålet i 2007 og i 2008, men ble fanget opp i det forutgående filterspørsmålet.

I årets undersøkelse er det tatt inn to nye områder: *langvarig bortfall av arbeidskraft* og *atom/radioaktivt nedfall*.

I år er spørsmålet stilt til samtlige kommuner, mens i 2007 og 2008 gikk spørsmålet til de som på forhånd hadde svart at det hadde blitt satt krisestab/kriseledelse de siste fire år. For å kunne sammenligne årets tall med tallene fra 2007 og 2008, har vi regnet om tallene fra de to forrige undersøkelsene ved å beregne prosenter med utgangspunkt i basen for alle spurte. Det betyr altså at tallene i figur 28 viser andelen av samtlige kommuner som har deltatt undersøkelsene på hvert tidspunkt.

I år svarer 59 prosent av kommunene at de på grunn av uønskede hendelser har vært nødt til å sette krisestab/kriseledelse de siste fire år. Med forbehold om at spørsmålet var formulert annerledes i 2007 og 2008, var det da rundt 42 prosent som hadde gjort det samme. Resultatene antyder likevel at andelen kommuner som har satt krisestab har økt de siste to årene.

Det er oppgang i andelen som har satt krisestab flere ganger, fra 17 prosent i 2008 til 25 prosent i 2010.

Det å ha satt krisestab/kriseledelse de siste fire år er mer vanlig i store kommuner enn i små.

7.1 OMRÅDER HVOR DET ER SATT KRISESTAB/KRISELEDELSE

Det to områdene hvor flest kommuner har funnet det nødvendig å sette krisestab/kriseledelse på grunn av uønskede hendelser det siste året, er *helse- og sosialtjenester* og *naturutløste hendelser*. På området *helse- og sosialtjenester* har 17 prosent av kommunene satt krisestab/kriseledelse i 2010, mot 11 prosent i 2008 (jf. figur 28). I år har omtrent like mange kommuner (16 prosent) satt krisestab/kriseledelse på området *naturutløste hendelser* (18 prosent i 2008).

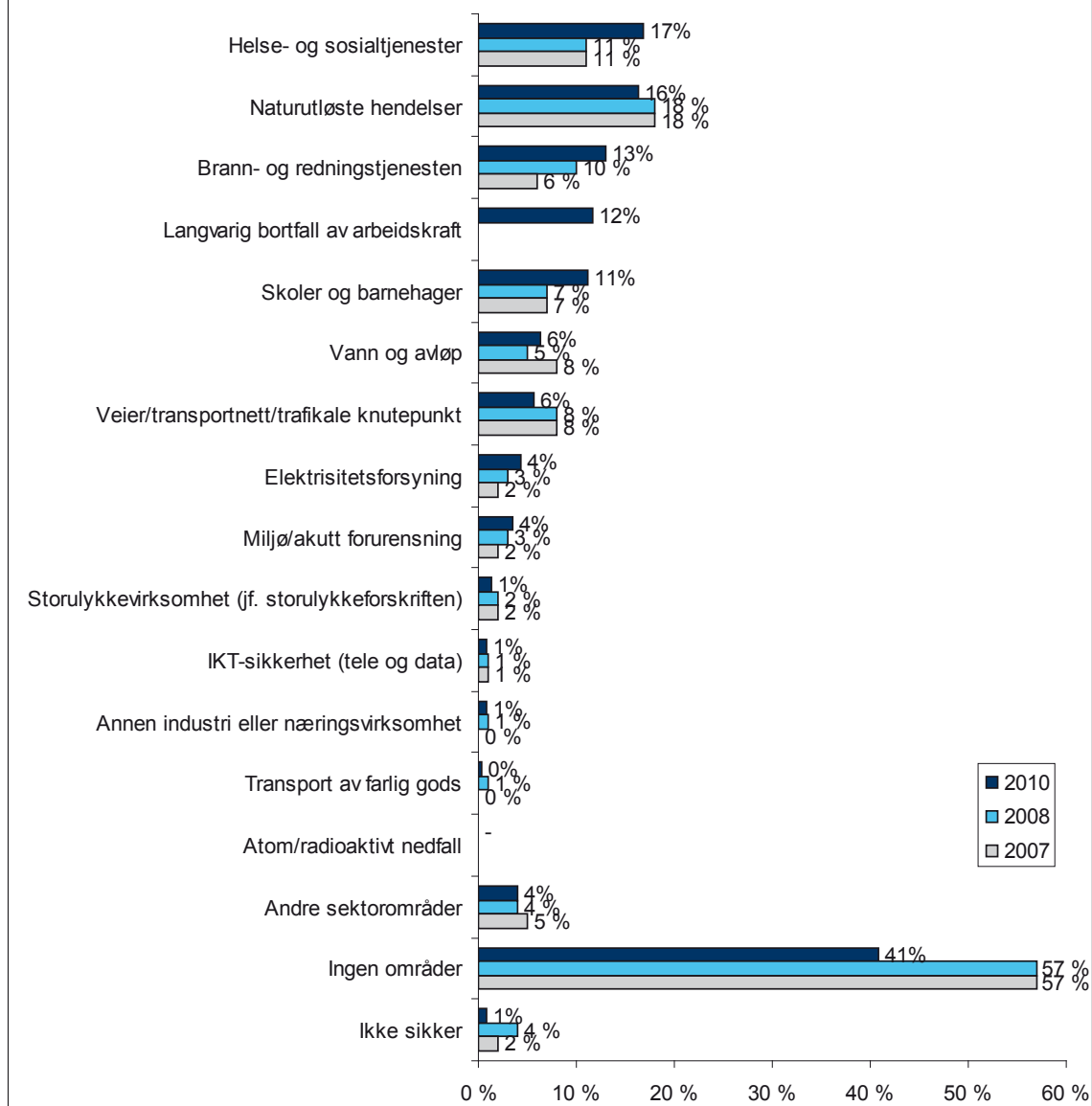
Området med størst økning siden 2008 er *skoler og barnehager*. I 2010 har 11 prosent av kommunene satt krisestab/kriseledelse på dette området, mot syv prosent i 2008. Det er også en svak økning i andelen kommuner som har satt krisestab/kriseledelse i forbindelse med at det har oppstått uønskede hendelser på området *brann- og redningstjeneste*, fra ti prosent i 2008 til 13 prosent i 2010. Andelen kommuner som har satt krisestab/kriseledelse i forbindelse med *veier/transportnett/trafikkale knutepunkt* og *vann og avløp*, ligger relativt stabilt på seks prosent. Det er ingen nevneverdig tilbakegang på noen av områdene siden 2008.

Kommuner med 50 000 innbyggere eller flere skiller seg fra landsgjennomsnittet med større andeler som har satt krisestab/kriseledelse på områdene *helse- og sosialtjenester* (58 prosent), *skoler og barnehager* (33 prosent) og *vann og avløp* (25 prosent).

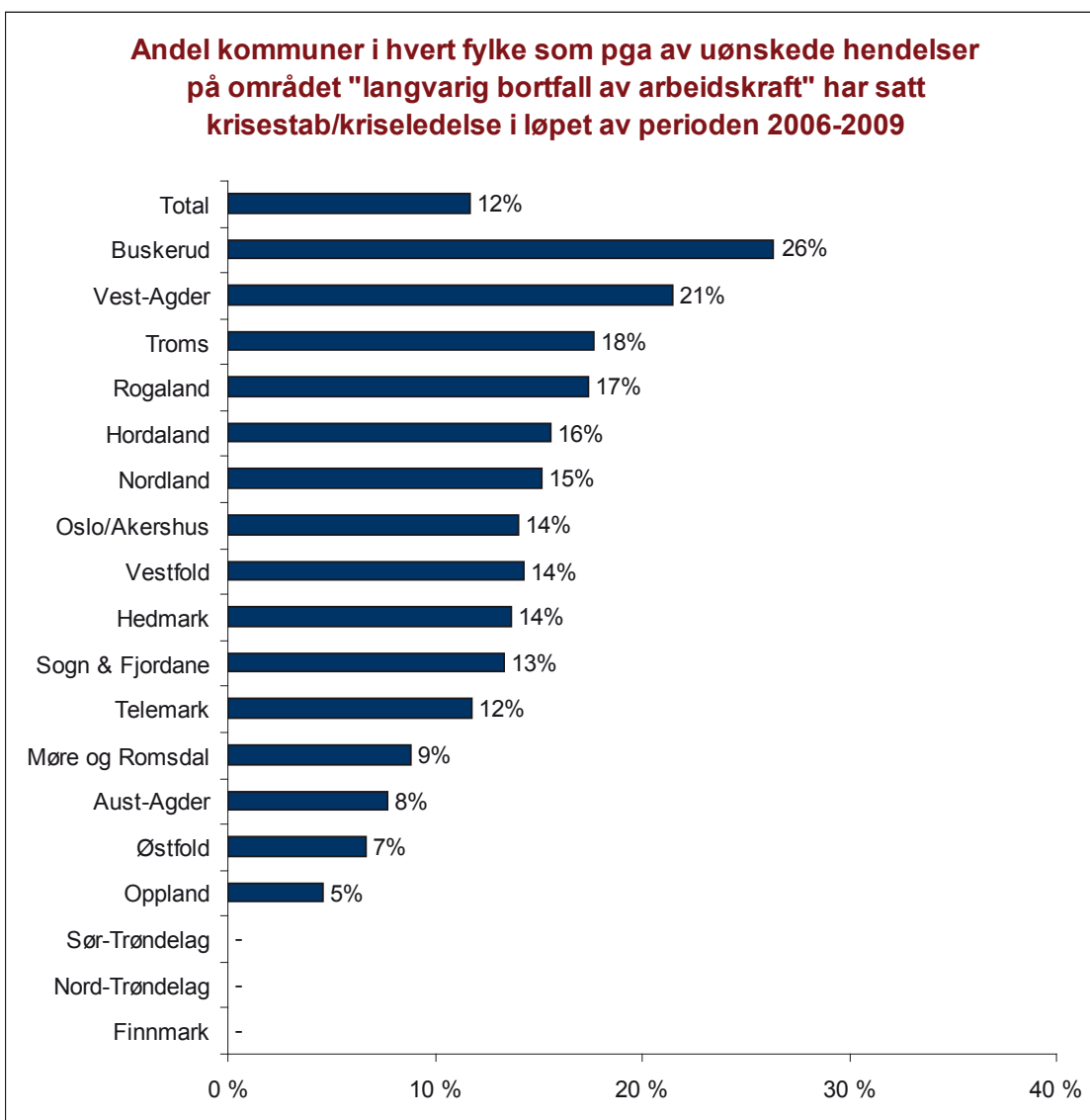
Hordaland skiller seg fra gjennomsnittet med en større andel av kommunene som har satt krisestab/kriseledelse innen *brann- og redningstjenesten* (31 prosent). Møre og Romsdal skiller seg fra landsgjennomsnittet med en større andel som har satt krisestab/kriseledelse innen *helse- og sosialtjenesten* (32 prosent). Telemark skiller seg ut med den største andelen av kommuner som ikke har satt krisestab/kriseledelse på noen områder (65 prosent).

26 prosent av kommunene sier at de har satt krisestab/kriseledelse på hendelser som er knyttet til to eller flere ulike områder. Dette er omtrent på nivå med 2008. Videre ser vi at tre prosent av kommunene har måttet gjøre dette på fire eller flere områder (mot 12 prosent i 2008).

Områder hvor uønsket(de) hendelse(r) har gjort det nødvendig å sette krisestab/kriseledelse i perioden 2006-2009?

Figur 28. Områder hvor uønskede hendelser har gjort det nødvendig å sette krisestab/kriseledelse siste 4 år. Andel av kommunene, 2007/2008/2010 (n=156/142/363)

Figur 29. Andel kommuner i hvert fylke som har satt krisestab/kriseledelse de siste fire år pga uønskede hendelser på området "langvarig bortfall av arbeidskraft", 2010 (n=363)

Figur 29 viser den fylkesvise fordelingen over kommuner som har hatt satt krisestab/kriseledelse i forbindelse med uønskede hendelser på området *langvarig bortfall av arbeidskraft*. På landsbasis gjelder dette 12 prosent av kommunene. Det er ingen større forskjeller mellom fylkene. Buskerud skiller seg ut med størst aktivitet, der 26 prosent har satt krisestab/kriseledelse på området. I Oppland gjelder dette fem prosent av kommunene. I Trøndelagsfylkene og i Finnmark har man ikke funnet det nødvendig å sette krisestab/kriseledelse på dette området.

8 INTERKOMMUNALT SAMARBEID

8.1 OMRÅDER HVOR DET ER ETABLERT ET INTERKOMMUNALT SAMARBEID

I årets undersøkelse er det tatt inn et nytt spørsmål som kartlegger innenfor hvilke temaer eller områder det er etablert et interkommunalt samarbeid. Figur 30 viser hvor stor andel av kommunene som har etablert et interkommunalt samarbeid på ulike områder.

Brann- og redningstjenesten er det området som det er vanligst å ha et interkommunalt samarbeid om (68 prosent av kommunene). Over halvparten av kommunene (53 prosent) har etablert et interkommunalt samarbeid knyttet til *miljø/akutt forurensning*, og 34 prosent har et interkommunalt samarbeid for *GIS*. Videre har en av fem kommuner et interkommunalt samarbeid om *helse- og sosialtjenester* og *risiko- og sårbarhetsanalyse(r)*. Seks prosent av kommunene sier at de ikke har interkommunalt samarbeid på noen områder.

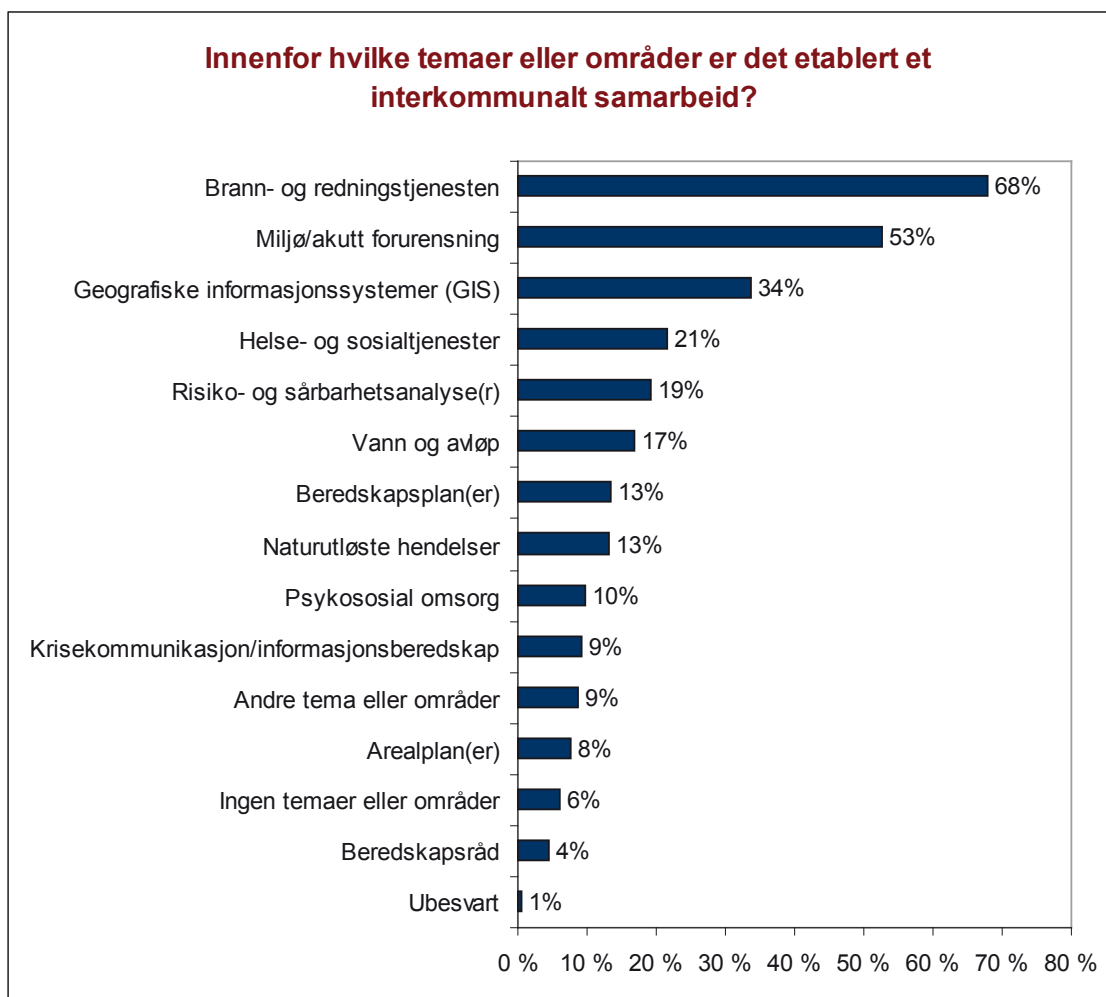
Samlet sett har 71 prosent av kommunene et samarbeid på mer enn ett område. Andelen kommuner som samarbeider på fire eller flere områder er på 30 prosent.

De største kommunene, med over 50 000 innbyggere, har generelt større andeler med et interkommunalt samarbeid på alle områder. De har en særskilt høy andel på området *krisekommunikasjon/informasjonsberedskap*, hvor halvparten av kommunene har et samarbeid, og på områdene *beredskapsplan(er)* og *risiko- og sårbarhetsanalyser*, hvor 42 prosent av kommunene har et samarbeid. By-/tettstedkommuner har i større grad et interkommunalt samarbeid på området *miljø/akutt forurensning* enn landkommuner.

På fylkesnivå ser vi at det er fire temaer/områder der kommuner i samtlige fylker rapporterer om at det er etablert et interkommunalt samarbeid: *helse- og sosialtjenester*, *brann- og redningstjenesten*, *miljø/akutt forurensning* og *geografiske informasjonssystemer (GIS)*.

Det er variasjoner mellom fylkene når det gjelder hvilke områder det er etablert et interkommunalt samarbeid. Videre kommenteres de områdene der det er størst variasjon.

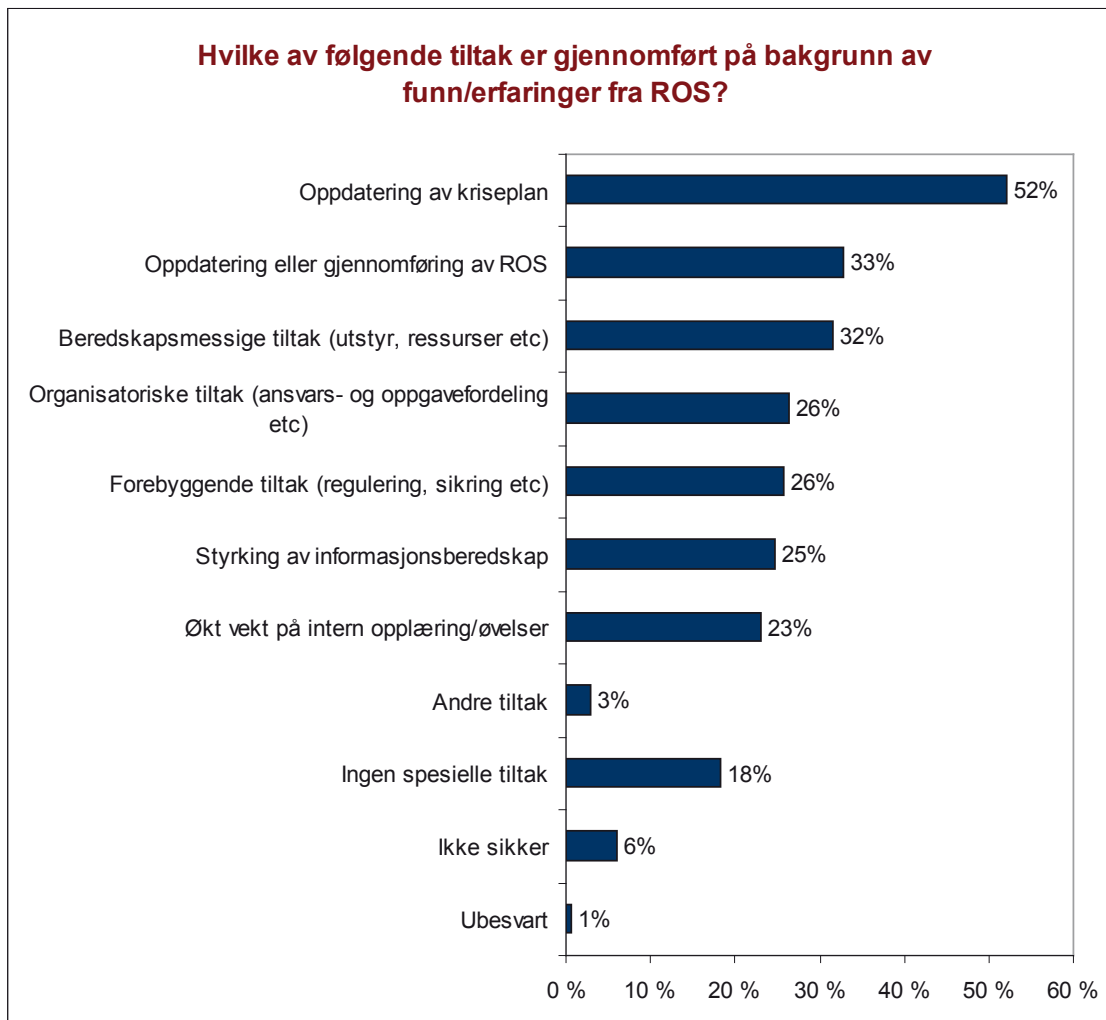
- Samarbeid på området *beredskapsplan(er)* er mest utbredt i fylkene Aust-Agder, Østfold og Telemark. Henholdsvis 38, 33 og 29 prosent av kommunene har etablert et interkommunalt samarbeid på dette området.
- For *risiko- og sårbarhetsanalyse(r)* er det Vestfold og Oppland som trekker opp landsgjennomsnittet med 50 og 36 prosent som har etablert et interkommunalt samarbeid på området. Nordland har lavest andel av fylkene her (tre prosent mot 19 prosent i gjennomsnitt). I Finnmark er det ingen kommuner som har etablert et samarbeid på dette feltet.
- Når det gjelder *helse- og sosialtjenester* er det Aust-Agder og Troms som har høyest andel kommuner som har etablert et interkommunalt samarbeid på området, henholdsvis 46 og 41 prosent. Hedmark og Nordland trekker snittet ned med ni prosent av kommunene som har etablert et samarbeid.
- For *vann og avløp* peker fylkene Østfold, Vestfold og Oslo/Akershus seg ut med spesielt høye andeler som har etablert et interkommunalt samarbeid (henholdsvis 53, 43 og 38 prosent). Nordland, Sogn og Fjordane, Aust-Agder og Møre og Romsdal skiller seg ut med lave andeler som har etablert et samarbeid (mellom seks og ni prosent). Ingen kommuner i Hordaland, Troms og Finnmark rapporterer om samarbeid på dette området.
- For *brann- og redningstjenester* er det i Buskerud vi finner størst andel av kommunene som rapporterer om et interkommunalt samarbeid (89 prosent). Den laveste andelen finner vi i Finnmark (31 prosent).
- Når det gjelder andelen kommuner som rapporterer om interkommunalt samarbeid på området *naturutløste hendelser*, er den størst i Østfold og Telemark (40 og 35 prosent). Den laveste andelen finner vi i Nordland (tre prosent). I Vest-Agder, Sør-Trøndelag og Finnmark er det ingen kommuner som har rapportert om samarbeid på dette feltet.

Figur 30. Temaer eller områder der det er etablert et interkommunalt samarbeid. Andel av kommunene, 2010 (n=366)

- På landsbasis har 34 prosent av kommunene etablert et interkommunalt samarbeid knyttet til *geografiske informasjonssystemer (GIS)*. På fylkesnivå er det Hedmark og Oppland som har den høyeste andel på henholdsvis 68 og 64 prosent. I den andre enden finner vi Sør-Trøndelag der ti prosent av kommunene har et samarbeid på dette området.
- Det er i Møre og Romsdal vi finner den største andelen av kommuner som rapporterer om at de ikke har etablert samarbeid på noen områder (15 prosent).

9 GJENNOMFØRTE TILTAK

Figur 31. Tiltak som er gjennomført på bakgrunn av funn/erfaringer fra ROS. Andel av kommunene, 2010 (n=366)

I år som ved tidligere gjennomføringer har vi spurt kommunene om hvilke tiltak som er gjennomført på bakgrunn av funn/erfaringer fra henholdsvis ROS, øvelser og uønskede hendelser. Ordlyden på spørsmålene i årets undersøkelse er imidlertid endret såpass mye at det ikke er forsvarlig å sammenligne med tidligere års resultater.

9.1 TILTAK GJENNOMFØRT PÅ BAKGRUNN AV FUNN/ERFARINGER FRA ROS

76 prosent av kommunene har gjennomført tiltak på bakgrunn av funn/erfaringer fra ROS. Figur 31 viser at 52 prosent av kommunene har foretatt en *oppdatering av kriseplanen* på

bakgrunn av funn/erfaringer fra ROS. Omtrent én av tre kommuner har foretatt *oppdatering eller gjennomføring av ROS* og/eller *beredskapsmessige tiltak*. Videre har én av fire kommuner foretatt *organisatoriske tiltak (ansvarsplassering, oppgavefordeling, fullmakter etc.)*, *forebyggende tiltak (regulering, sikring etc.)*, *styrking av informasjonsberedskap* og/eller *lagt økt vekt på intern opplæring/øvelser*.

Blant kommuner med 50 000 innbyggere eller flere, er det flere som rapporterer om gjennomførte tiltak på de fleste områder. Det gjelder særlig oppdatering eller gjennomføring av ROS og forebyggende tiltak der henholdsvis 75 og 67 prosent av kommunene rapporterer om tiltak.

Det er en del forskjeller mellom fylkene i forhold til hvilke tiltak de har gjennomført på bakgrunn av funn/erfaringer fra ROS: Østfold, Oslo/Akershus og Vest-Agder trekker opp landsgjennomsnittet for de som oppgir *oppdatering eller gjennomføring av ROS*. Østfold trekker også opp snittet for *oppdatering av kriseplanen* sammen med Vest-Agder og Nord-Trøndelag. Videre trekker Østfold også opp snittet for de som oppgir *økt vekt på intern informasjon og opplæring*. *Forebyggende og beredskapsmessige tiltak* er mest vanlig i Oppland, mens *organisatoriske tiltak* er mest utbredt i Vest-Agder og Finnmark.

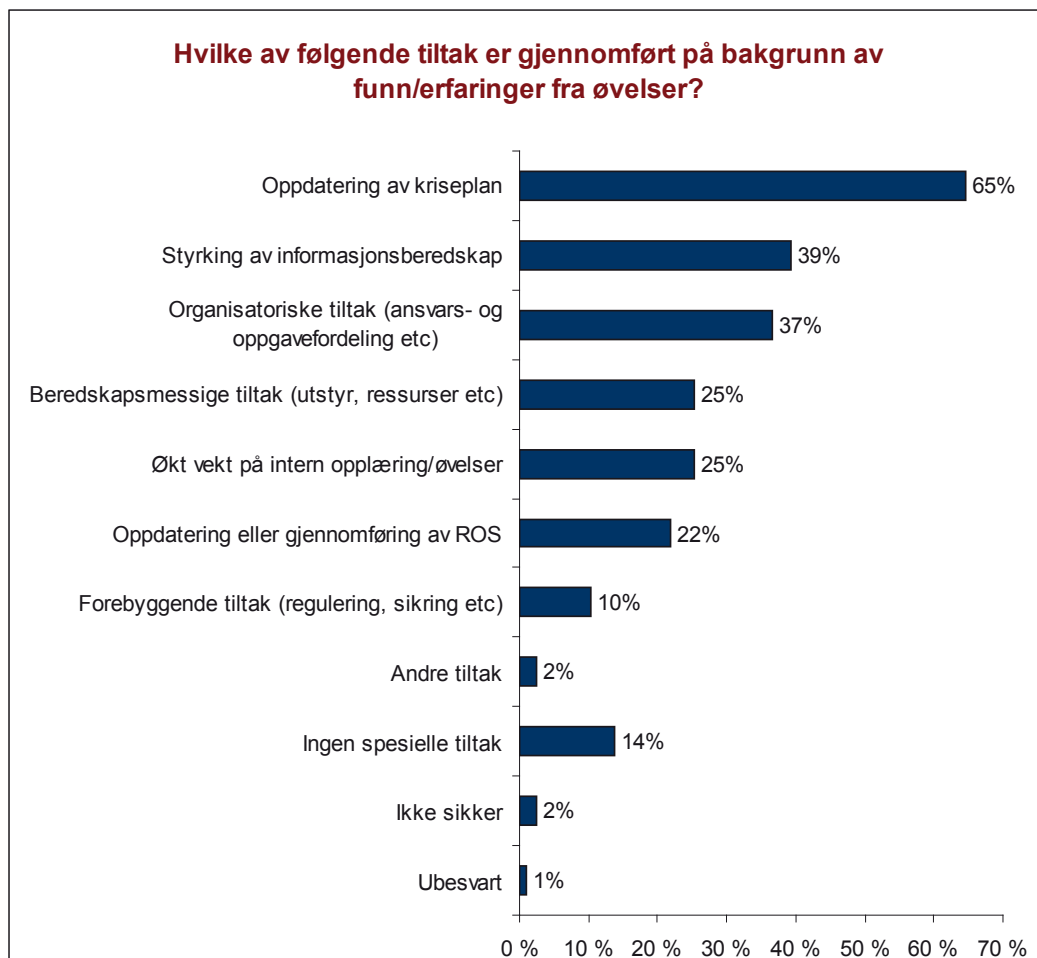
tiltak. Videre har én av fire kommuner gjennomført *beredskapsmessige tiltak*, lagt *økt vekt på intern opplæring/øvelser* og foretatt *oppdatering eller gjennomføring av ROS*. Én av ti kommuner har gjennomført *forebyggende tiltak* på bakgrunn av funn/erfaringer fra øvelser.

Vi finner at kommuner med 50 000 innbyggere eller flere i større grad rapporterer om tiltak på samtlige områder enn mindre kommuner. Det gjelder særlig styrking av informasjonsberedskap, beredskapsmessige og organisatoriske tiltak der henholdsvis 75 og 67 prosent rapporterer om aktivitet.

9.2 TILTAK GJENNOMFØRT PÅ BAKGRUNN AV FUNN/ERFARINGER FRA ØVELSER

Figur 32 viser at 65 prosent av kommunene har foretatt en *oppdatering av kriseplanen* på bakgrunn av funn/erfaringer fra øvelser. Nærmere to av fem kommuner har foretatt en *styrking av informasjonsberedskap* og/eller gjennomført *organisatoriske*

Det er noen forskjeller mellom fylkene med tanke på hvilke tiltak de har gjennomført på grunn av funn/erfaringer fra øvelser: *Oppdatering av kriseplanen* er mest vanlig i Nord-Trøndelag. Oslo/Akershus og Finnmark trekker opp landsgjennomsnittet for de som oppgir *oppdatering eller gjennomføring av ROS*, mens *styrking av informasjonsberedskap* er mest vektlagt som tiltak i Nord-Trøndelag og Hordaland. Videre er *beredskapsmessige tiltak* mest brukt i Oppland.

Figur 32. Tiltak som er gjennomført på bakgrunn av funn/erfaringer fra øvelser. Andel av kommunene, 2010 (n=364)

9.3 TILTAK GJENNOMFØRT PÅ BAKGRUNN AV FUNN/ERFARINGER FRA UØNSKEDE HENDELSER

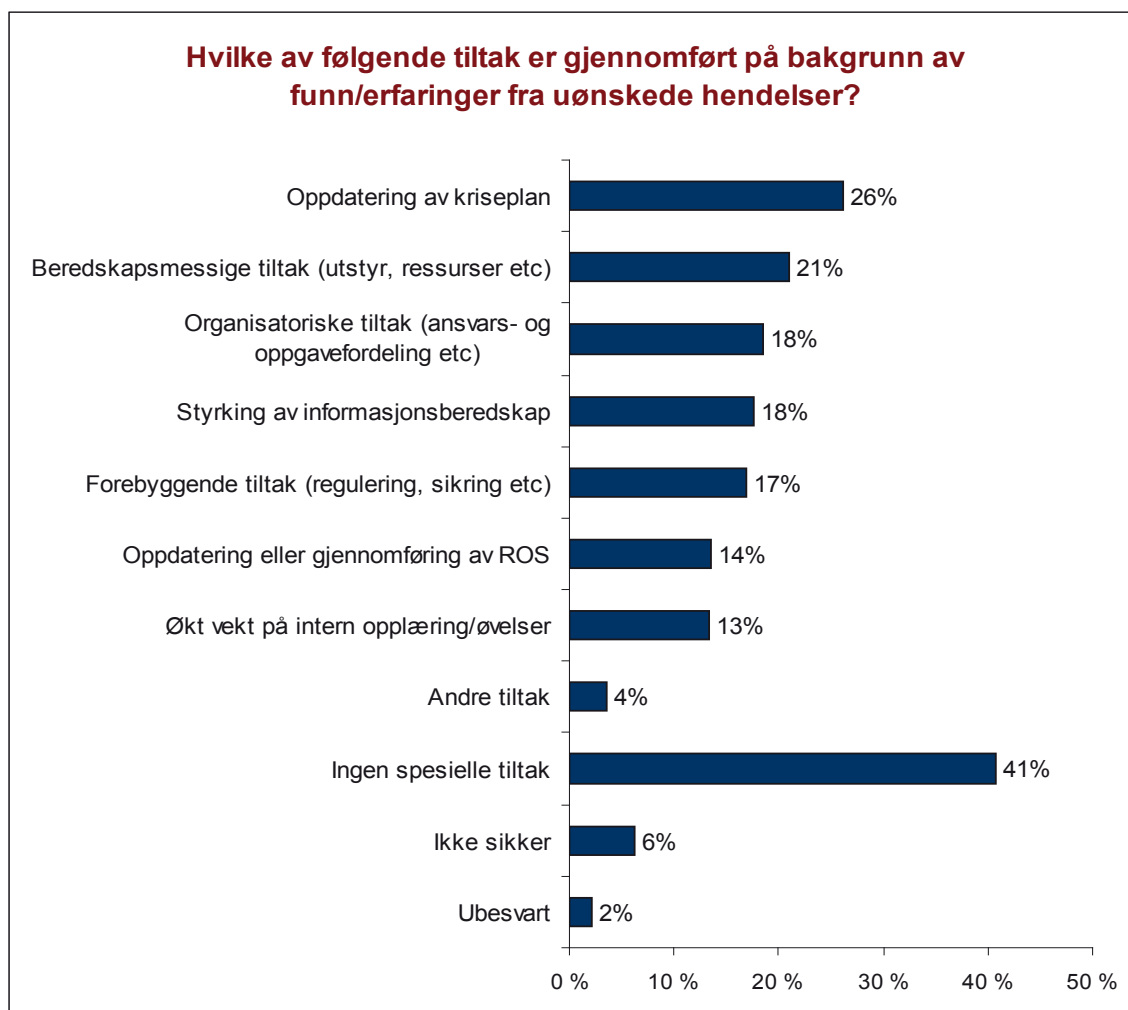
I figur 33 er det første vi legger merke til at 41 prosent av kommunene ikke har gjennomført noen spesielle tiltak på bakgrunn av funn/erfaringer fra uønskede hendelser.

Det mest vanlige tiltaket er å *oppdatere kriseplanen*. 26 prosent av kommunene har gjennomført dette tiltaket på bakgrunn av funn/erfaringer fra uønskede hendelser. Rundt en femtedel av kommunene har også gjennomført *beredskapsmessige tiltak*, *organisatoriske tiltak* og *styrking av informasjonsberedskap* som følge av uønskede hendelser i kommunen. 17 prosent av kommunene har gjennomført *forebyggende tiltak*, og rundt 14 prosent har *oppdatert eller gjennomført ROS* og/eller *lagt økt vekt på intern opplæring/øvelser*.

Flere kommuner har gjennomført flere ulike tiltak som følge av uønskede hendelser. 36 prosent av kommunene har gjennomført to eller flere tiltak, mens 20 prosent av kommunene sier at de har gjennomført tre eller flere ulike tiltak som følge av den siste uønskede hendelsen.

Ser vi på kommunistørrelse, er det kommuner med over 50 000 innbyggere som i størst grad har gjennomført flere ulike tiltak.

Det er ingen større fylkesvise forskjeller, men vi kan nevne at *oppdatering eller gjennomføring av ROS* er mest vanlig i Finnmark (31 prosent), mens *beredskapsmessige tiltak* er mest utbredt i Hordaland (41 prosent).

Figur 33. Tiltak som er gjennomført på bakgrunn av funn/erfaringer fra uønskede hendelser. Andel av kommunene, 2010 (n=360)

10 BRANNSIKKERHET I PLEIE- OG OMSORGSBOLIGER

Nytt i årets kommuneundersøkelse er et spørsmål om hvilke tiltak som er iverksatt for å styrke brannsikkerheten i pleie og omsorgsboliger.

Av figur 34 ser vi at 55 prosent av kommunene har *oppgradert brannsikkerheten*. Én av tre kommuner har *utarbeidet rutiner for kontinuerlig vurdering*, mens rundt én av fem kommuner har *utarbeidet en helhetlig plan*.

Det er nokså store variasjoner mellom fylkene. Det å *oppgradere brannsikkerheten* er vanligst i Telemark og i Østfold

(rundt 80 prosent), og minst vanlig i Vestfold og Nordland (29 og 33 prosent). Videre trekker Østfold opp snittet for de som sier de har *utarbeidet rutiner for kontinuerlig vurdering*. Den største andelen kommuner som sier at de ikke har funnet det nødvendig å iverksette tiltak for å styrke brannsikkerheten i pleie- og omsorgsboliger, finner vi i Vestfold (21 prosent).

Kommuner med flere enn 50 000 innbyggere har i klart større grad enn mindre kommuner *utarbeidet rutiner for kontinuerlig vurdering* og en *enhetlig plan* for å styrke brannsikkerheten i pleie- og omsorgsboliger.

Figur 34. Tiltak som er iverksatt for å styrke brannsikkerheten i pleie- og omsorgsboliger. Andel av kommunene, 2010 (n=363)

11 HÅNDTERING AV FARLIGE STOFFER (INKLUDERT GASSANLEGG)

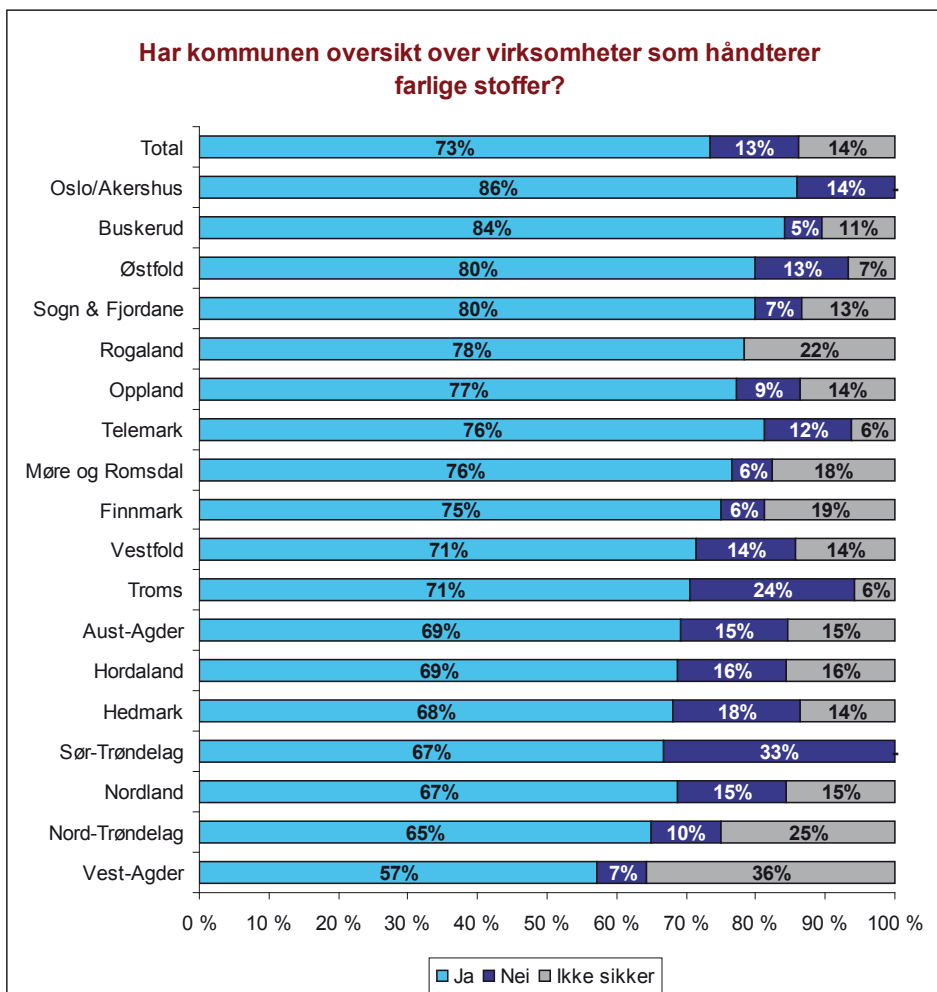
11.1 OVERSIKT OVER VIRKSOMHETER SOM HÅNDRER FARLIGE STOFFER

I år som i 2008 er det stilt spørsmål knyttet til håndtering av farlige stoffer.

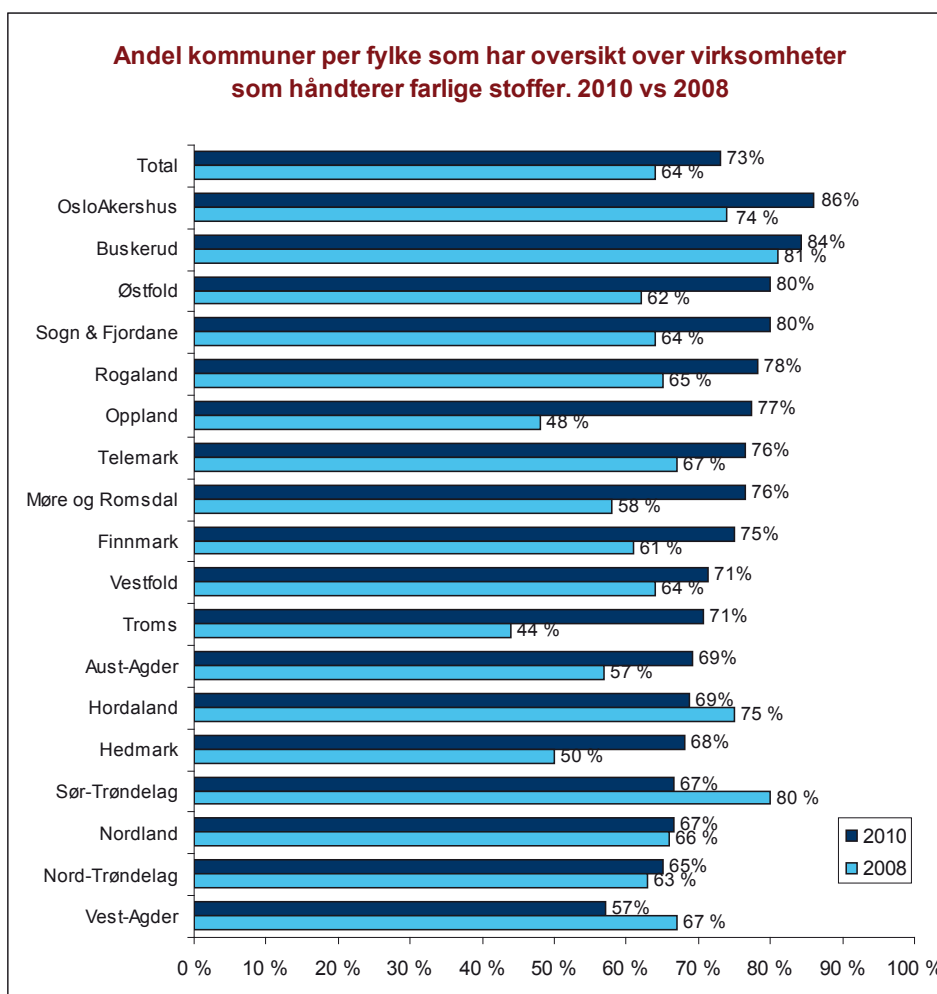
Kommunene fikk først et spørsmål om de har oversikt over virksomheter som håndterer farlige stoffer (figur 35 og 36). For landet som helhet er det 73 prosent av kommunene som oppgir å ha en slik oversikt. Dette er en fremgang på ni prosentpoeng siden 2008. Videre svarer 14 prosent av kommunene at de ikke er sikre på om det finnes en slik oversikt, og det er en tilbakegang i forhold til

2008 da den tilsvarende andelen var på 23 prosent. I år oppgir 13 prosent av kommunene at de ikke har oversikt, og en tilsvarende andel oppga det samme i 2008.

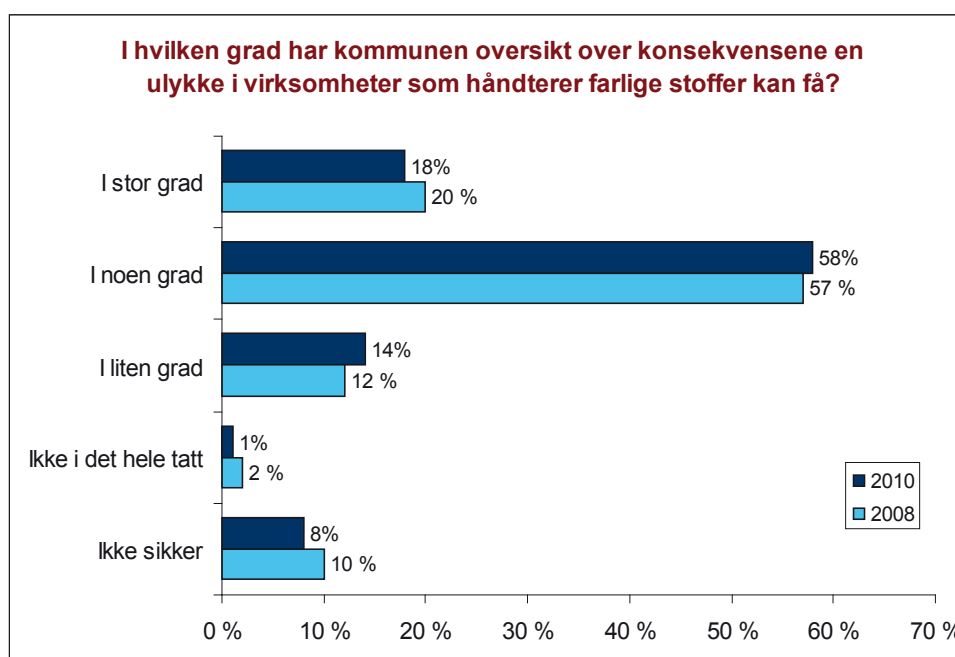
Resultatene viser fortsatt noen forskjeller mellom fylkene i forhold til om de har oversikt over virksomheter som håndterer farlige stoffer, men forskjellene er merkbart redusert siden 2008. I årets undersøkelse varierer andelen som har oversikt fra 86 prosent i Oslo/Akershus til 57 prosent i Vest-Agder (differanse på 29 prosentpoeng). I 2008 hadde Buskerud høyest andel med 81 prosent, og Troms hadde lavest andel med 44 prosent (differanse på 37 prosentpoeng).

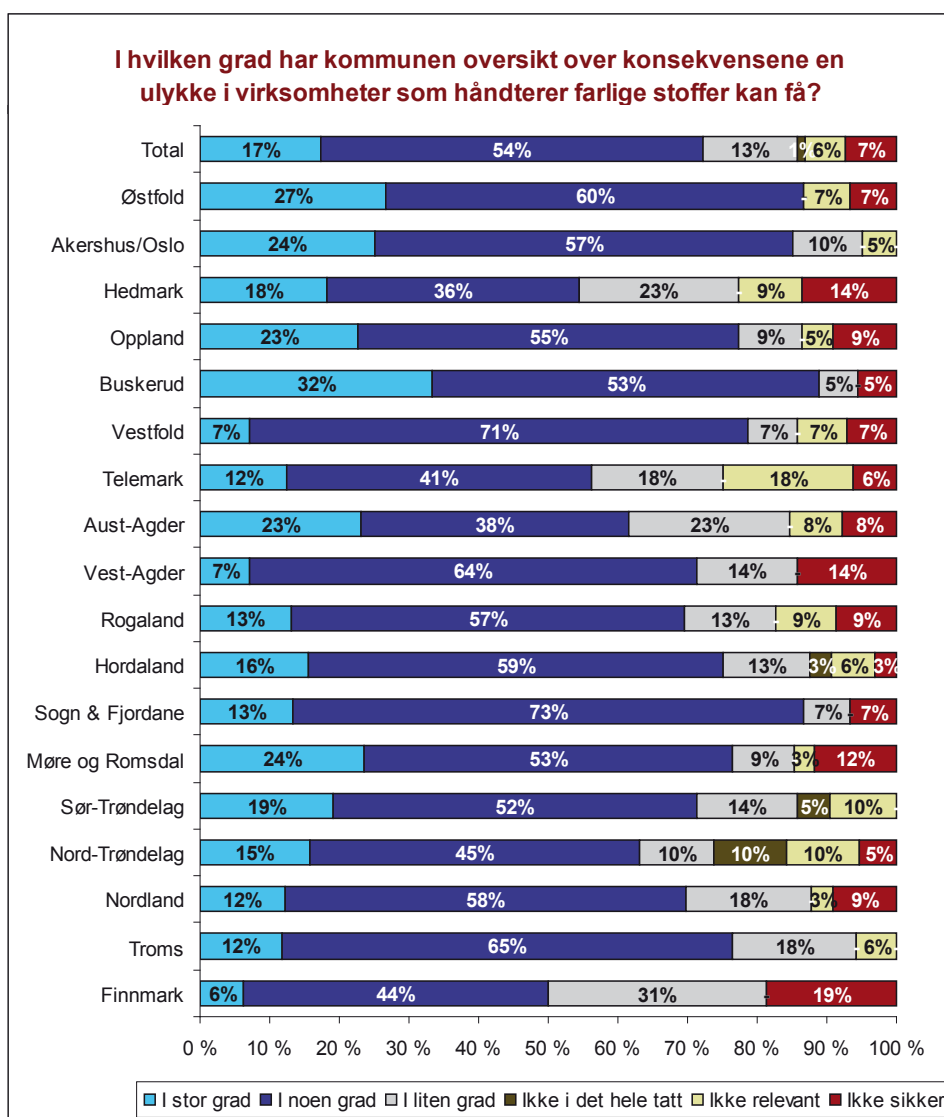
Figur 35. Andel av kommunene per fylke som har oversikt over virksomheter som håndterer farlige stoffer, 2010 (n=366)

Figur 36. Andel kommuner per fylke som har oversikt over virksomheter som håndterer farlige stoffer, 2008/2010 (n=362/366)

Figur 37. Andel av kommunene som har oversikt over eventuelle konsekvenser av en ulykke i virksomheter som håndterer farlige stoffer. 2008/2010 (n=330/343). Kommuner som har svart "ikke relevant" er holdt utenfor analysen.

Figur 38. Andel av kommunene per fylke som har oversikt over eventuelle konsekvenser av en ulykke i virksomheter som håndterer farlige stoffer, 2010 (n=364)

Det er en klar tendens at andelen kommuner som oppgir at de har oversikt, har økt merkbart i de aller fleste fylker. Størst økning vises for Oppland og Troms. I Oppland har andelen som oppgir de har oversikt over virksomheter som håndterer farlige stoffer økt fra 48 til 77 prosent, en økning på hele 29 prosentpoeng. I Troms har andelen økt fra 44 til 71 prosent (27 prosentpoengs økning). Det er kun i tre fylker at vi ser en tilbakegang siden 2008. Størst tilbakegang finner vi for Sør-Trøndelag der andelen kommuner som sier de har oversikt er redusert med 13 prosentpoeng fra 80 prosent i 2008 til 67 prosent i 2010.

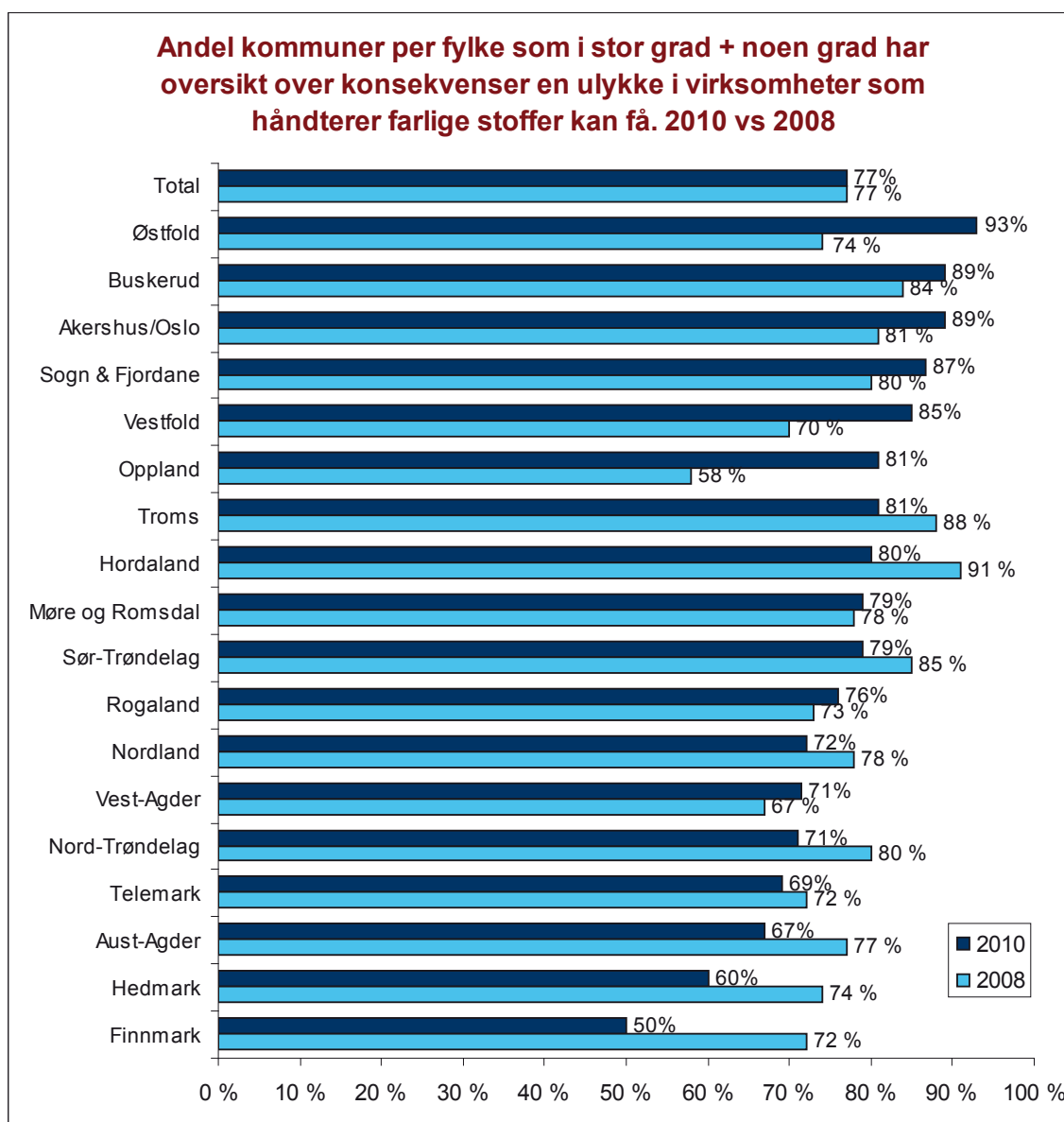
Størst andel kommuner som ikke har oversikt over virksomheter som håndterer farlige stoffer finner vi i Sør-Trøndelag (33 prosent) og Troms (24 prosent). Vi legger også merke til

at det i Vest-Agder og Nord-Trøndelag er en betydelig andel kommuner som er usikre på om det foreligger en oversikt eller ikke (henholdsvis 36 og 25 prosent).

Vi finner ingen nevneverdige forskjeller etter kommunestørrelse.

11.2 OVERSIKT OVER KONSEKVENSER AV EN MULIG ULYKKE

Neste spørsmål knyttet til håndtering av farlige stoffer er om kommunen har oversikt over konsekvensene ved en mulig ulykke i virksomheter som håndterer farlige stoffer. Seks prosent av kommunene har svart *ikke relevant* på dette spørsmålet.

Figur 39. Andel av kommuner per fylke som i stor grad + noen grad har oversikt over konsekvensene en ulykke i virksomheter som håndterer farlige stoffer kan få, 2008/2010 (n=330/343). Kommuner som har svart "ikke relevant" er holdt utenfor analysen.

I 2008 ble kommuner som hadde gitt dette svaret tatt ut av analysen. Det samme er gjort i årets undersøkelse i sammenligninger med 2008-tallene (figur 37 og 39).

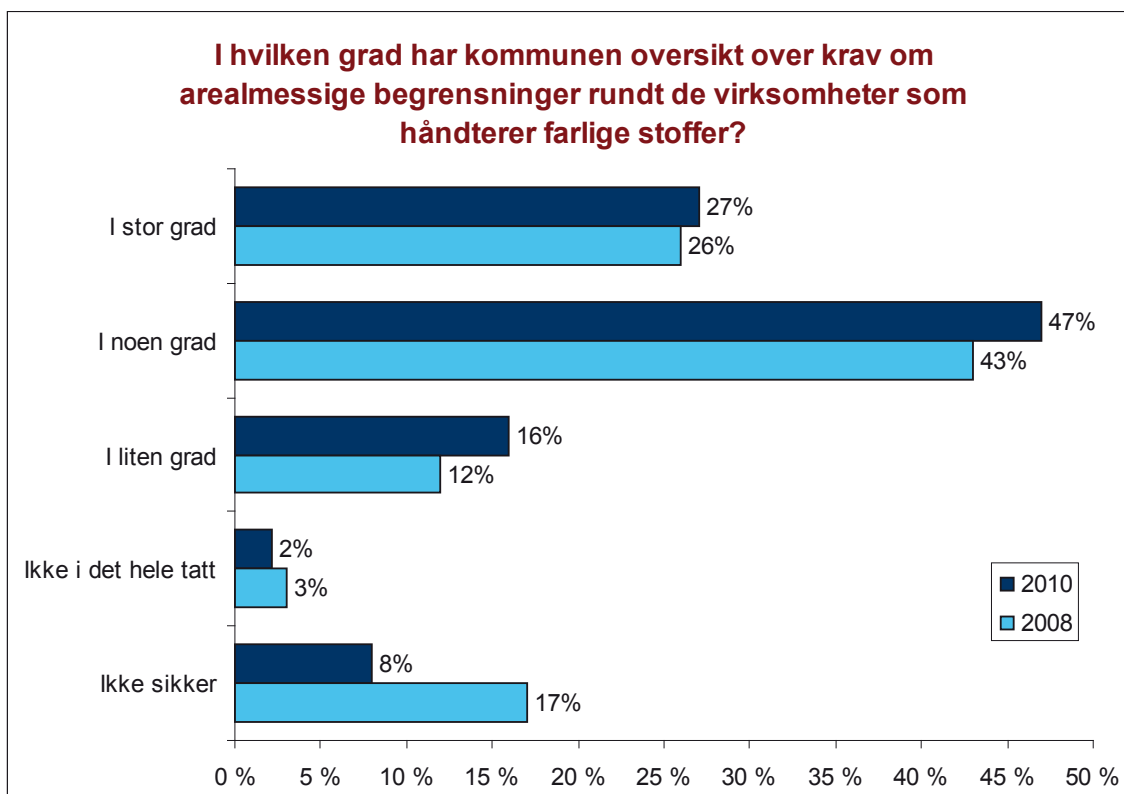
På landsbasis svarer 76 prosent av kommunene at de *i stor grad* eller *i noen grad* har oversikt over konsekvensene. 14 prosent av kommunene oppgir at de *i liten grad* har oversikt, mens åtte prosent er *usikre* på om kommunen har oversikt over mulige konsekvenser. Kommunenes oversikt på dette området er den samme i 2010 som i 2008.

Av figur 38 og 39 ser vi at det er forskjeller mellom fylkene med tanke på i hvilken grad kommunene har oversikt over konsekvenser av en ulykke i virksomheter med farlige stoffer. Best oversikt finner vi Østfold, Buskerud og Oslo/Akershus

(dette er hvis vi ser samlet på de som har svart *i stor grad* og *i noen grad*). Den laveste andelen kommuner med oversikt finner vi i Finnmark, der halvparten av kommunene som har deltatt i undersøkelsen i stor eller noen grad har oversikt.

Størst andel kommuner som sier de i liten grad har oversikt, finner vi i Finnmark, Aust-Agder og Hedmark (henholdsvis 31, 23 og 23 prosent). Det er i Telemark vi finner den største andelen kommuner som har svart at spørsmålet ikke er relevant (18 prosent).

Figur 39 viser at andelen kommuner med oversikt over konsekvenser av en ulykke i virksomheter med farlige stoffer, har økt i enkelte fylker. Størst økning ser vi for Oppland (23 prosentpoeng), Østfold (19 prosentpoeng) og Vestfold

Figur 40. Andel av kommuner som har oversikt over hvorvidt det er krav om arealmessige begrensninger rundt virksomheter som håndterer farlige stoffer, 2008/2010 (n=317/338). Kommuner som har svart "ikke relevant" er holdt utenfor analysen.

(15 prosentpoeng). Det er også slik at andelen kommuner som sier de har oversikt, har falt i noen fylker. Størst nedgang ser vi for Finnmark og Hedmark (22 og 14 prosentpoeng).

11.3 OVERSIKT OVER KRAV OM AREALMESSIGE BEGRENSNINGER

Under måletemaet håndtering av farlige stoffer fikk kommunene spørsmål om de har oversikt over hvorvidt det er krav om arealmessige begrensninger rundt virksomheter som håndterer farlige stoffer. Syv prosent av kommunene har svart *ikke relevant* på dette spørsmålet. I 2008 ble kommuner som hadde svart dette tatt ut av analysen. Det samme er gjort i årets undersøkelse i sammenligningen med 2008-tall (figur 41 og 43).

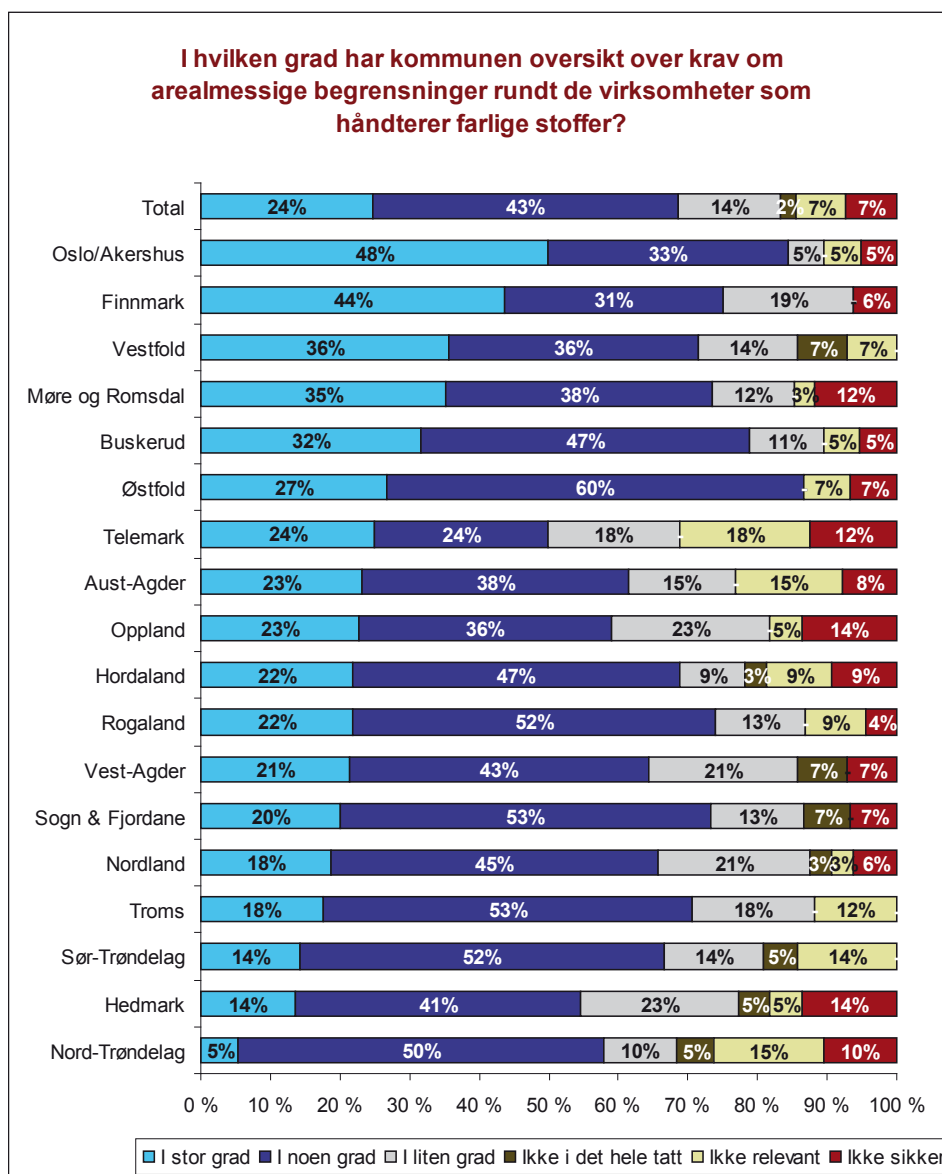
Figur 40 viser at 27 prosent av kommunene mener at de *i stor grad* har oversikt over eventuelle krav om arealmessige begrensninger rundt virksomheter som håndterer farlige stoffer, mens 47 prosent av kommunene oppgir at de *i noen grad* har oversikt. 16 prosent av kommunene har *i liten grad* oversikt, mens åtte prosent er *usikre* på om det finnes en slik oversikt.

Sammenlignet med 2008 er det en økning i andelen kommuner som har oversikt på dette området.

Figur 41 og 42 viser at det er noe variasjon mellom fylkene med tanke på i hvilken grad kommunene har oversikt over eventuelle krav om arealmessige begrensninger rundt virksomheter som håndterer farlige stoffer. Østfold er det fylket som har størst andel (93 prosent) kommuner som oppgir at de *i stor grad* eller *i noen grad* har oversikt over arealmessige begrensninger. Isolert sett er det Oslo/Akershus som har den høyeste andelen av kommuner (53 prosent) som har svart at de *i stor grad* har oversikt. Lavest andel kommuner med oversikt (*i stor + noen grad*), finner vi i Hedmark (57 prosent).

Størst andel kommuner som oppgir at de *i liten grad* har oversikt, er i Hedmark og Oppland (23 prosent). Også her er det i Telemark den største andelen kommuner svarer at oversikt over hvorvidt det er krav om arealmessige begrensninger rundt virksomheter som håndterer farlige stoffer, *ikke er relevant* (18 prosent).

Figur 42 viser at andelen kommuner med oversikt over hvorvidt det er krav om arealmessige begrensninger rundt virksomheter som håndterer farlige stoffer, har økt betydelig i enkelte fylker. Absolutt størst økning ser vi for Østfold der andelen som har oversikt har økt med hele 43 prosentpoeng. Også i Oslo/Akershus er det en relativt stor økning på 18 prosentpoeng. Størst nedgang i andelen kommuner som oppgir å ha oversikt, er i Hedmark (22 prosentpoeng) og Telemark (15 prosentpoeng).

Figur 41. Andel av kommunene per fylke som har oversikt over hvorvidt det er krav om arealmessige begrensninger rundt de virksomheter som håndterer farlige stoffer, 2010 (n=364)

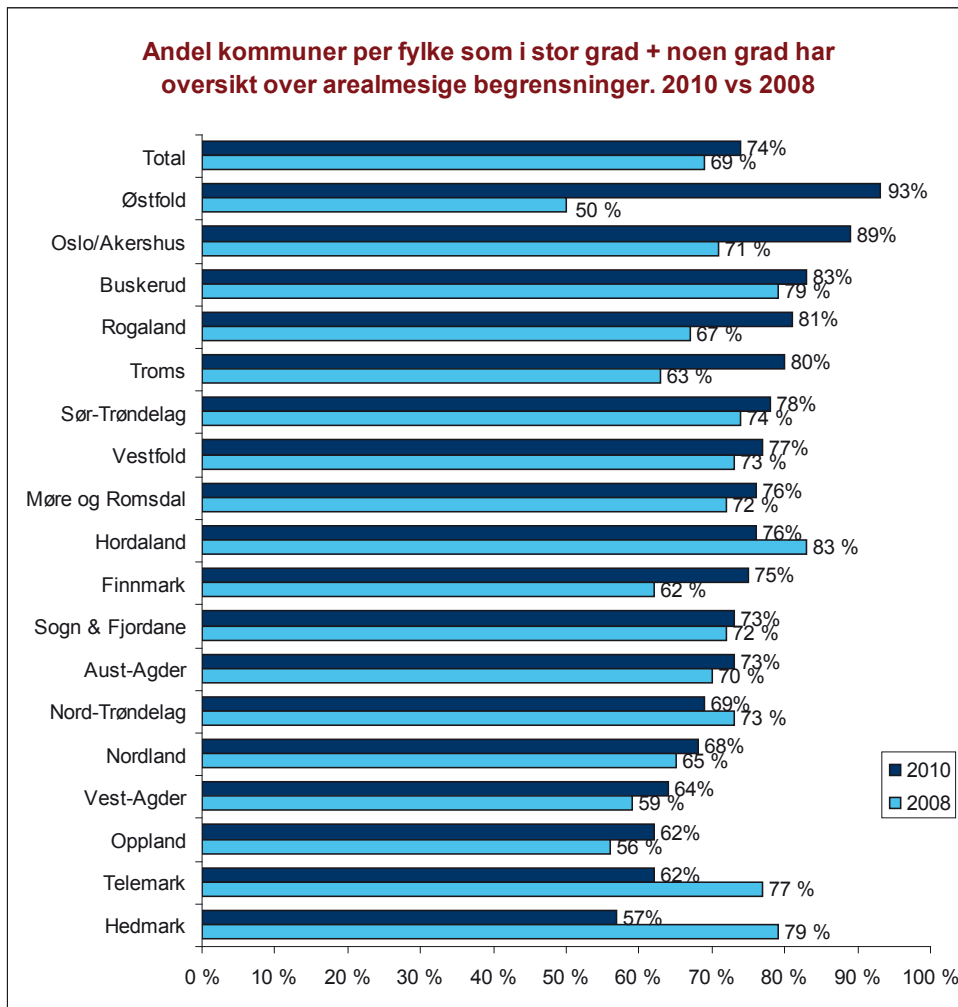
11.4 SIKRING AV OMRÅDER RUNDT VIRKSOMHETER SOM HÅNDTERER FARLIGE STOFFER

Et av spørsmålene under måletemaet håndtering av farlige stoffer handler om hvordan kommunene sikrer at det ikke er uforenlig aktivitet i områder med arealmessige begrensninger rundt virksomheter som håndterer farlige stoffer.

I figur 43 ser vi at tre av ti kommuner sikrer dette ved at det *synliggjøres i arealplanen*. Det er på nivå med resultatet i 2008. Ni prosent av kommunene sikrer seg *gjennom digitale verktøy/GIS*, mens 30 prosent av kommunene gjør det *på andre måter*. Det er noen flere kommuner i år enn i 2008 som viser

til andre måter. 17 prosent av kommunene *gjør ikke noe*, og det er en liten økning på fem prosentpoeng i forhold til forrige måling. 24 prosent sier at de *ikke er sikre* på hvordan dette gjøres. Denne andelen har falt med ti prosentpoeng siden 2008.

Store kommuner sier i større grad enn mindre kommuner at de bruker *digitale verktøy/GIS* som virkemiddel for å sikre at det ikke er uforenlig aktivitet i områder med arealmessige begrensninger rundt virksomheter som håndterer farlige stoffer.

Figur 42. Andel av kommuner per fylke som i stor grad + noen grad har oversikt over arealmessige begrensninger rundt virksomheter som håndterer farlige stoffer, 2008/2010 (n=317/338). Kommuner som har svart "ikke relevant" er holdt utenfor analysen.

Figur 43. Andel kommuner som sikrer at det ikke er uforenelig aktivitet i områder med arealmessige begrensninger rundt virksomheter som håndterer farlige stoffer, 2008/2010 (n=314/361)

11.5 SIKRING AV MEDVIRKNING FRA SENTRALE MYNDIGHETER I PLANSAKER SOM ENDRER BRUK AV AREAL RUNDT VIRKSOMHETER SOM HÅNTERER FARLIGE STOFFER

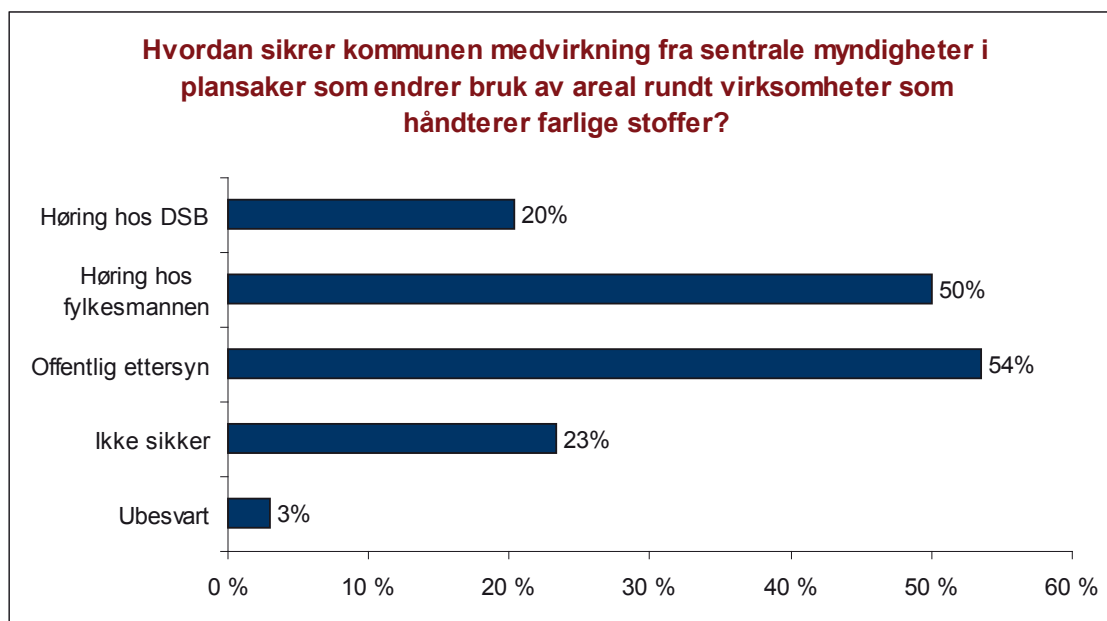
Det siste spørsmålet knyttet til håndtering av farlige stoffer handler om hvordan kommunene sikrer medvirkning fra sentrale myndigheter i plansaker som endrer bruk av areal rundt virksomheter som håndterer farlige stoffer. Spørsmålet er nytt i år.

I figur 44 ser vi at halvparten av kommunene sikrer medvirkning fra sentrale myndigheter gjennom *offentlig ettersyn* og *høring*

hos *Fylkesmannen*. Én av fem sender denne type plansaker på *høring hos DSB*. Rundt én av fem kommuner er *usikre* på hvordan dette gjøres.

Kommuner med 5000-9999 innbyggere svarer i større grad enn øvrige kommuner at de bruker *høring hos DSB* for å sikre medvirkning fra sentrale myndigheter i plansaker som endrer bruk av areal rundt virksomheter som håndterer farlige stoffer.

Ser vi etter fylkesvise variasjoner, finner vi at *høring hos DSB* og *høring hos Fylkesmannen* er mest vanlig i Sogn og Fjordane. Også i Finnmark er det vanlig med høring hos fylkesmannen. Offentlig ettersyn er mest utbredt i Oppland.

Figur 44. Hvordan kommunen sikrer medvirkning fra sentrale myndigheter i plansaker som endrer bruk av areal rundt virksomheter som håndterer farlige stoffer. Andel av kommunene, 2010 (n=357)

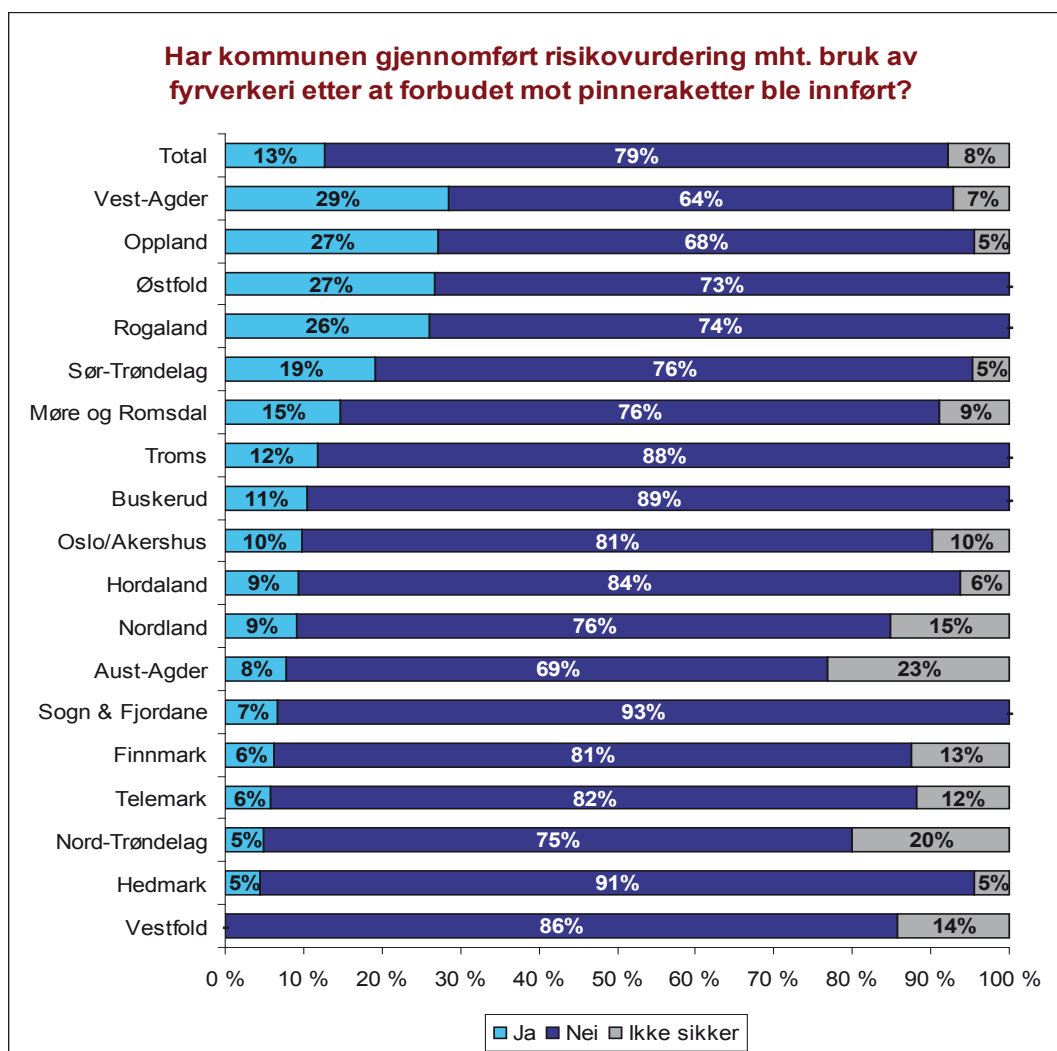
12 FYRVERKERI

12.1 GJENNOMFØRING AV RISIKOVURDERING VED BRUK AV FYRVERKERI

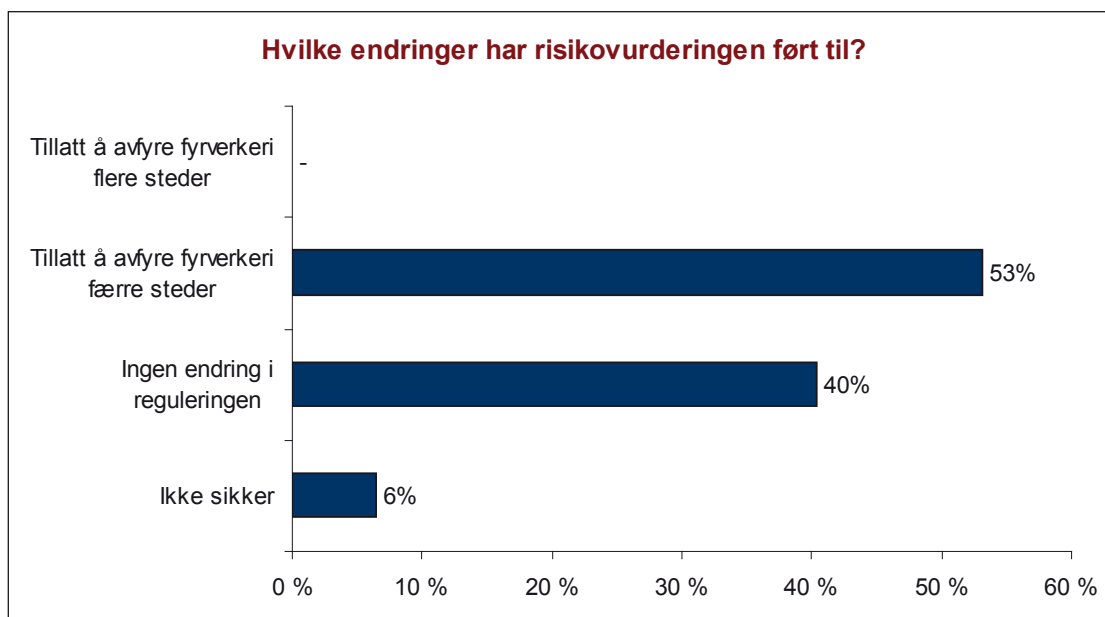
I årets undersøkelse er det tatt inn to nye spørsmål som handler om risikovurdering med hensyn til bruk av fyrverkeri. Det første spørsmålet er om kommunen har gjennomført risikovurdering mht. bruk av fyrverkeri etter at forbudet mot pinneraketter ble innført. Resultatet vises i figur 45.

Kun et mindretall kommuner har gjennomført risikovurdering. På landsbasis er det 13 prosent, og på fylkesnivå varierer andelen fra 29 prosent i Vest-Agder til ingen kommuner i Vestfold. Aust-Agder har den største andelen kommuner som ikke er sikker på om en slik vurdering er foretatt.

Kommuner med 50 000 innbyggere eller flere, har foretatt risikovurderinger i noe større grad enn mindre kommuner (33 prosent mot 13 prosent i snitt).

Figur 45. Har kommunen gjennomført risikovurdering mht. bruk av fyrverkeri etter at forbudet mot pinneraketter ble innført. Andel kommuner per fylke, 2010 (n=368)

Figur 46. Endringer som risikovurderingen har ført til. Andel av kommunene som har gjennomført risikovurdering, 2010 (n=47)

12.2 ENDRINGER SOM FØLGE AV RISIKOVURDERING

Det andre spørsmålet knyttet til fyrverkeri, går til de 47 kommunene som har gjennomført risikovurdering etter innføringen av forbudet mot pinneraketter. De er spurt om hvilke endringer risikovurderingen har ført til. Figur 46 viser at endringen først og fremst består i at det har blitt *færre steder hvor det er tillatt å avfyre fyrverkeri*. Svaret gis av 53 prosent av de kommunene som har gjennomført risikovurdering, og det utgjør syv prosent

av samtlige kommuner som har deltatt i undersøkelsen. 40 prosent av de kommunene som har foretatt en risikovurdering rapporterer om *ingen endring i reguleringen*. Det utgjør fem prosent av samtlige kommuner i undersøkelsen. Seks prosent av de kommunene som har gjennomført risikovurdering er *usikre* på om dette har ført til endringer.

Med så få spurte i basen har vi ikke grunnlag for å uttale oss om forskjeller etter kommunestørrelse og fylkestilhørighet.

13 LEKEPLASSUTSTYR

13.1 GJENNOMFØRING AV SKRIFTLIG DOKUMENTERT KONTROLL FOR Å AVDEKKE FEIL

I årets undersøkelse er det også tatt inn to nye spørsmål knyttet til kontroll av lekeplassutstyr. Det første spørsmålet kartlegger hvor ofte kommunen gjennomfører skriftlig dokumentert kontroll av lekeplassutstyr for å 1) avdekke feil, og 2) rette opp feil. Figur 47 viser at skriftlig dokumentert kontroll for å *avdekke feil* vanligvis er en *årlig* foreteelse (gjelder for omtrent tre av fem kommuner). Tre prosent av kommunene sier dette skjer *ukentlig*, mens seks prosent sier det skjer *månedlig*. Ni prosent av kommunene sier at slik kontroll *ikke er gjennomført*. Én av fire kommuner er *ikke sikker* på hvor ofte det foretas en skriftlig dokumentert kontroll av lekeplassutstyr for å avdekke feil.

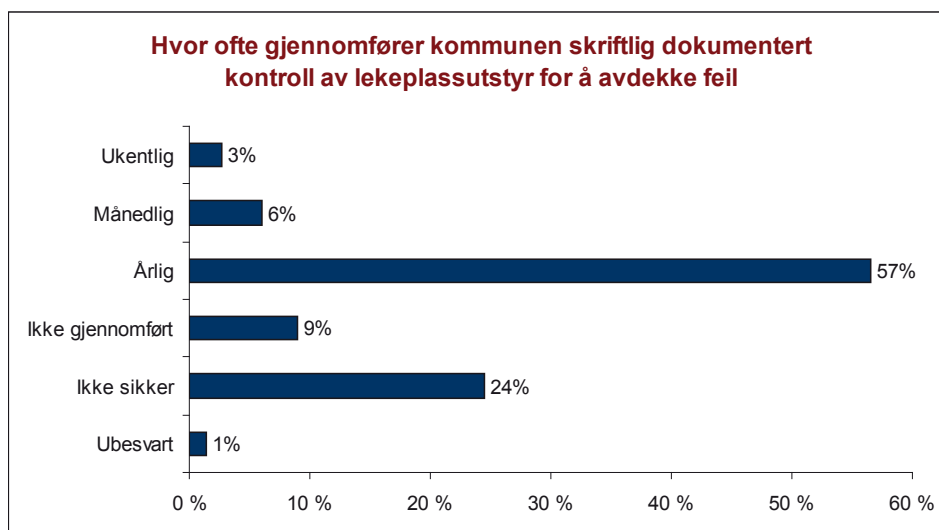
Andelen kommuner som foretar *månedlige kontroller* for å avdekke feil på lekeplassutstyr er størst i Østfold (20 prosent). Andelen som foretar årlige kontroller er størst i Nord-Trøndelag (80 prosent). I de to nordligste fylkene (Troms og Finnmark) finner vi flest kommuner (en av fire) som ikke har gjennomført slike kontroller.

13.2 GJENNOMFØRING AV SKRIFTLIG DOKUMENTERT KONTROLL FOR Å RETTE OPP FEIL

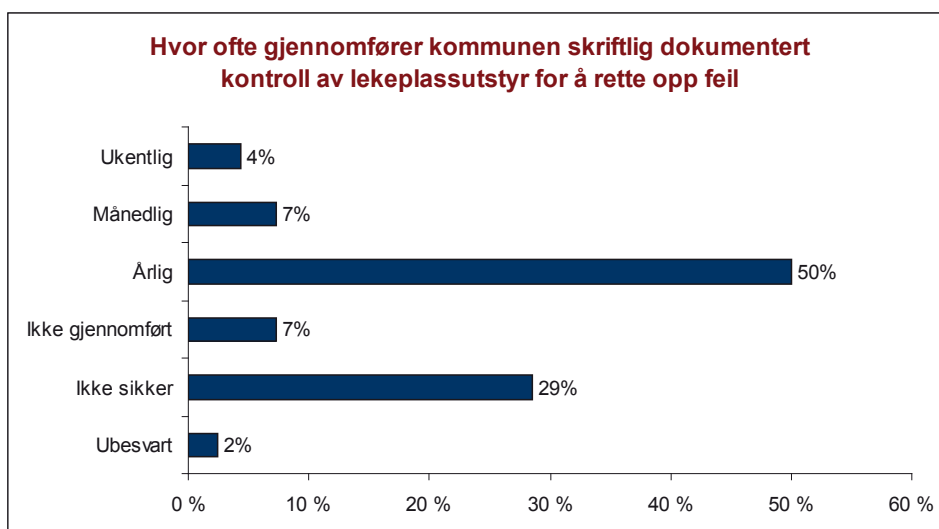
Figur 48 viser hvor ofte kommunene gjennomfører skriftlig dokumentert kontroll av lekeplassutstyr for å *rette opp feil*. Også her ser vi at den vanligste frekvensen er *årlig* gjennomføring (halvparten av kommunene). Fire prosent av kommunene sier dette skjer *ukentlig*, og seks prosent sier det skjer *månedlig*. Syv prosent sier at slik kontroll *ikke er gjennomført*. Tre av ti kommuner er *ikke sikker* på hvor ofte det foretas en skriftlig dokumentert kontroll av lekeplassutstyr for å rette opp feil.

Kommuner med flere en 50 000 innbyggere foretar noe hyppigere kontroller enn mindre kommuner.

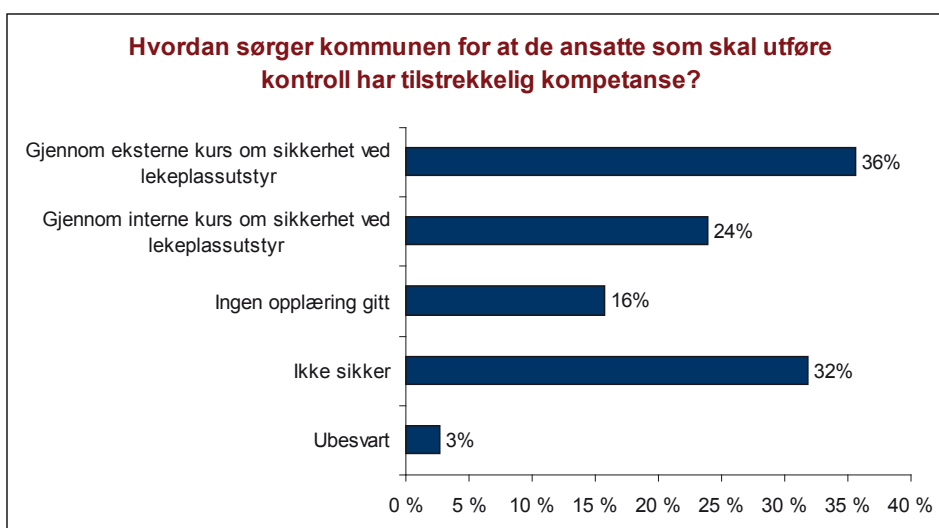
Andelen kommuner som foretar *månedlige kontroller* for å rette opp feil på lekeplassutstyr er størst i Hedmark (18 prosent). Andelen som foretar årlige kontroller er størst i Nord-Trøndelag (75 prosent). Størst andel kommuner som *ikke har gjennomført* slike kontroller finner vi i Troms (24 prosent).

Figur 47. Frekvens for kommunens gjennomføring av skriftlig dokumentert kontroll av lekeplassutstyr for å avdekke feil. Andel av kommunene, 2010 (n=363)

Figur 48. Frekvens for kommunens gjennomføring av skriftlig dokumentert kontroll av lekeplassutstyr for å rette opp feil. Andel av kommunene, 2010 (n=363)

Figur 49. Hvordan kommunen sørger for at de ansatte som skal utføre kontroll har tilstrekkelig kompetanse. Andel av kommunene, 2010 (n=358)

13.3 HVORDAN SØRGER KOMMUNEN FOR AT DE SOM SKAL UTFØRE KONTROLL HAR TILSTREKkelig KOMPETANSE

Kommunene er også spurt om hvordan de sørger for at de ansatte som skal utføre kontrollen av lekeplassutstyr har tilstrekkelig kompetanse. Figur 49 viser at 36 prosent av kommunene sørger for kompetent personell gjennom *eksterne kurs* om sikkerhet ved lekeplassutstyr, mens 24 prosent bruker *interne kurs*. Andelen kommuner som bruker både eksterne og interne kurs er på ti prosent. 16 prosent av kommunene sier at det ikke gis opplæring på området. Én av tre kommuner er

usikre på hvordan det sikres at ansatte som skal kontrollere lekeplassutstyr har tilstrekkelig kompetanse.

Ekstern kursing er mer utbredt i større kommuner enn i mindre. Dette gjenspeiles også i at ekstern kursing er mer vanlig i by-/ tettstedkommuner enn i landkommuner.

Vi finner ingen større forskjeller mellom fylkene, men kan nevne at andelen kommuner som sier at ingen opplæring blir gitt, er størst i Nord-Trøndelag (35 prosent). Usikkerheten rundt hvordan kommunen sikrer kompetent personell er størst i Nordland (52 prosent).

14 KLIMATILPASNING

14.1 PLANLEGGINGSARBEID DER DET TAS HENSYN TIL KLIMATILPASNING

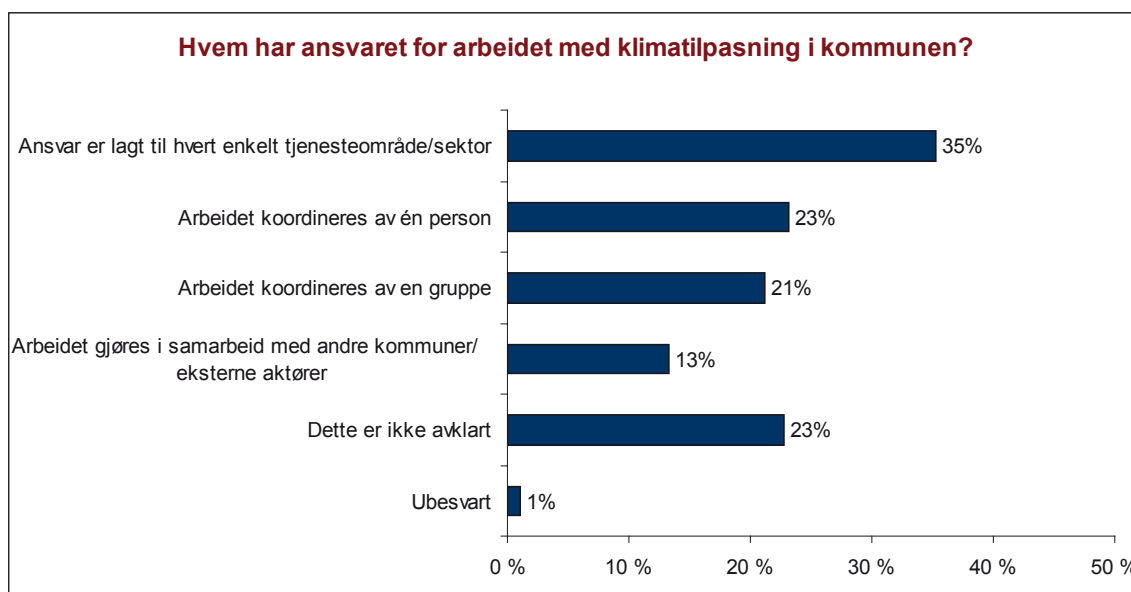
Klimatilpasning er et nytt måletema i årets kommuneundersøkelse. Figur 50 viser i hvilke deler av kommunens planleggingsarbeid det tas hensyn til klimatilpasning. Hensynet ivaretas ført og fremst i *kommuneplanens arealdel* (rapporteres av 61 prosent av kommunene). 53 prosent av kommunene tar hensyn til klimatilpasning i *reguleringsplaner*, mens 46 prosent tar slikt hensyn ved *ROS/risikovurderinger*. 37 prosent tar slikt hensyn i *kommuneplanens samfunnsdel*, og 30 prosent sørger for klimatilpasning i *beredskapsplanene*. Omtrent én av ti kommuner sier de ikke tar hensyn til klimatilpasning i planverk eller styringsdokumenter.

Store kommuner (20 000 innbyggere eller flere) tar i større grad hensyn til klimatilpasning i alle deler av kommunens planleggingsarbeid enn mindre kommuner. Dette kommer også til uttrykk ved at by-/tettstedkommuner tar mer hensyn til klimatilpasning enn landkommuner.

Andelen kommuner som tar hensyn til klimatilpasning i *ROS/risikovurderinger* er størst i Østfold og Oppland (73 prosent), og lavest i Nordland (24 prosent). Østfold trekker også opp snittet for andelen som tar hensyn i *kommuneplanens samfunnsdel* (73 prosent), mens Telemark trekker ned snittet på dette området (12 prosent). Buskerud trekker opp snittet for *kommuneplanens arealdel* (84 prosent). Når det gjelder *reguleringsplaner*, er det kommunene i Finnmark (88 prosent) og i Rogaland (74 prosent) som i særlig grad trekker opp snittet.

Figur 50. Andel av kommunene som tar hensyn til klimatilpasning i ulike deler av kommunens planleggingsarbeid, 2010 (n=365)

Figur 51. Oversikt over hvem som har ansvaret for arbeidet med klimatilpasning i kommunen. Andel av kommunene, 2010 (n=364)

14.2 ANSVAR FOR ARBEID MED KLIMATILPASNING

Figur 51 viser hvem som har ansvaret for arbeidet med klimatilpasning i kommunen. Det svaret som gis av flest kommuner (35 prosent) er at *ansvaret er lagt til hvert enkelt tjenesteområde/ sektor*. Derneft svarer 23 prosent at arbeidet *koordineres av én person*, mens 21 prosent oppgir at det *koordineres av en gruppe*. 13 prosent av kommunene oppgir at arbeidet med klimatilpasning gjøres i *samarbeid med andre kommuner/ eksterne aktører*. En andel på 23 prosent av kommunene sier det *ikke er avklart* hvem som har ansvaret for dette arbeidet.

Kommuner med 50 000 innbyggere eller flere svarer i større grad enn kommuner med færre innbyggere at arbeidet

koordineres i en gruppe og/eller gjøres i samarbeid med andre kommuner/eksterne aktører. Denne ansvarsformen praktiseres også i større grad av by-/tettstedkommuner enn landkommuner

Det er ikke så veldig store variasjoner fylkene i mellom, men vi kan trekke frem at andelen kommuner som svarer at arbeidet med klimatilpasning koordineres av en gruppe, er størst i Telemark (41 prosent). Arbeid med klimatilpasning i samarbeid med andre kommuner/eksterne aktører er også mest vanlig i Telemark (29 prosent) og i Rogaland (30 prosent). Flest kommuner som sier at dette ansvaret ikke er avklart, finner vi i Aust-Agder (46 prosent).

VEDLEGG - SPØRRESKJEMA

Project	88341
Schema ID	

DSBs kommuneundersøkelse om samfunnssikkerhet og beredskap 2010

Vi oppfordrer alle til å svare på skjemaet elektronisk hvis dette er mulig. Gå inn på www.synovate.no/dsb.
Tast inn kommunens skjemanummer som står øverst til høyre på dette skjemaet. Skjemanummeret finner du også i følgebrevet.

A. Risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS)

1 Innenfor hvilke områder er det gjennomført ROS i løpet av perioden 2006-2009?

SETT EVT. FLERE KRYSS

- Skoler og barnehager 01,
- Helse- og sosialtjenester 02,
- Vann og avløp 03,
- Veier/transportnett/trafikale knutepunkt 04,
- Transport av farlig gods 05,
- Elektrisitetsforsyning 06,
- IKT-sikkerhet (tele og data) 07,
- Brann- og redningstjenesten 08,
- Samfunnssikkerhet i arealplanlegging 09,
- Akutt forurensning 10,
- Naturutløste hendelser (skred, flom, skogbrann etc.) 11,
- Konsekvenser av klimaendringer (ekstremvær, havnivåstigning etc.) 12,
- Store arrangementer (kultur- og idrettsarrangement, demonstrasjoner, feriesteder etc) 13,
- Storulykkevirksomhet (jf. storulykkeforskriften) ... 14,
- Langvarig bortfall av arbeidskraft (pandemi etc.) . 15,
- Atom/radioaktivt nedfall 16,
- Andre områder 17,
- Ingen områder 18,
- Ikke sikker 19.

2 Har kommunen gjennomført en sektorovergripende ROS? I så fall, når?

SETT ETT KRYSS

- I 2009 1
- I 2008 2
- I 2007 3
- I 2006 eller tidligere 4
- Ikke gjennomført 5
- Ikke sikker 6

B. Samfunnssikkerhet i kommuneplanleggingen

3 I henhold til plan- og bygningsloven skal hensynet til samfunnssikkerhet ivaretas i all planlegging.

I hvilke deler av kommunens planlegging er samfunnssikkerhet ivaretatt?

SETT EVT. FLERE KRYSS

- Kommuneplanens samfunnsdel 1,
- Kommuneplanens handlingsdel 2,
- Temaplaner/kommunedelplaner 3,
- Kommuneplanens arealdel 4,
- Reguleringsplaner 5,
- Andre planer/andre styringsdokumenter 6,
- Ikke tatt hensyn til i planer/styringsdokumenter ... 7.

4 Benyttes digitale kartverktøy (GIS) i forbindelse med ROS-analyser? I så fall, hva slags informasjon blir brukt?

SETT EVT. FLERE KRYSS

- Kartinformasjon om risiko- og sårbarhetsforhold fra nasjonale/regionale fagetater 1,
- Kartinformasjon om risiko- og sårbarhetsforhold som kommunen selv har etablert (evt.med bistand fra konsulenter) 2,
- Kartinformasjon fra grunnkart, ortofoto, GAB, befolkningsdata og/eller plankart 3,
- Annen informasjon 4,
- Digitale kartverktøy benyttes ikke 5.

C. Beredskapsplan

5 Når ble beredskapsplanen for kommunens kriseledelse sist oppdatert?

SETT ETT KRYSS

- I 2009 1
I 2008 2
I 2007 3
I 2006 eller tidligere 4
Kommunen har ingen beredskapsplan . (⇒ 7) 5
Ikke sikker (⇒ 7) 6

GA TIL SPØRSMÅL 7 HVIS KOMMUNEN IKKE HAR BEREDSKAPSPLAN ELLER IKKE SIKKER PÅ SPØRSMÅL 5

6 Hvilke av følgende områder er dekket av egen beredskapsplan eller som en del av en beredskapsplan - enten i egen kommune eller gjennom interkommunalt samarbeid?

SETT EVT. FLERE KRYSS

- Skole- og barnehagesektoren 01,
Helsemessig og sosial beredskap 02,
Smittevern 03,
Plan for psykososial omsorg (kriseteam) 04,
Vann- og avløpssektoren 05,
Veier/transportnett/trafikkale knutepunkt 06,
Transport av farlig gods 07,
Strømutfall i kommunen 08,
IKT-sikkerhet (tele og data) 09,
Brann i kommunale, særskilte brannobjekter (sykehjem, skoler, etc.) 10,
Krisekommunikasjon/informasjonsberedskap 11,
Miljø/Akutt forurensning 12,
Naturutløste hendelser (skred, flom, skogbrann etc.) 13,
Konsekvenser av klimaendringer (ekstremvær, havnivåstigning etc.) 14,
Store arrangementer (kultur- og idrettsarrangement, demonstrasjoner, feriesteder etc) 15,
Håndtering av ulykker ved storulykkevirksomheter 16,
Langvarig bortfall av arbeidskraft (pandemi etc.) 17,
Atom/radioaktivt nedfall 18,
Andre områder 19,
Ingen områder 20,
Ikke sikker 21.

7 Hvilke kanaler vil tas i bruk for å informere og kommunisere med befolkningen ved en krise?

SETT EVT. FLERE KRYSS

- Internett 1,
Brosjyrer/oppslag på offentlige plasser 2,
Aviser/lokalaviser 3,
Folkemøter 4,
Radio/tv 5,
Telefon/mobil/SMS 6,
Andre kanaler 7,
Ikke avklart 8,
Ikke sikker 9.

D. Øvelser

8 Er det gjennomført øvelser i krisehåndtering i kommunen i løpet av perioden 2006-2009?

SETT ETT KRYSS

- Ja 1
Nei (⇒ 12) 2
Ikke sikker (⇒ 12) 3

GA TIL SPØRSMÅL 12 HVIS INGEN OMRÅDER ELLER IKKE SIKKER PÅ SPØRSMÅL 8

9 Hvordan øvde kommunen i den siste øvelsen?

SETT ETT KRYSS

- Diskusjon (table-top) 1
Samøvelse av stab og kriseledelse 2
Stabsøvelse 3
Varslingsøvelse 4
Fullskalaøvelse 5
Annet 6
Ikke sikker 7

10

Hvilke områder var tema for den siste øvelsen?

SETT EVT. FLERE KRYSS

- Skoler og barnehager 01,
 Helse- og sosialtjenester 02,
 Vann og avløp 03,
 Veier/transportnett/trafikale knutepunkt 04,
 Transport av farlig gods 05,
 Krisekommunikasjon/informasjonsberedskap 06,
 Elektrisitetsforsyning 07,
 IKT-sikkerhet (tele og data) 08,
 Brann- og redningstjenesten 09,
 Naturutløste hendelser
 (skred, flom, skogbrann etc.) 10,
 Miljø/akutt forurensning 11,
 Store arrangementer
 (kultur- og idrettsarrangement, demonstrasjoner,
 feriesteder etc) 12,
 Storulykkevirksomhet (jf. storulykeforskriften) ... 13,
 Annen industri eller næringsvirksomhet 14,
 Langvarig bortfall av arbeidskraft
 (pandemi etc.) 15,
 Atom/radioaktivt nedfall 16,
 Andre områder 17,
 Ikke sikker 18.

11

Hvem hadde hovedansvaret for å gjennomføre den siste øvelsen?

SETT ETT KRYSS

- Kommunen selv 1
 Fylkesmannen 2
 DSB 3
 Andre eksterne 4
 Ikke sikker 5

E. Håndtering av uønskede hendelser

12

Innenfor hvilke områder har uønsket(de) hendelse(r) oppstått som har gjort det nødvendig å sette krisestab/kriseledelse i løpet av perioden 2006-2009?

SETT EVT. FLERE KRYSS

- Skoler og barnehager 01,
 Helse- og sosialtjenester 02,
 Vann og avløp 03,
 Veier/transportnett/trafikale knutepunkt 04,
 Elektrisitetsforsyning 05,
 IKT-sikkerhet (tele og data) 06,
 Brann- og redningstjenesten 07,
 Naturutløste hendelser
 (skred, flom, skogbrann etc.) 08,
 Miljø/akutt forurensning 09,
 Storulykkevirksomhet (jf. storulykeforskriften) ... 10,
 Annen industri eller næringsvirksomhet 11,
 Transport av farlig gods 12,
 Langvarig bortfall av arbeidskraft
 (pandemi etc.) 13,
 Atom/radioaktivt nedfall 14,
 Andre sektorområder 15,
 Ingen områder 16,
 Ikke sikker 17.

F. Interkommunalt samarbeid

13

Innenfor hvilke temaer eller områder er det etablert et interkommunalt samarbeid?

SETT EVT. FLERE KRYSS

- Beredskapsplan(er) 01,
 Krisekommunikasjon/informasjonsberedskap 02,
 Arealplan(er) 03,
 Risiko- og sårbarhetsanalyse(r) 04,
 Beredskapsråd 05,
 Helse- og sosialtjenester 06,
 Psykososial omsorg 07,
 Vann og avløp 08,
 Brann- og redningstjenesten 09,
 Naturutløste hendelser
 (skred, flom, skogbrann etc.) 10,
 Miljø/akutt forurensning 11,
 Geografiske informasjonssystemer (GIS) 12,
 Andre tema eller områder 13,
 Ingen temaer eller områder 14.

G. Gjennomførte tiltak

14 Hvilke av følgende tiltak er gjennomført på bakgrunn av funn/erfaringer fra ROS?

SETT EVT. FLERE KRYSS

- Oppdatering eller gjennomføring av ROS 01,
Oppdatering av kriseplan 02,
Forebyggende tiltak (regulering, sikring etc) 03,
Beredskapsmessige tiltak (utstyr, ressurser etc) .. 04,
Organisatoriske tiltak (ansvars- og oppgavefordeling etc) 05,
Styrking av informasjonsberedskap 06,
Økt vekt på intern opplæring/øvelser 07,
Andre tiltak 08,
Ingen spesielle tiltak 09,
Ikke sikker 10.

15 Hvilke av følgende tiltak er gjennomført på bakgrunn av funn/erfaringer fra øvelser?

SETT EVT. FLERE KRYSS

- Oppdatering eller gjennomføring av ROS 01,
Oppdatering av kriseplan 02,
Forebyggende tiltak (regulering, sikring etc) 03,
Beredskapsmessige tiltak (utstyr, ressurser etc) .. 04,
Organisatoriske tiltak (ansvars- og oppgavefordeling etc) 05,
Styrking av informasjonsberedskap 06,
Økt vekt på intern opplæring/øvelser 07,
Andre tiltak 08,
Ingen spesielle tiltak 09,
Ikke sikker 10.

16 Hvilke av følgende tiltak er gjennomført på bakgrunn av funn/erfaringer fra uønskede hendelser?

SETT EVT. FLERE KRYSS

- Oppdatering eller gjennomføring av ROS 01,
Oppdatering av kriseplan 02,
Forebyggende tiltak (regulering, sikring etc) 03,
Beredskapsmessige tiltak (utstyr, ressurser etc) .. 04,
Organisatoriske tiltak (ansvars- og oppgavefordeling etc) 05,
Styrking av informasjonsberedskap 06,
Økt vekt på intern opplæring/øvelser 07,
Andre tiltak 08,
Ingen spesielle tiltak 09,
Ikke sikker 10.

H. Brannsikkerhet i pleie- og omsorgsboliger

17 Hvilke tiltak er iverksatt for å styrke brannsikkerheten i pleie- og omsorgsboliger?

SETT EVT. FLERE KRYSS

- Oppgradert brannsikkerheten 1,
Utarbeidet en helhetlig plan 2,
Utarbeidet rutiner for kontinuerlig vurdering 3,
Andre tiltak 4,
Tiltak vurdert som ikke nødvendig 5,
Ikke sikker 6.

I. Håndtering av farlige stoffer (inkludert gassanlegg)

18 Har kommunen oversikt over virksomheter som håndterer farlige stoffer?

SETT ETT KRYSS

- Ja 1
Nei 2
Ikke sikker 3

19 I hvilken grad har kommunen oversikt over konsekvensene en ulykke i virksomheter som håndterer farlige stoffer kan få?

SETT ETT KRYSS

- I stor grad 1
I noen grad 2
I liten grad 3
Ikke i det hele tatt 4
Ikke relevant 5
Ikke sikker 6

20 I hvilken grad har kommunen oversikt over krav om arealmessige begrensninger rundt de virksomheter som håndterer farlige stoffer?

SETT ETT KRYSS

- I stor grad 1
I noen grad 2
I liten grad 3
Ikke i det hele tatt 4
Ikke relevant 5
Ikke sikker 6

21

Hvordan sikrer kommunen at det ikke er uforenelig aktivitet i områder med arealmessig begrensninger rundt virksomheter som håndterer farlige stoffer?

SETT EVT. FLERE KRYSS

- Synliggjort i arealplanen 1,
 Gjennom digitale verktøy/GIS 2,
 På annen måte 3,
 Gjøres ikke 4,
 Ikke sikker 5.

22

Hvordan sikrer kommunen medvirkning fra sentrale myndigheter i plansaker som endrer bruk av areal rundt virksomheter som håndterer farlige stoffer?

SETT EVT. FLERE KRYSS

- Høring hos DSB 1,
 Høring hos fylkesmannen 2,
 Offentlig ettersyn 3,
 Ikke sikker 4.

K. Lekeplassutstyr

25

Hvor ofte gjennomfører kommunen skriftlig dokumentert kontroll av lekeplassutstyr?

SETT ETT KRYSS I HVER RAD

	Ukentlig	Månedlig	Årlig	Ikke gjennomført	Ikke sikker
Kontroll for å:					
Avdekke feil	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
Rette opp feil	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

1
2

26

Hvordan sørger kommunen for at de ansatte som skal utføre kontroll har tilstrekkelig kompetanse

SETT EVT. FLERE KRYSS

- Gjennom interne kurs om sikkerhet ved lekeplassutstyr 1,
 Gjennom eksterne kurs om sikkerhet ved lekeplassutstyr 2,
 Ingen opplæring gitt 3,
 Ikke sikker 4.

J. Fyrverkeri

23

Har kommunen gjennomført risikovurdering mht. bruk av fyrverkeri etter at forbudet mot pinneraketter ble innført?

SETT ETT KRYSS

- Ja 1
 Nei (⇒ 25) 2
 Ikke sikker (⇒ 25) 3

GA TIL SPØRSMÅL 25 HVIS NEI ELLER IKKE SIKKER PÅ SPØRSMÅL 23

24

Hvilke endringer har risikovurderingen ført til?

SETT ETT KRYSS

- Tillatt å avfyre fyrverkeri flere steder 1
 Tillatt å avfyre fyrverkeri færre steder 2
 Ingen endring i reguleringen 3
 Ikke sikker 4

L. Klimatilpasning

Klimatilpasning er "vurderinger og tiltak for å tilpasse natur og samfunn til effektene av nåværende eller framtidig klima, for å forebygge mot uønskede virkninger eller dra nytte av fordelene" (FNs klimapanel 2007).

27

I hvilke deler av kommunens planleggingsarbeid tas det hensyn til klimatilpasning?

SETT EVT. FLERE KRYSS

- ROS/risikovurderinger 1,
Kommuneplanens samfunnsdel 2,
Kommuneplanens arealdel 3,
Reguleringsplaner 4,
Beredskapsplaner 5,
Annet planverk/ andre styringsdokumenter 6,
Ikke tatt hensyn til i planverk eller styringsdokumenter 7.

28

Hvem har ansvaret for arbeidet med klimatilpasning i kommunen?

SETT EVT. FLERE KRYSS

- Ansvar er lagt til hvert enkelt tjenesteområde/ sektor 1,
Arbeidet koordineres av én person 2,
Arbeidet koordineres av en gruppe 3,
Arbeidet gjøres i samarbeid med andre kommuner/eksterne aktører 4,
Dette er ikke avklart 5.

M. Tilleggsopplysninger

29

Kryss av for innbyggertall i kommunen

SETT ETT KRYSS

- Mindre enn 2000 1
2.000-4.999 2
5.000-9.999 3
10.000-19.999 4
20.000-49.999 5
50.000 og over 6

30

Har kommunen synspunkter på skjemaet eller andre viktige opplysninger, kan dette noteres på linjene under.

SKRIV TYDELIG! NOTER:

NOTER _____ Internal use

_____ Internal use

_____ Internal use

Tusen takk for hjelpen!

Dersom det ikke besvares elektronisk - legg skjemaet i vedlagte svarkonvolutt innen 24. mars 2010. Konvolutt er ferdig adressert og frankert.

Har kommunen spørsmål om skjemaet eller undersøkelsen, kan følgende personer kontaktes:
- Wenche Berntsen, Synovate, på telefon 22 95 48 18 eller e-post: wenche.berntsen@synovate.com
- Janniche Cramer, DSB, på telefon 33 41 27 31 eller pr. e-post: janniche.cramer@dsb.no

MERK: Hvis svarkonvolutt er blitt borte, kan skjemaet sendes til Synovate Norge, Boks 9143 Grønland, 0133 Oslo

RAPPORT

Postboks 2014
3103 Tønsberg

Tlf.: 33 41 25 00
Faks: 33 31 06 60

postmottak@dsb.no
www.dsb.no

HR 2188
ISBN 978-82-7768-237-2
August 2010